

Мұнай және газ саласының техникалық және кәсіптік білім мамандықтары бойынша кәсіптік стандарттарды бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 2014 жылғы 9 сәуірдегі № 70 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 14 шілдеде № 9584 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің м.а. 2015 жылғы 9 желтоқсандағы № 704 бұйрығымен.

Ескерту. Бұйрықтың күші жойылды - ҚР Энергетика министрінің м.а. 09.12.2015 № 704 (2016 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы 2007 жылғы 15 мамырдағы Еңбек Кодексінің 138-5-бабының 3-тармағына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Мыналар:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес "Техникалық резеңке өндірісі" кәсіптік стандарты;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес "Шиналарды өндіру және вулканизация процесі" кәсіптік стандарты;

3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес "Полимерлік өндіріс технологиясы" кәсіптік стандарты;

4) осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газды өңдеу технологиясы" кәсіптік стандарты;

5) осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес "Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіптік стандарты;

6) осы бұйрыққа 6-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газ ұнғымаларын бұрғылау (кұрлықта)" кәсіптік стандарты;

7) осы бұйрыққа 7-қосымшаға сәйкес "Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай сақтау қоймаларын тұрғызу және оларды пайдалану" кәсіптік стандарты;

8) осы бұйрыққа 8-қосымшаға сәйкес "Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйелерін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіптік стандарты;

9) осы бұйрыққа 9-қосымшаға сәйкес "Технологиялық жабдықты және құбырларды құрастыру" кәсіптік стандарты;

10) осы бұйрыққа 10-қосымшаға сәйкес "Мұнай мен газды тасымалдау және сақтау" кәсіптік стандарты;

11) осы бұйрыққа 11-қосымшаға сәйкес "Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау" кәсіптік стандарты;

12) осы бұйрыққа 12-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеу" кәсіптік стандарты;

13) осы бұйрыққа 13-қосымшаға сәйкес "Мұнай өндеуші және химиялық өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеу" кәсіптік стандарты;

14) осы бұйрыққа 14-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіптік стандарты;

15) осы бұйрыққа 15-қосымшаға сәйкес "Жанармай станциясыларын тұрғызу және пайдалану" кәсіптік стандарты бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Стратегиялық даму және халықаралық ынтымақтастық департаменті (Е.Ә. Әбішев) мыналарды:

1) Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде осы бұйрықтың мемлекеттік тіркеуден өтуін;

2) Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде оның мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде осы бұйрықты бұқаралық ақпарат құралдарында ресми жариялауға жіберуді;

3) бұйрықты мемлекеттік тіркеуден кейін он күнтізбелік күннің ішінде "Әділет" ақпараттық құқықтық жүйеге жариялау үшін Қазақстан Республикасы Әділет министрлігіне жолдануын;

4) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің ресми интернет-ресурсында орналастыруын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің жауапты хатшысы Қ.Б. Сафиновке жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

Ұ.Қарабалин

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының

Еңбек және халықты

әлеуметтік қорғау министрі

_____ Т. Дүйсенова

2014 жылғы " ____ " _____

"Техникалық резеңке өндірісі" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

- 1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;
- 2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;
- 3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;
- 4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

- 1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;
- 2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;
- 3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;
- 4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы № 8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): техникалық резеңке өндірісі.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: резеңке өндірісінің технологиялық процесін ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Техникалық резеңке өндірісі" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызмет, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы, техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператор, техник-технолог.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Бқтимал лауазым атауы: латексті қоспаны дайындайтын аппаратшы, резина желімін дайындаушы және жабын аппаратшысы, резеңке қоспасын үгітуші, каландра машинисі, резеңке араластырғыш машинисі, стрейнер машинисі, ингредиенттер аспасын құрастырушы, резеңке қоспаларды каландрлаушы.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы" кәсіби субъектіні бұйым өндіруде технологиялық процестерді жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

12. Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператор

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 1-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: дайындамалар мен бұйымдарды кесуші, резеңке бұйымдарды дайындаушы, резеңке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші, резеңке, полимер бөлшектер мен бұйымдарды желімдеуші, орама жеңдерді дайындау агрегатының машинисі, желім агрегатының машинисі, резеңке техникалық бұйымдарды құрастырушы; резеңке аяқ киімін модельдеуші, бөлшектерге май жағушы, вулканизаторшы

18. 3-қосымшаға сәйкес "Техникалық резеңке өндірісіндегі оператор" кәсіби субъектіні техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі негізгі технологиялық процестерді жүргізу, реттеу және бақылау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

19. Техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператор еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператор еңбегінің еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператор құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Техник-технолог

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: техник, технолог

25. 4-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні техникалық резеңке өндірісінің технологиялық процесін ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

26. Техник-технолог еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Техникалық резеңке өндірісі"
кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызмет, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

--	--	--	--

Р / атауы н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 ҚР МЖ сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Бұйым өндіру бойынша технологиялық процестерді жүргізу	Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы	Латексті қоспаны дайындайтын аппаратшы, резина желімін дайындаушы және жабын аппаратшысы, резеңке қоспасын үгітуші, каландра машинисі, резеңке араластырғыш машинисі, стрейнер машинисі, ингредиенттер аспаларын құрастырушы, резеңке қоспаларды каландрлаушы	2-4
2	Техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі негізгі технологиялық процестерді жүргізу, реттеу және бақылау	Техникалық резеңке өндірісіндегі оператор	Дайындамалар мен бұйымдарды кесуші, резеңке бұйымдарды дайындаушы, резеңке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші, резеңке, полимер бөлшектер мен бұйымдарды желімдеуші, орама жеңдерді дайындау агрегатының машинисі, желім агрегатының машинисі, резеңке техникалық бұйымдарды құрастырушы; резеңке аяқ киімін модельдеуші, бөлшектерге май жағушы, вулканизаторшы	1-4
3	Техникалық резеңке өндірісінің технологиялық процесін ұйымдастыру	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5

"Техникалық резеңке өндірісі" кәсіби стандартына 2-қосымша

Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы 1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)				
Базалық топ	8231"Латексті қоспаны дайындайтын аппаратшы 8231 "Резина желімін дайындаушы және жабын аппаратшысы", 8231"Резеңке қоспасын үгітуші", 8231 "Каландр машинисі",8231 "Стрейнер машинисі", 8231 "Резеңке араластырғыш машинисі",8231 "Ингредиенттер аспаларын құрастырушы", 8231 "Резеңке қоспаларды каландрлаушы"			
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)				
Мамандық атауы	Техникалық резеңке өндірісі			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	31- шығарылым, "Резеңке қоспаларын өндіру мен қайта өңдеудің жалпы кәсіптері"			
БТБА бойынша кәсібі	Латексті қоспаны дайындайтын аппаратшы	Резина желімін дайындаушы және жабын аппаратшысы	Резеңке қоспасын үгітуші	Каландр машинисі

С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	2-3	2-3	3	2-3
3	4	4	4-5	4-5
4	-	-	6	6
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
	Стрейнер машинисі	Резеңке араластырғыш машинисі	Ингредиенттер аспаларын құрастырушы	Резеңке қоспаларды каландрлаушы
2	3	3	2-3	-
3	4	4-5	4	2-3
4	-	6	-	4

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктері (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндіру бойынша дайындық жұмыстары
2	Резеңке қоспаларды біліктеу және балқытудың, латексті қоспаларды, резеңке желімдері мен жабындарды дайындаудың, резеңке қоспаларды каландрлау мен кордты сіндірудің технологиялық процестерін жүргізу
3	Дайындалатын өнімдердің сапасын тексеру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, реагенттер, материалдар, ЖҚҚ, ПСК	1-1) Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндіру бойынша дайындық жұмыстары
	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚҚ, ПСК	1-2) Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндірудің дайындық процестеріне арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету
	Өндірістік жабдықтар	Аспаптар, автоматика, ЖҚҚ	1-3) Жабдықтың жұмыс режимін жөндеу және реттеу
2	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-1) Латексті қоспаларды, резеңке желімдер мен жабындарды дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-2) Резеңке қоспаларды біліктеу және балқыту
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-3) Резеңке қоспаларды каландрлау және кордты сіндіру
3	Дайын бұйымдар	Дайын өнімді бақылау және материалдарды талдау әдістемесі	3-1) Дайындалатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-2) Негізгі өнімді қоймаларға немесе әрі қарай өндеуге таңбалау, сұрыптау, қаптау және тасымалдау
	Дайын бұйымдар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы техникалық құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндіру бойынша дайындық жұмыстары үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндіру бойынша дайындық жұмыстарына арналған жабдықтарды пайдалану	Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндіру бойынша дайындық жұмыстарына арналған құрылғылар мен бақылау-өлшеу аспаптарының құрылысы
	Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндірудің дайындық процестеріне арналған		

1-2)	жабдықтарға техникалық қызмет көрсету үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процестің қалыпты барысынан ауытқу себептерін анықтау, оларды болдырмау	Жабдықта ақаулықтың туындауының қарапайым принциптері мен оларды жою тәсілдері
1-3)	Жабдықтың жұмыс режимін жөндеу және реттеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке қоспаларды, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналарды өндірудің дайындық процестеріне арналған жабдықтардың жұмыс режимін жөндеу және реттеу	Жабдықты жөндеу және қызмет көрсету қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Латексті қоспаларды, резеңке желімдер мен жабындарды дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ингредиенттерді берілген рецептура бойынша дайындау және қажет мөлшерін өлшеп алу, латекс қоспаларды, резеңке желім, суспензия, паста, лактарды түрлі жабдықтарда дайындау, оларды түрлі үлгідегі аппараттарда герметикалау	Латекс қоспаларды дайындауда қолданылатын материалдардың қасиеттері, түрлері мен қолданылу мақсаты; латекс қоспаларды дайындаудың технологиялық процестерінің мазмұны мен параметрлері
2-2)	Резеңке қоспаларды біліктеу және балқыту үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке қоспаларды түрлі конструкциядағы білік аппараттарында біліктеу, резеңке қоспаларды технологиялық регламентке сәйкес резеңке араластырғыштарда балқыту және дайындау, резеңке қоспаларды жұмсарту және бөтен қосылыстардан тазарту	Резеңке қоспалардың қасиеттері, маркалары және қолданылу мақсаттары; резеңке қоспаларды біліктеудің технологиялық процесінің мазмұны мен параметрлері; дайын бұйымның сапасына қойылатын техникалық талаптар
2-3)	Резеңке қоспаларды каландрау және кордты сіңдіру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке қоспаларды түрлі үлгідегі каландрлық агрегаттарда өңдеу және кордты түрлі конструкциядағы сіңдіру агрегаттарында сіңдіру бойынша технологиялық процестерді жүргізу	Өңделетін материалдардың қасиеттері, шифрлары және қолданылу мақсаттары; резеңке қоспаларды каландрау, жаймалау және пішімдеу бойынша технологиялық процестің мазмұны мен параметрлері

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі резеңке қоспалар, техникалық резеңке бұйымдар мен шиналар өндірісіндегі дайындық процестерінің машинист-аппаратшысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайындалатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұйымдардың сапасын сырт пішініне қарай тексеру	Өнімнің сапасына қойылатын мемлекеттік стандарттар
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, негізгі өнімді қоймаларға немесе әрі қарай өңдеуге таңбалау, сұрыптау, қаптау және тасымалдау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дайын бұйымдарды жиынтықтау және ілеспе құжаттама ресімдеу	Дайын өнімді сұрыптау және қаптау тәсілдері. Қаптама сапасына қойылатын талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен принципі, оның нысандары

"Техникалық резеңке өндірісі" кәсіби стандартына 3-қосымша

Техникалық резеңке өндірісіндегі оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)					
Базалық топ	8231 "Вулканизаторшы", 8231 "Дайындамалар мен бұйымдарды кесуші", 8231 "Желім агрегатының машинисі"				
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)					
Мамандық атауы	Техникалық резеңке өндірісі				
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)					
Шығарылым, БТБА бөлімі	31- шығарылым, "Резеңке қоспаларын өндіру мен қайта өңдеудің жалпы кәсіптері"				
БТБА бойынша кәсібі	Резеңке техникалық бұйымдарды құрастырушы	Бөлшектерге май жағушы	Резеңке, полимер бөлшектер мен бұйымдарды желімдеуші	Дайындамалар мен бұйымдарды кесуші	Вулканизаторшы

С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар				
1	1	1	1	-	-
2	2-3	2-3	2-3	2-3	3
3	4-5	-	4-5	4-5	4-5
4	-	-	-	-	6
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар				
	Резеңке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші	Резеңке аяқ киімін модельдеуші	Желім агрегатының машинисі	Резеңке бұйымдарды дайындаушы	Орама жеңдерді дайындау агрегатының машинисі
1	1	-	-	1	-
2	2-3	2-3	4	2-3	4-5
3	4	4-5	-	4-5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқа мерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған жабдықтарға қызмет көрсету

2	Түрлі үлгідегі машиналарда техникалық резеңке бұйымдарын дайындау, штамптау әдісімен резеңке аяқ киімдер дайындау және резеңке бөлшектер мен бұйымдарды дайындау бойынша технологиялық процестерді жүргізу
3	Дайындалатын өнімдердің сапасын тексеру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, реагенттер, материалдар, ЖҚҚ, ПСК	1-1) Резеңке техникалық бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған дайындық жұмыстары
	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚҚ, ПСК	1-2) Резеңке техникалық бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету
	Өндірістік жабдықтар	Аспаптар, автоматика, ЖҚҚ	1-3) Жабдықтың жұмыс режимін жөндеу және реттеу
2	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-1) Резеңке бұйымдар мен бөлшектердің дайындамаларын дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-2) Техникалық резеңке бұйымдарды түрлі үлгідегі машиналарда дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-3) Штамптау әдісімен резеңке аяқ киімдер дайындау
3	Дайын бұйымдар	Дайын өнімді бақылау және материалдарды талдау әдістемесі	3-1) Дайындалатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-2) Негізгі өнімді қоймаларға немесе әрі қарай өңдеуге таңбалау, сұрыптау, қаптау және тасымалдау
	Дайын бұйымдар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы техникалық құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператордың құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған дайындық жұмыстары үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған жабдықтарды пайдалану	Жабдықтардың, резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған құрылғылар мен бақылау-өлшеу аспаптарының құрылысы
	Резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіне арналған жабдықтарға техникалық қызмет		

1-2)	көрсету үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процестің қалыпты барысынан ауытқу себептерін анықтау, оларды болдырмау	Жабдықта ақаулықтың туындауының қарапайым принциптері мен оларды жою тәсілдері
1-3)	Жабдықтың жұмыс режимін жөндеу және реттеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісінің дайындық процестеріне арналған жабдықтардың жұмыс режимін жөндеу және реттеу	Жабдықты жөндеу және қызмет көрсету қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператордың құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Резеңке бұйымдар мен бөлшектердің дайындамаларын дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Түрлі үйлесімдегі дайындамалар мен бөлшектерді қиып пішу және кесу, резеңке бөлшектерді, бұйымдар мен аяқ киімдерді тігу және желімдеп жапсыру	Бөлшектер мен дайындамаларды қиып пішу мен резеңке бұйымдарды тігу бойынша технологиялық процестердің мазмұны мен параметрлері
2-2)	Техникалық резеңке бұйымдарды түрлі үлгідегі машиналарда дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық резеңке бұйымдарды құрастыру, материалдар мен бұйымдарға талшықты май жағу, әртүрлі құрылымды орама жеңдер дайындау, резеңке баулар мен түтіктерді орап тоқу машиналарында жіппен орап тоқу	Орама жеңдер дайындау, резеңке баулар мен түтіктерді орап тоқу машиналарында жіппен орап тоқу бойынша технологиялық процестердің мазмұны мен параметрлері
2-3)	Техникалық резеңке бұйымдарды түрлі үлгідегі машиналарда дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке аяқ киімді технологиялық процеске сәйкес штамптау, штампталған резеңке аяқ киімді өңдеу, дайын өнімнің сапасын бақылау, ұсақ ақауларды жою	Резеңке аяқ киімді штамптау бойынша технологиялық процестің мазмұны мен параметрлері, штампталған резеңке аяқ киімнің сыныпталуы, қасиеті мен құрылымы

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техникалық резеңке бұйымдар мен аяқ киім өндірісіндегі оператордың құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайындалатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру үшін	Бұйымдардың сапасын сырт	Өнімнің сапасына қойылатын

	жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	пішініне қарай тексеру	мемлекеттік стандарттар
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, негізгі өнімді қоймаларға немесе әрі қарай өңдеуге таңбалау, сұрыптау, қаптау және тасымалдау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Д а й ы н бұйымдарды жиынтықтау және ілеспе құжаттама ресімдеу	Д а й ы н өнімді сұрыптау және қаптау тәсілдері. Қаптама сапасына қойылатын талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен принциптері, о н ы ң нысандары

"Техникалық резеңке өндірісі" кәсіби стандартына 4-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Техникалық резеңке өндірісі
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылымы, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
Б Т Б А бойынша кәсіп атауы	Техник-технолог
С Б Ш біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Химия
--	---

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	саласындағы ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттектердің немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Техникалық резеңке бұйымдар дайындау бойынша технологиялық процесті жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
2	Өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу
3	Техникалық резеңке бұйымдардың жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-1) Техникалық резеңке бұйымдар дайындау бойынша технологиялық процесті жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-2) Техникалық резеңке бұйымдар дайындауға арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-3) Материалдар шығынының және бұйымдар шығарылымының есебін жүргізу
2	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	2-1) Өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	2-2) Дайын бұйымдардың сапасын бақылау және тексеру
	Дайын бұйымдар	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

3	Ғылыми-техникалық құжаттама және техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Техникалық резеңке бұйымдардың жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу
	Шикізат, материалдар	Нормативтік және техникалық құжаттама	3-2) Өзірленген, арнайы резеңке қоспаны дайындау
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық резеңке бұйымдар дайындау бойынша технологиялық процесті жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Резеңке бұйымдарын өндіру жұмыстарын басқару	Кәсіпорын өнімін өндіру технологиясы
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық резеңке бұйымдар дайындауға арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеулерді жоспарлау және ұйымдастыру: жөндеу жұмыстарының кестесі, ведомосі, оларды жүргізу тәсілдері, жабдықтарды жөндеуге дайындау	Технологиялық процестің параметрлері, орын алуы мүмкін бұзылулар, олардың себептері, алдын алу және жою тәсілдері
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, материалдар шығынының және бұйымдар шығарылымының есебін жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шикізат, материалдар, құрал-саймандар, отын мен энергия шығынын нормалау	Шикізат, материалдар, құрал-саймандар, отын мен энергия шығынының нормативтері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістің негізгі технологиялық процесін жүргізу, реттеу және бақылау	Технологиялық процес параметрлері. Технологиялық процес параметрлерінің нормадан ауытқу себептері. Технологиялық процес параметрлерін реттеу тәсілдері

2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын бұйымдардың сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дайындалатын материалдар мен бұйымдар сапасы	Дайын өнім түрлері мен олардың қолданылу мақсаты. Өнімнің сапалық көрсеткіштері мен сыныпталуы. Дайын өнімнің сапасын бақылау әдістері.
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Техникалық резеңке бұйымдардың жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіру технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелерді зерделеу	Жетекші отандық және шетелдік кәсіпорындардың ұқсас өнім өндірудің үдемелі технологиясы саласындағы тәжірибесі
3-2)	Әзірленген, арнайы резеңке қоспаны дайындау үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Сапасы нашар және төменгі сұрыптағы өнімдердің ақау себептерін және шығарылымын талдау	Шикізатқа, материалдарға, дайын өнімге қойылатын техникалық талаптар; стандарттар мен техникалық шарттар
3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіріс жұмысының көлемін жоспарлау	Өндірістің технологиялық дайындығы жөніндегі қаулылар, өкімдер, бұйрықтар, әдістемелік және нормативтік материалдар; еңбекті ұйымдастырудың негізгі талаптары

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 2-қосымша

"Шина өндірісі және вулканизация процесі"

кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): шина өндірісі және вулканизация процесі.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: шина өндірісінің технологиялық процесін жүргізу және вулканизация процесі.

Кәсіби стандарт "Шина өндірісі және вулканизация процесі" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызмет, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері осы кәсіби стандарттың 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: вулканизация процесінің операторы, шина өндірісіндегі оператор және техник.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Вулканизация процесінің операторы

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: вулканизаторшы, престоуші-вулканизаторшы.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Вулканизация процесінің операторы" кәсіби субъектіні вулканизациялау үшін бұйымдарды, негізгі және қосымша материалдарды дайындау, вулканизация процесін, шина және техникалық резеңке өндірісіндегі негізгі технологиялық процесті жүргізу, реттеу және бақылау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

12. Вулканизация процесі операторының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және вулканизация процесінің операторы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Вулканизация процесінің операторы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Шина өндірісіндегі оператор

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: автокамералық агрегат машинисі, протекторлық агрегат машинисі, резеңке қоспаларын каландрлеуші, покрышкаларды қалыптаушы, браслеттер мен бреккерлерді құрастырушы, бандажсыз шиналарды жинаушы, покрышкалар жинаушы, резеңке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші вулканизация аппаратшысы.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Шина өндірісіндегі оператор" кәсібі субъектіні шина өндіру мен қалпына келтірудің негізгі технологиялық процесін жүргізу, реттеу және бақылау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

19. Шина өндірісіндегі оператордың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және шина өндірісіндегі оператор еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Шина өндірісіндегі оператор құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Техник

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: техник

25. 4-қосымшаға сәйкес "Техник" кәсібі субъектіні шина өндірісі мен вулканизация процесін ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

26. Техниктің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Техник құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Шина өндірісі және вулканизация процесі"
кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызмет, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 ҚР МЖ сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Вулканизациялау үшін бұйымдарды, негізгі және қосымша материалдарды дайындау, вулканизация процесін, шина және техникалық резеңке өндірісіндегі негізгі технологиялық процесті жүргізу, реттеу және бақылау	Вулканизация процесінің операторы	Вулканизаторшы, престоуші-вулканизаторшы	2-4
2	Шина өндіру және қалпына келтірудің негізгі технологиялық процесін жүргізу, реттеу және бақылау	Шина өндірісіндегі оператор	Автокамералық агрегат машинисі, протекторлық агрегат машинисі, резеңке коспаларын каландрлеуші, покрышкаларды қалыптаушы, браслеттер мен бреккерлерді құрастырушы, бандажсыз шиналарды жинаушы, покрышкалар жинаушы, резеңке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші вулканизация аппаратшысы	2-4

3	Шина өндірісі мен вулканизация процесін ұйымдастыру	Техник	Техник	4-5
---	---	--------	--------	-----

"Шина өндірісі және вулканизация процесі"
кәсіби стандартына 2-қосымша

Вулканизация процесінің операторы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	8231 "Вулканизаторшы", 8231 "Престеуші-вулканизаторшы"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Шина өндірісі және вулканизация процесі	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	31-шығарылым, "Резеңке қоспаларын өндіру мен қайта өндеудің жалпы кәсіптері"	
БТБА бойынша кәсібі	Вулканизаторшы	Престеуші-вулканизаторшы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	2-3	2-3
3	4-5	4-5
4	6	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)

1	Шикізаттарды, материалдарды, резенке бұйымдарын және жабдыктарды вулканизациялау өндірісіне дайындау
2	Бұйымдарды вулканизациялау және престоудің технологиялық процесін жүргізу
3	Жұмыс сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Өндірістік жабдыктар	Шикізат, материалдар, резенке бұйымдар	1-1) Бұйымдарды вулканизациялау және престоу жабдыктарын дайындау
	Өндірістік жабдыктар	Құрал-саймандар құралдар, жабдыктар	1-2) Жабдыктардың бұзылу себептерін анықтау және жою, жұмыстың таңдалған тәсілін негіздеу
	Өндірістік жабдыктар	Құрал-саймандар құралдар, жабдыктар	1-3) Жабдыктардың жұмыс режимін жөндеу мен реттеу
2	Өндірістік жабдыктар	Құрал-саймандар құралдар, БӨА	2-1) Бұйымдарды вулканизациялау және престоудің технологиялық процесін жүргізу
	Өндірістік жабдыктар	Құралдар, құрылғылар, БӨА	2-2) Резеңкеден, резеңкелі желімнен, латекс пен асбесттен жасалған бұйымдарды вулканизациялау
	Өндірістік жабдыктар	Құрал-саймандар құралдар, БӨА	2-3) Өртүрлі құрылымдағы престерде эбонитті, асбестік техникалық, резеңке техникалық және резеңке бұйымдарды престоу-вулканизациялау
3	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттама	3-1) Дайындалған бұйымдардың, қоспалар мен шығарылатын дайындамалардың сапасын бақылау
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттама	3-2) Негізгі өнімдерді қоймаға және әрі қарай өңдеу үшін таңбалау, сұрыптау, қаптау және тасымалдау
	Дайын бұйымдар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі вулканизация процесінің операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бұйымдарды вулканизациялау және престоу жабдыктарын дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Вулканизациялық жабдыктар мен пресс-пішін жұмысына жабдыктарды дайындау	Вулканизациялық жабдыктар мен пресс-пішіндердің құрылымдық элементтері; Бұйымдардың вулканизация және престоу процесі үшін жабдыктарды сыныптау
	Жабдыктардың бұзылуы себептерін анықтау және жою, жұмыстың таңдалған	Вулканизациялау жабдыктарына,	Бұйымдарды вулканизациялау және престоу үшін жабдыктардың үлгілік

1-2)	тәсілін негіздеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	престер мен құрылғыларға техникалық қызмет көрсету	ақауларын алдын алу, диагностикалау және жою, жұмыстың оңтайлы тәсілін таңдау және өз таңдауын негіздеу
1-3)	Жабдықтардың жұмыс режимін жөндеу мен реттеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық режимдер мен жабдық жұмысын бақылау	Бұйымдарды вулканизациялаудың әр түрлі технологиялық режимдері мен вулканизация жабдықтарын, пресс пен құралдарды жөндеу ерекшеліктері

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі вулканизация процесінің операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Бұйымдарды вулканизациялау және престоудің технологиялық процесін жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұйымдарды вулканизациялау және престоудің технологиялық процестерін жүргізу	Престеу-вулканизациялау үшін материалдардың техникалық сипаттамасы және оларды өңдеу ерекшеліктері; қосалқы операцияларды тағайындау және оларды орындау амалдары; бұйымдарды престоу-вулканизациялаудың технологиялық процесінің мазмұны мен параметрлері
2-2)	Резеңкеден, резеңкелі желімнен, латекс пен асбесттен жасалған бұйымдарды вулканизациялау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Вулканизация жабдығында резеңкеден, резеңкелі желімнен, латекс пен асбесттен жасалған бұйымдарды вулканизациялау, материалдар мен бұйымдарды вулканизациялаудан кейін өңдеу	Шикізаттарды, материалдар мен резеңкелі бұйымдарды вулканизацияға дайындау әдістерінің мазмұны және оларды өңдеу ерекшеліктері; бұйымдарды вулканизациялаудың технологиялық процесінің мазмұны және параметрлері
2-3)	Әртүрлі құрылымдағы престерде эбонитті, асбесттік техникалық, резеңке техникалық және резеңке бұйымдарды престоу-вулканизациялау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Әртүрлі құрылымдағы престерде эбонитті, асбесттік техникалық, резеңке техникалық және резеңке бұйымдарды престоу-вулканизациялау	Престеу-вулканизациялау үшін материалдардың техникалық сипаттамасы және оларды өңдеу ерекшеліктері; қосалқы операцияларды тағайындау және оларды орындау амалдары

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі вулканизация процесінің операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайындалған бұйымдардың, қоспалар мен шығарылатын дайындамалардың сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық- басқарушылық қызмет	Дайын бұйымдар сапасын тексеру, оларды бағалау өлшемін таңдау және негіздеу, нәтижелерді дұрыс бағалау	Вулканизация және престоу өнімдері сапасына қойылатын техникалық талаптар
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, негізгі өнімдерді қоймаға және әрі қарай өңдеу үшін таңбалау, сұрыптау, қаптау және тасымалдау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дайын бұйымды жиынтықтау және ілеспе құжаттарды ресімдеу	Ө н і м сапасына қойылатын мемлекеттік стандарттар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен оның нысаны

"Шина өндірісі және вулканизация процесі"
кәсіби стандартына 3-қосымша

Шина өндірісіндегі оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуші (КМЖ)				
Базалық топ	8231 "Протекторлық агрегат машинисі",8231 "Автокамералық агрегат машинисі",8231 " Вулканизация аппаратшысы",8231 "Резеңке қоспаларын каландрлеуші", 8231 " Покрышкаларды қалыптаушы"			
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуші (ҚР МЖ 05-2008)				
Мамандық атауы	Шина өндірісі және вулканизация процесі			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	31- шығарылым, "Резеңке қоспаларын өндіру мен қайта өңдеудің жалпы кәсіптері"			
БТБА бойынша кәсібі	Протекторлық агрегат машинисі	Резеңке қоспаларын каландрлеуші	Покрышкаларды қалыптаушы	Браслеттер мен брекерлерді жинаушы
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	-	2-3	3	3

3	4-5	4	4-5	4-5	
4	6	-	-	-	
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар				
Б Т Б А бойынша кәсібі	Автокамералық агрегат машинисі	Бандажсыз шиналарды жинаушы	Резецке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші	Вулканизация аппаратшысы	Покрышкалар жинаушы
2	-	-	2-3	3	2-3
3	5	4	4	-	4-5
4	6	-	-	-	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Шина, покрышка және камера өндірісіне дайындық жұмыстары
2	Шина және протектор өндірісінің технологиялық процесін жүргізу
3	Дайындалатын өнім сапасын тексеру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)

1	Өндірістік жабдықтар	Құралдар, реагенттер, материалдар, ЖҚК, БӨА	1-1) Шина, покрывка және камера өндірісіне дайындық жұмыстары
	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚК, БӨА	1-2) Шина, покрывка және камера өндірісіндегі жабдықтарға техникалық қызмет көрсету
	Өндірістік жабдықтар	Аспаптар, автоматика, ЖҚК	1-3) Жабдықтар жұмысының режимін жөндеу және реттеу
2	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-1) Покрывкалардың металдық-кордтық бөлшектерін дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-2) Жегетін камералар мен протекторларды дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-3) Браслет, брекет, покрывка мен шиналарды жинау
3	Дайын бұйымдар	Дайын өнімді бақылау және материалдарды талдау әдістемесі	3-1) Дайын өнім сапасын бақылау және тексеру
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-2) Дайын өнімді таңбалау, сұрыптау, баланстау, жиынтықтау, қаптау және тасымалдау
	Дайын бұйымдар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы техникалық құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі шина өндірісіндегі оператор қызметіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби қызметтер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Шина, покрывка және камера өндірісіне дайындық жұмыстары үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Режеңкелі техникалық бұйымдар мен аяқ киімдер өндіру жабдықтарын пайдалану	Шина, покрывка және камера өндірісі бойынша жабдықтар, құрылғылар мен бақылау-өлшеу аспаптарының құрылысы
1-2)	Шина, покрывка және камера өндірісіндегі жабдықтарға техникалық қызмет көрсету үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процестің қалыпты барысынан ауытқу себептерін анықтау, оларды болдырмау	Жабдықта қауаулықтың туындауының қарапайым принциптері мен оларды жою тәсілдері
1-3)	Жабдықтар жұмысының режимін жөндеу және реттеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Шина, покрывка және камера өндірісіндегі жабдықтар жұмысының режимін жөндеу және реттеу	Жабдықтарды жөндеу және қызмет көрсету қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі шина өндірісіндегі оператор қызметіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Покрышкалардың металдық-кордтық бөлшектерін дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Шина мен покрышкаларды вулканизациялау, покрышка мен корд бөлшектерін сынықтарын резеңкелеу, қиып пішу және тұйықтау	Шиналарды вулканизациялау тәсілдері мен процесс мазмұны, технологиялық процесінің мазмұны мен параметрлері
2-2)	Жегетін камералар мен протекторларды дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Резеңке бұйымдарды, корд-кендір жібі мен рулонды корд дайындамаларын түйістіру, агрегаттағы жегілетін камералар мен протекторларды дайындау	Есу майысқақ түтіктерін дайындаудың технологиялық процесінің мазмұны мен параметрлері, ораушы машиналарда резеңкелі баулар мен түтіктерді орау
2-3)	Браслет, брекет, покрышка мен шиналарды жинау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жинауға корд тілкемдерін дайындау, браслет, брекет, покрышка мен шиналарды және бандажсыз сом шиналарды, велосипед, мото, авиациялық және автокөлік покрышкаларын жинау	Покрышкаларды жинау, браслет пен брекетті желімдеудің технологиялық процесінің мазмұны мен параметрлері, покрышкалардың техникалық сипаттамалары

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі шина өндірісіндегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Сыртқы түрі бойынша өнімдердің сапасын тексеру	Өнім сапасына қойылатын мемлекеттік стандарттар
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын өнімді таңбалау, сұрыптау, баланстау, жиынтықтау, қаптау және тасымалдау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ілеспе құжаттарды ресімдеу және дайын бұйымды жиынтықтау	Дайын өнімді сұрыптау, қаптау тәсілдері. Орам сапасына қойылатын талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен принципі, оның нысандары

Техник

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3119 "Техник"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Шина өндірісі және вулканизация процесі
Жұмыстың және жұмысшы мамандардың бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылымы, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
Б Т Б А бойынша кәсіп	Техник
С Б Ш біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе.	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

--	--

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Шина өндіру және вулканизация процесі жұмыстарын ұйымдастыру
2	Дайын бұйымдардың сапасын бақылау және тексеру
3	Шина, камера мен покрывканың жаңа түрін үлгілеуге қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау өлшеу аспаптары	1-1) Шина өндіру және вулканизация процесінің жұмысын ұйымдастыру
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау өлшеу аспаптары	1-2) Шина, покрывка мен камера өндірісіндегі жабдықтарға техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау өлшеу аспаптары	1-3) Материалдар шығыны мен бұйым шығарылымының есебін жүргізу
2	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	2-1) Өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	2-2) Дайын өнім сапасын бақылау және тексеру
	Дайын бұйымдар	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
3	Ғылыми техникалық құжаттама және техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Шина, камера мен покрывканың жаңа түрін үлгілеуге қатысу
	Шикізат, материалдар	Нормативтік және техникалық құжаттама	3-2) Жаңа техниканы енгізу бағдарламаларын, өндірістік күштерді уақтылы игеру, технологияны жетілдіру бойынша ұйымдастырушылық-техникалық іс-шараларды әзірлеуге қатысу
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім

1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, шина өндіру және вулканизация процесінің жұмысын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шина өндірісі және вулканизация процесі жұмысының өндірісін басқару	Ш и н а вулканизациясы процесінің мазмұны мен тәсілдері, технологиялық процесс мазмұны мен параметрлері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, шина, покрывка мен камера өндірісіндегі жабдықтарға техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеуді жоспарлау және ұйымдастыру: ж ө н д е у жұмыстарының кестелері, ведомосі, оларды жүргізу тәсілдері, жабдықтарды жөндеуге дайындау	Технологиялық процесс параметрлері, ықтимал бұзушылықтар, себептері, ескерту және жою тәсілдері
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, материалдар шығыны мен бұйым шығарылымының есебін жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ш и к і з а т, материалдар, құрал-саймандар, отын мен энергия шығындарын нормалау	Шикізат, материалдар, құрал-саймандар, отын мен энергия шығындарының нормативтері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Автоматика құралдарының көмегімен өндірістің негізгі технологиялық процесін бақылау	Технологиялық процесс параметрлері. Технологиялық процесс параметрлерін реттеу тәсілдері
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын өнім сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дайындалатын материалдар мен бұйымдар сапасы	Шикізатқа, материалдарға, дайын өнімге қойылатын техникалық талаптар; стандарттар ж ә н е техникалық шарттар
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау	Технологиялық ж ә н е техникалық құжаттаманы жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Шина, камера мен покрывканың жаңа түрін үлгілеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Шығарылатын өнімді жетілдіру, жаңа модельге дайындау режимін белгілеу	Ұқсас жобаланатын ең үздік отандық және шетелдік технологиялардың техникалық сипаттамасы мен экономикалық көрсеткіштері; типтік технологиялық процестер және өндіріс режимдері
3-2)	Өндірістік күштерді уақтылы игеру, технологияны жетілдіру бойынша ұйымдастырушылық-техникалық іс-шараларды, жаңа техниканы әзірлеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіріс технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелерді зерделеу	Технологиялық процес жобаланатын бұйым құрылымы немесе өнім құрамы; технологиялық процестерді және өндіріс режимдерін жобалау жүйесі және әдістері
3-3)	Бөлімшелер қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіріс жұмысының көлемін жоспарлау	Өндіріс технологиясы негіздері; мамандық бейіні бойынша басқарушылық нормативтік анықтамалық материалдар

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 3-қосымша

"Полимерлік өндіріс технологиясы" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының

кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы № 8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): полимерлік өндіріс технологиясы.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: пластмассаны түрлі әдістермен қайта өңдеуді жүзеге асыру, престоуді жүргізу, полимерлік материалдарды қайта өңдеудің технологиялық процесін жүргізу.

Кәсіби стандарт "Полимерлік өндіріс технологиясы" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің, кәсіптер түрлері, біліктілік деңгейлері осы кәсіби стандарттың 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: пластмасса бұйымдарын престоуші, өндірістегі машинист-оператор және техник-технолог.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары **1-параграф. Пластмасса бұйымдарын престоуші**

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: құбырлар мен бейіндерді престоуші; пленка материалдарын пресс-орау әдісімен престоуші; жайма материалдарын престоуші; пластмасса бұйымдарын престоуші.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Пластмасса бұйымдарын престоуші" кәсіби субъектіні престоу материалдарын, композициялар мен жабдықтарды престоуге дайындау, бұйымдарды престоу материалдарымен түрлі әдістермен престоу, өндіріс процесінде бұйымдардың сапасын бақылау, дайын өнімді қаптау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Пластмасса бұйымдарын престоушінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және пластмасса бұйымдарын престоуші еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Пластмасса бұйымдарын престоуші құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Өндірістегі машинист-оператор

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: экструдер машинисі; пластикалық массаларды түйіршектеу машинисі; микструдер машинисі; өздігінен желімденетін пленкалар қондырғысының машинисі; поливинил-хлоридтік пленка өндірісінің вальцовалық-каландрлік бағытындағы оператор; пластикалық массалар бұйымдарын өндіру бағытындағы роторлық желі операторы; пластмасса құюшы.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Өндірістегі машинист-оператор" кәсіби субъектіні пластмассаны түрлі әдістермен өңдеу, материалдарды, композицияларды және жабдықтарды жұмысқа дайындау, технологиялық процес параметрлерін және бұйым сапасын бақылау, дайын өнімді қаптау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Өндірістегі машинист-оператордың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және өндірістегі машинист-оператор еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Өндірістегі машинист-оператордың құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Техник-технолог

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: техник.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні полимерлік өндірістің технологиялық процесін ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Техник-технологтың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді
 Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді
 Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Полимерлік өндіріс технологиясы"
 кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 ҚР МЖ сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Престеу материалдарын, композициялар мен жабдықтарды престеуге дайындау, бұйымдарды престеу материалдарымен түрлі әдістермен престеу, өндіріс процесінде бұйымдардың сапасын бақылау, дайын өнімді қаптау	Пластмасса бұйымдарын престеуші	Құбырлар мен бейіндерді престеуші; пленка материалдарын пресс-орау әдісімен престеуші; жайма материалдарын престеуші; пластмасса бұйымдарын престеуші	2-4
2	Пластмассаны түрлі әдістермен өңдеу, материалдарды, композицияларды және жабдықтарды жұмысқа дайындау, технологиялық процес параметрлерін және бұйым сапасын бақылау, дайын өнімді қаптау	Өндірістегі машинист-оператор	Экструдер машинисі; пластикалық массаларды түйіршектеу машинисі; микструдер машинисі; өздігінен желімденетін пленкалар қондырғысының машинисі; поливинил-хлоридтік пленка өндірісінің вальцовалық-каландрлік бағытындағы оператор; пластикалық массалар бұйымдарын өндіру бағытындағы роторлық желі операторы; пластмасса құюшы	2-4
3	Полимерлік өндірістің технологиялық процесін ұйымдастыру	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5

"Полимерлік өндіріс технологиясы"
 кәсіби стандартына 2-қосымша

Пластмасса бұйымдарын престеуші

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)	
Базалық топ	8232 "Пластмасса бұйымдарын престеуші"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)	

Мамандық атауы	Полимерлік өндіріс технологиясы			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	27- шығарылым, "Полимерлік материалдар өндірісі және одан жасалған өнімдер"			
Б Т Б А бойынша кәсібі	Құбырлар мен бейіндерді престоуші	Пленка материалдарын пресс-орау әдісімен престоуші	Ж а й м а материалдарын престоуші	Пластмасса бұйымдарын престоуші
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	3	-	2-3	2-3
3	4	5	4-5	4-5
4	-	6	6	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Пластмасса бұйымдарын өндіру үшін жабдықтарды жұмысқа дайындау
2	Резеңке қоспаларды балқыту және біліктеудің, латексті қоспаларды, резеңкелік желімдерді және жабындарды дайындаудың, резеңке қоспаларды каландрлеу және кордты сіндірудің технологиялық процесін жүргізу
3	Дайын өнімдердің сапасын тексеру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Өндірістік жабдықтар	Реагенттер, материалдар, ЖҚҚ	1-1) Пластмасса бұйымдарын өндіру үшін жабдықтарды жұмысқа дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚҚ, БӨА	1-2) Пластмасса бұйымдарын өндіруге арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету
	Өндірістік жабдықтар	Аспаптар, автоматика, ЖҚҚ	1-3) Престеу режимін орнату
2	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-1) Түрлі пластмасса бұйымдарын престеу процесіндегі негізгі және қосалқы операцияларды жүргізу
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-2) Пластикалық массалардан автоматты роторлық желіде бұйымдар дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-3) Пластмасса бұйымдарды престеудің технологиялық процесі параметрлерін бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштері бойынша реттеу
3	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-2) Дайын бұйымның технологиялық процесін және сапасын бақылау
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-2) Дайын өнімді таңбалау, сұрыптау, жиынтықтау, қаптау және тасымалдау
	Дайын бұйымдар	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі пластмасса бұйымдарын престеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Пластмасса бұйымдарын өндіруге арналған жабдықтарды жұмысқа дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пластмасса бұйымдарын өндіру бойынша дайындық жұмыстарын жүргізу	Негізгі және қосалқы жабдықтың құрылысы, оның жұмыс істеу принципі, оны жұмысқа дайындау қағидасы
1-2)	Пластмасса бұйымдарын өндіруге арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процестің қалыпты барысынан ауытқу себептерін анықтау, оларды болдырмау	Жабдықта ақаулықтың туындауының қалыпты принциптері мен оларды жою тәсілдері
		Жабдықтарды пластмасса	Технологиялық процес параметрлері.

1-3)	Престеу режимін баптау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	бұйымдарын өндірудің түрлі технологиялық процестеріне баптау	Престеудің технологиялық процесі параметрлерінің нормадан ауытқу себептері
------	---	--	--

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі пластмасса бұйымдарын престеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Түрлі пластмасса бұйымдарын престеу процесіндегі негізгі және қосалқы операцияларды жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пластамасса бұйымдарын, жайма материалдарын пресс-орау әдісімен, құбырлар мен бейіндерді престеу	Пластикалық массаларды өңдеу туралы жалпы мәліметтер. Престеудің дайындық операцияларының реттілігі мен оларды орындау техникасы
2-2)	Пластикалық массалардан автоматты роторлық желіде бұйымдар дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пластикалық массалардан автоматты роторлық желімен бұйымдарды таблеткілеудің, престеудің және механикалық өңдеудің технологиялық процесін жүзеге асыру	Автоматты роторлық желінің жұмыс істеу принципі мен орналасуы, агрегаттарды пайдалану қағидасы, олардың жұмыс режимдері, технологиялық процестің параметрлері мен ерекшеліктері
2-3)	Пластмасса бұйымдарды престеудің технологиялық процесі параметрлерін бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштері бойынша реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пластмасса бұйымдарын престеудің технологиялық процесі параметрлерін бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштері бойынша реттеу	Бақылау-өлшеу аспаптарының, автоматты және сигналдық құрылғылардың жұмыс істеу принципі, құрылысы және орнату орны

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі пластмасса бұйымдарын престеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын бұйымның технологиялық процесін және сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық- басқарушылық қызмет	Пластмассаны өңдеудің технологиялық процесін және дайын өнім сапасын бақылау	Престеудің технологиялық процесін бақылау әдістемесі. Өнімнің сапалық көрсеткіштері мен олардың сыныпталуы

3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын өнімді таңбалау, сұрыптау, жиынтықтау, қаптау және тасымалдау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дайын бұйымдарды жиынтықтау және ілеспе құжаттама ресімдеу	Пластмасс бұйымдарды сұрыптау, жиынтықтау және қаптау тәсілдері. Дайын өнім қаптамасының сапасына қойылатын талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарғасәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен принципі, оның нысандары

"Полимерлік өндіріс технологиясы"
кәсіби стандартына 3-қосымша

Өндірістегі машинист-оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)				
Базалық топ	8232 "Экструдер машинисі", 8232 "Микструдер машинисі", 8232 "Пластикалық массаларды түйіршектеу машинисі", 8232 "Поливинил-хлоридтік пленка өндірісінің вальцовалық-каландрлік бағытындағы оператор"			
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)				
Мамандық атауы	Полимерлік өндіріс технологиясы			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым бөлімі	31- шығарылым, "Резеңке қоспаларын өндіру мен қайта өңдеудің жалпы кәсіптері"			
БТБА бойынша кәсібі	Экструдер машинисі	Поливинил-хлоридтік пленка өндірісінің вальцовалық-каландрлік бағытындағы оператор	Пластикалық массаларды түйіршектеу машинисі	Микструдер машинисі
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	2-3	-	3	-
3	4-5	-	4-5	3-4
4	6	6	6	-
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
	Пластмасса құюшы		Өздігінен желімденетін пленкалар	Пластикалық массалар бұйымдарын өндіру

БТБА бойынша кәсібі		кондырғысының машинисі	бағытындағы роторлық желі операторы; пластмасса құюшы
2	2-3	-	3
3	4-5	4-5	4
4	6	-	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)		Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) және практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Пластмассадан бұйымдар өндіру үшін жабдықтарды жұмысқа дайындау
2	Пластмассадан бұйымдарды дайындау
3	Дайын өнімдердің сапасын тексеру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Өндірістік жабдықтар	Реагенттер, материалдар, ЖҚК	1-1) Пластмассадан бұйымдар өндіру үшін жабдықтарды жұмысқа дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚК, БӨА	1-2) Пластмассадан бұйымдар өндіруге арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету

	Өндірістік жабдықтар	Аспаптар, автоматика, ЖҚҚ	1-3) Престеу режимін орнату
2	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-1) Пластмассадан бұйымдарды дайындау
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-2) Бұйымдарды престеудің технологиялық процесін реттеу
	Өндірістік жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-3) Пластмассадан бұйымдарды дайындау барысында жабдықтарға ұсақ жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-1) Дайын бұйымның технологиялық процесін және сапасын бақылау
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	3-2) Дайын өнімнің сапасын бақылау
	Дайын бұйымдар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарғасәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі пластмасса бұйымдарын престеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Пластмассадан бұйымдар өндіруге арналған жабдықтарды жұмысқа дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пластмассадан бұйымдар өндіру бойынша дайындық жұмыстарын жүргізу	Пластмасса бұйымдарын өндіруге арналған жабдықтарды, құрылғыларды және бақылау-өлшеу аспаптарының құрылысы. Жабдықты жұмысқа дайындау қағидасы
1-2)	Пластмассадан бұйымдар өндіруге арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процестің қалыпты барысынан ауытқу себептерін анықтау, оларды болдырмау	Жабдықта ақаулықтың туындауының қалыпты принциптері мен оларды жою тәсілдері
1-3)	Престеу режимін орнату үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтарды пластмассадан бұйымдар өндірудің түрлі технологиялық процестеріне баптау	Жабдықтарды баптау және қызмет көрсету қағидасы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі пластмасса бұйымдарын престеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім

2-1)	Пластмассадан бұйымдарды дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Экструзиялау, үрлеу, престоу, қысыммен құю, каландрлау әдістерімен пластмассаны дайындау кезінде негізгі және қосалқы операцияларды жүргізу	Экструзиялау, үрлеу, престоу, қысыммен құю, каландрлау әдісімен пластмассаны дайындау процесі технологиясы
2-2)	Бұйымдарды престоудің технологиялық процесін реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пластмассаны өндеудің технологиялық процесі параметрлерін бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштері бойынша реттеу	Пластмассаны өндеудің технологиялық процесі параметрлері, олардың ауытқу себептері мен реттеу тәсілдері
2-3)	Пластмассадан бұйымдарды дайындау барысында жабдықтарға ұсақ жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдыққа ағымдағы жөндеу және баптау жұмыстарын жүргізу	Түрлі машиналар құрылысы, электрондық және басқа да бақылау-өлшеу аспаптарын орнату

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі өндірістегі машинист-оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын бұйымның технологиялық процесін және сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық- басқарушылық қызмет	Пластмассаны өндеудің технологиялық процесін және дайын өнім сапасын бақылау	Престоудің технологиялық процесін бақылау әдістемесі. Өнімнің сапалық көрсеткіштері мен олардың сыныпталуы
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын өнімнің сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұйымның сыртқы түріне қарап сапасын тексеру	Өнімнің сапасына қойылатын мемлекеттік стандарттар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарғасәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен принципі, оның нысандары

"Полимерлік өндіріс технологиясы" кәсіби стандартына 4-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Полимерлік өндіріс технологиясы
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылымы, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
Б Т Б А бойынша кәсіп	Техник-технолог
С Б Ш біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе.	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)

1	Полимерлік материалдарды өндеудің технологиялық процесін жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
2	Өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу
3	Полимер бұйымдардың жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-1) Полимерлік материалдар өндеудің технологиялық процесін жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-2) Полимерлік бұйымдарды өндеуге арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-3) Материалдар шығынының және бұйымдар шығарылымының есебін жүргізу
2	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Нормативтік құжаттар	2-1) Өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу
	Дайын бұйымдар	Нормативтік құжаттар	2-2) Дайын бұйымдардың сапасын бақылау және тексеру
	Дайын бұйымдар	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама және техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Полимер бұйымдардың жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу
	Шикізат, материалдар	Нормативтік және техникалық құжаттама	3-2) Жаңа техниканы ендіру бағдарламаларын, өндірістік қуаттарды уақтылы игерудің ұйымдастырушылық-техникалық, технологиясын жетілдіру іс-шараларын әзірлеуге қатысу
	Машиналар, аппараттар, жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын		Полимерлік материалдар өндеу процесінің

1-1)	ұйымдастыру мен бақылауын, полимерлік материалдар өндеудің технологиялық процесін жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Полимерлік материалдар өңдеу өндірісі жұмыстарын жүргізуді басқару	мазмұны мен тәсілдері, технологиялық процестердің мазмұны мен параметрлері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, полимерлік бұйымдарды өндеуге арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеу жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру: жөндеу жұмыстарының кестелері, ведомосі, оларды жүргізу тәсілдері, жабдықты жөндеуге дайындау	Технологиялық процестің параметрлері, орын алуы мүмкін бұзушылықтар, олардың себептері, алдын алу және жою тәсілдері
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, материалдар шығынының және бұйымдар шығарылымының есебін жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шикізат, материалдар, құрал-саймандар, отын мен энергия шығынын нормалау	Шикізат, материалдар, құрал-саймандар, отын мен энергия шығынының нормативтері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, өндірістің технологиялық процестері параметрлерін бақылау және реттеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістің негізгі технологиялық процесін жүргізу, реттеу және бақылау	Технологиялық процесс параметрлері. Технологиялық процесс параметрлерінің нормадан ауытқу себептері. Технологиялық процесс параметрлерін реттеу тәсілдері
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, дайын бұйымдардың сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дайындалатын материалдар мен бұйымдар сапасы	Дайын өнім түрлері мен олардың қолданылу мақсаты. Өнімнің сапалық көрсеткіштері мен сыныпталуы. Дайын өнімнің сапасын бақылау әдістері
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы технологиялық және қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау	Технологиялық және техникалық

жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	құжаттама жасау тәртібі
--	-------------------------

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Полимер бұйымдардың жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Шығарылатын өнімді дайындау режимін әзірлеудің жаңа үлгісін жетілдіру	Жобалауға ұқсас ең үздік отандық және шетелдік технологиялардың техникалық сипаттамалары мен экономикалық көрсеткіштері; үлгілік технологиялық процестер және өндіріс режимдері
3-2)	Жаңа техниканы ендіру бағдарламаларын, өндірістік қуаттарды уақтылы игерудің ұйымдастырушылық-техникалық, технологияны жетілдіру іс-шараларын әзірлеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіру технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелерді зерделеу	Технологиялық процесс жобаланып жатқан бұйымдардың құрылымы мен өнімдердің құрамы; технологиялық процестерді және өндіріс режимдерін жобалау жүйелері мен әдістері
3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіру жұмыстарының көлемін жоспарлау	Өндіріс технологиясының негіздері; мамандық бейіні бойынша басшылық алынатын нормативтік анықтамалық материалдар

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 4-қосымша

"Мұнай және газды өңдеу технологиясы" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

- 1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;
- 2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;
- 3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): мұнай және газды өңдеу технологиясы.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: қондырғылар мен жабдықтарға қызмет көрсету, техникалық қызмет көрсету, түрлі санаттағы қондырғыларда технологиялық процесті жүргізу.

Кәсіби стандарт "Мұнай және газды өңдеу технологиясы" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің, кәсіптер түрлері, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: технологиялық қондырғылар операторы, технологиялық қондырғылар машинисі, зертханашы және техник-технолог.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Технологиялық қондырғылар операторы

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: технологиялық қондырғылар операторы.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Технологиялық қондырғылар операторы" кәсібі субъектіні қондырғылар мен жабдықтарды пайдалану, техникалық қызмет көрсету, өндірістік процеске бақылау жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Технологиялық қондырғылар операторының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және технологиялық қондырғылар операторы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Технологиялық қондырғылар операторы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Технологиялық қондырғылар машинисі

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: компрессорлық қондырғылар машинисі, сорғы қондырғысының машинисі

18. 3-қосымшаға сәйкес "Технологиялық қондырғылар машинисі" кәсібі субъектіні түрлі жетекті компрессорларға, сорғыларға қызмет көрсету бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Технологиялық қондырғылар машинисінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және технологиялық қондырғылар машинисі еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Технологиялық қондырғылар машинисі құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Зертханашы

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

24. Ықтимал лауазым атауы: газдарды және шаңды талдау бойынша зертханашы, зертханашы.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Зертханашы" кәсібі субъектіні шаңды, газдарды, суды, ауаны, мұнайды және мұнай өнімдерін талдау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Зертханашының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және зертханашы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Зертханашы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4-параграф. Техник-технолог

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

31. Ықтимал лауазым атауы: техник-технолог

32. 5-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні түрлі санаттағы қондырғыларда технологиялық процесс жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру

бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

33. Техник-технологтың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

34. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

35. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

36. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Мұнай және газды өңдеу технологиясы"
кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 ҚР МЖ сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі

1	Қондырғылар мен жабдықтарды пайдалану, техникалық қызмет көрсету, өндірістік процеске бақылау жүргізу	Технологиялық қондырғылар операторы	Технологиялық қондырғылар операторы	2-4
2	Түрлі жетекті компрессорларға, сорғыларға қызмет көрсету	Технологиялық қондырғылар машинисі	Компрессорлық қондырғылар машинисі; Сорғы қондырғысының машинисі	2-4
3	Шаңды, газдарды, суды, ауаны, мұнайды және мұнай өнімдерін талдау	Зертханашы	Газдарды және шаңды талдау бойынша зертханашы; Зертханашы	2-3
4	Түрлі санаттағы қондырғыларда технологиялық процесс жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру. Шығарылатын өнімнің сапасын қамтамасыз ету	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5

"Мұнай және газды өңдеу технологиясы" кәсіби стандартына 2-қосымша

Технологиялық қондырғылар операторы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	8155 "Технологиялық қондырғылар операторы"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газды өңдеу технологиясы
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	34-шығарылым "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету"
БТБА бойынша кәсібі	Технологиялық қондырғылар операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	-
3	-
4	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Түрлі санаттағы қондырғыларда жабдықтарға қызмет көрсету
2	Технологиялық процесті жүргізу
3	Дайын өнімнің сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Құрал-саймандар, құралдар	Қызмет көрсетілетін қондырғылардың схемалары мен карталары, нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	1-1) Бақылау-өлшеу аспаптарын тексеру
	Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматтандыру құралдары	Технологиялық регламент, нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	1-2) Түрлі санаттағы қондырғыларда жабдыққа қызмет көрсету
	Аппараттар, жабдықтар, қондырғылар	Аппараттар мен жабдықтардың режимдері мен нұсқаулықтары, паспорты, нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	1-3) Жеке аппараттар мен жабдықты, қондырғыларды жөндеуге дайындау, ақауларды жою
2	Технологиялық аппаратура, жабдықтар және коммуникация жүйелері	БӨАЖА, аварияларды жою жоспары, нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	2-1) Қондырғыларда технологиялық процесті жүргізу. Аварияларды жою
	Технологиялық аппаратура, жабдықтар және коммуникация жүйелері	БӨАЖА, нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	2-2) Бақылау және автоматты реттеу құралдарын баптау
	Технологиялық аппаратура, жабдықтар және коммуникация жүйелері	БӨАЖА, нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	2-3) Технологиялық режимді бақылау және реттеу.

3	Шикізат, өнім, реагенттер, катализаторлар, отын-энергетикалық ресурстар	Нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	3-1) Шикізат, өнім, реагенттер, катализаторлар, отын-энергетикалық ресурстар сапасы мен шығынын бақылау
	Технологиялық аппаратура, жабдықтар және коммуникация жүйелері	Нормативтік құжаттар, ЖҚҚ	3-2) Жұмыстардың сапасын тексеру
	Технологиялық аппаратура, жабдықтар және коммуникация жүйелері	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі технологиялық қондырғылар операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бақылау-өлшеу аспаптарын тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бақылау-өлшеу аспаптарының жұмысын тексеру	Бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштерін алу қағидасы
1-2)	Түрлі санаттағы қондырғыларда жабдық жұмысын басқару үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Құбыр мен аппараттарға технологиялық қондырғыларда қызмет көрсету	Технологиялық процесс операцияларын жүргізу режимі мен тәртібі
1-3)	Жеке аппараттар мен қондырғыларды жөндеуге дайындау, ақауларды жою үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеу және себептерді жою бойынша тиісті іс-шараларды жүзеге асыру	Техникалық ақаулардың, аппараттардың және қиындықтардың туындау себептері мен шарттары, олардың алдын алу және жою тәсілдері

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі технологиялық қондырғылар операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Қондырғыларда технологиялық процесті жүргізу. Аварияларды жою үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Өндірістік процесті ұтымды және үнемді жүргізу. Авариялық жағдайларды жою	Өндіріс технологиясы. Аварияларды жою жоспары
2-2)	Бақылау және автоматты реттеу құралдарын баптау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бақылау және автоматика құралдарының көмегімен берілген режимді қолдау	Технологиялық ағындарды бақылау және өлшеу құралдары

2-3)	Технологиялық режимді бақылау және реттеу. үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қондырғының жұмыс режимін аспаптар көрсеткіштері бойынша реттеу	Қондырғының технологиялық регламенті
------	---	---	--------------------------------------

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі технологиялық қондырғылар операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, шикізат, өнім, реагенттер, катализаторлар, отын-энергетикалық ресурстар сапасы мен шығынын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бақылау-өлшеу аспаптары мен талдау қорытындылары бойынша бақылау	Шикізат, өнім, реагенттер, катализаторлар, отын-энергетикалық ресурстардың физикалық-химиялық қасиеттері
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жұмыстардың сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Нақты көрсеткіштерді технологиялық регламентке сәйкестендіру	Технологиялық процестің жол берілетін ауытқулары бойынша деректерді жүйеге келтіру және өңдеу әдістері, оларды жою тәсілдері
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттама жасау қағидасы мен тәртібі

"Мұнай және газды өңдеу технологиясы"
кәсіби стандартына 3-қосымша

Технологиялық қондырғылар машинисі

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	8155 "Технологиялық компрессорлар машинисі", 8155 "Технологиялық сорғылар машинисі"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Мұнай және газды өңдеу технологиясы	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	34-шығарылым "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету"	
БТБА бойынша кәсібі	Технологиялық компрессорлар машинисі	Технологиялық сорғылар машинисі

СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	-	2-3
3	4-5	4-5
4	6	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіби бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)		Мұнай өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқа мерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Технологиялық компрессорлар мен сорғылардың жай-күйін тексеру
2	Сұйықтықтар мен газдарды белгіленген режимге сәйкес тасымалдау процесін жүргізу
3	Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Қызмет көрсетілетін сорғылық және компрессорлық станция схемасы, ЖҚК, нормативтік құжаттар	1-1) Технологиялық компрессорлар мен сорғылардың жай-күйін тексеру

1	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Құрал-саймандар, аспаптар, құрылғылар, ЖҚК, нормативтік құжаттар	1-2) Сорғылардың, компрессорлардың жұмысындағы ақаулардың алдын алу және жою
	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Құрал-саймандар, аспаптар, құралдар, ЖҚК, нормативтік құжаттар	1-3) Компрессорлар мен сорғыларды дайындау
2	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Құрал-саймандар, аспаптар, құралдар, ЖҚК, нормативтік құжаттар	2-1) Технологиялық компрессорлар мен сорғыларды пайдалану
	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Құрал-саймандар, аспаптар, құралдар, ЖҚК, нормативтік құжаттар	2-2)Технологиялық компрессорлар мен сорғыларға техникалық қызмет көрсету және жөндеу
	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚК, нормативтік құжаттар	2-3) Технологиялық жабдықтың жұмыс режимдерін бақылау және реттеу
3	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚК, нормативтік құжаттар	3-1) Тасымалданатын өнімнің шығынын БӨҚ көрсеткіштері бойынша бақылау
	Дайын өнім	Шикізаттың және дайын өнімнің нормативтік құжаттары	3-2) Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру
	Технологиялық компрессорлар мен сорғылар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі технологиялық қондырғылар машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Технологиялық компрессорлар мен сорғылардың жай-күйін тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Газды кептіруге арналған сорғылардың, компрессорлардың және жабдықтардың жай-күйін бағалау	Сорғылар мен компрессорлардың жұмыс істеу принципі
1-2)	Сорғылардың, компрессорлардың жұмысындағы ақаулардың алдын алу және жою үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Газды кептіруге арналған жабдықтың, сорғылар мен компрессорлардың істен шығуы және бұзылу себептерін анықтау	Сорғылар мен компрессорлардың жұмысындағы ақаулардың алдын алу және жою тәсілдері
1-3)	Компрессорлар мен сорғыларды дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сорғыларды, компрессорларды, технологиялық жабдықты жөндеуге шығару	Сорғыларды, компрессорларды, технологиялық жабдықты шығару тәртібі, жөндеу жұмыстарының түрлері мен реттілігі

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі технологиялық қондырғылар машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Технологиялық компрессорлар мен сорғыларды пайдалану үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сұйықтықтар мен газдарды белгіленген режимге сәйкес тасымалдау процесін жүргізу	Сұйықтықты, газды тасымалдау технологиясының негізгі заңдылықтары
2-2)	Технологиялық компрессорлар мен сорғыларға техникалық қызмет көрсету және жөндеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процесті жүргізу және қауіпсіздік техникасын сақтау	Технологиялық жабдықты техникалық пайдалану және оған қызмет көрсету қағидасы
2-3)	Технологиялық жабдықтың жұмыс режимдерін бақылау және реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қызмет көрсетілетін учаскеде технологиялық процес параметрлерін сақтау	Автоматтандыру құралдарының қолданылу мақсаты, құрылысы және жұмыс істеу принципі

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі технологиялық қондырғылар машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, тасымалданатын өнімнің шығынын БӨҚ көрсеткіштері бойынша бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдықты іске қосу, оның жұмыс режимін реттеу және жұмысын тоқтату	Жабдықты пайдалану қағидасы
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бақылау-өлшеу аспаптары мен құрал-саймандарын пайдалану кезінде олардың сенімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру үшін қолдану	Нормативтік құжаттар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттаманы

Зертханашы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі		
Базалық топ	8159 "Химиялық талдау лаборанты"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Мұнай және газды өңдеу технологиясы	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	1-шығарылым, "Экономиканың барлық салалары үшін ортақ, жұмысшылар кәсіптері" бөлімі	
БТБА бойынша кәсібі	Газдарды және шаңды талдау бойынша зертханашы	Зертханашы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	2-3	2-3
3	4	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Мұнай өңдеу кәсіпорындары, компаниялар және ұйымдар	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Талдау жүргізу үшін химиялық ыдыстарды, аспаптар мен зертханалық жабдықтарды дайындау
2	Өндірісті бақылауды жүзеге асыру
3	Шикізатты, дайын өнімді бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	МемСТ, стандарттар, нормативтік құжаттар	1-1) Түрлі мақсаттағы зертханалық ыдыстар мен жабдықтардың жай-күйін тексеру
	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	1-2) Талдау жүргізу үшін аспаптар мен жабдықтарды таңдау
	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	1-3) Химиялық ыдыстарды, аспаптарды және зертханалық жабдықтарды талдау өткізуге дайындау
2	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	2-1) Түрлі концентрацияда сынамалар мен ерітінділер дайындау
	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	2-2) Талдау жасалатын материалдардағы заттардың құрамын анықтау
	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	2-3) Өндіріске және технологиялық өндіріске экологиялық және санитарлық бақылау жүргізу
3	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	3-1) Технологиялық процестегі өнімдердің және дайын өнімнің берілген нормаларға сәйкестігін бақылау
	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Нормативтік құжаттар	3-2) Шикізатты, дайын өнімді бақылау
	Зертханалық жабдықтар, аспаптар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі зертханашы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Түрлі мақсаттағы зертханалық ыдыстар мен жабдықтардың жай-күйін тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Газды кептіруге арналған сорғылардың, компрессорлардың және жабдықтардың жай-күйін бағалау	Сорғылар мен компрессорлардың жұмыс істеу принципі
	Талдау өткізу үшін аспаптар мен жабдықтарды таңдау үшін шектеулі жауапкершілікті және	Газды кептіруге арналған жабдықтың, сорғылар мен	Сорғылар мен компрессорлардың

1-2)	белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	компрессорлардың істен шығуы және бұзылу себептерін анықтау	жұмысындағы ақаулардың алдын алу және жою тәсілдері
1-3)	Химиялық ыдыстарды, аспаптарды және зертханалық жабдықтарды талдау өткізуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сорғыларды, компрессорларды, технологиялық жабдықты жөндеуге шығару	Сорғыларды, компрессорларды, технологиялық жабдықты шығару тәртібі, жөндеу жұмыстарының түрлері мен реттілігі

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі зертханашы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Түрлі концентрацияда сынамалар мен ерітінділер дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сұйықтықтар мен газдарды белгіленген режимге сәйкес тасымалдау процесін жүргізу	Сұйықтықты, газды тасымалдау технологиясының негізгі заңдылықтары
2-2)	Талдау жасалатын материалдардағы заттардың құрамын анықтау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық процесті жүргізу және қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау	Технологиялық жабдықты техникалық пайдалану және оған қызмет көрсету қағидасы
2-3)	Өндіріске және технологиялық өндіріске экологиялық және санитарлық бақылау жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қызмет көрсетілетін учаскеде технологиялық процесс параметрлерін сақтау	Автоматтандыру құралдарының қолданылу мақсаты, құрылысы және жұмыс істеу принципі

"Мұнай және газды өңдеу технологиясы"
кәсіби стандартына 5-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газды өңдеу технологиясы
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	

Шығарылымы, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
Б Т Б А бойынша кәсіп	Техник-технолог
С Б Ш біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-химия саласындағы ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Түрлі санаттағы қондырғыларда технологиялық процесті жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
2	Шикізаттың және алынатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру
3	Өндірістің үдемелі технологиялық процестерін және тиімді режимдерін дайындау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)

1	Технологиялық аппаратура, жабдық және коммуникация жүйелері	Бақылау-өшеу аспаптары және автоматтандыру құралдары, ЖҚҚ	1-1) Түрлі санаттағы қондырғыларда технологиялық процесті жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
	Технологиялық аппаратура, жабдық және коммуникация жүйелері	Бақылау-өшеу аспаптары және автоматтандыру құралдары, ЖҚҚ	1-2) Технологиялық процесті жүргізу кезінде жабдықтар мен коммуникацияларды қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету
	Технологиялық аппаратура, жабдық және коммуникация жүйелері	Бақылау-өшеу аспаптары және автоматтандыру құралдары, ЖҚҚ	1-3) Мұнайды, газды, мұнайды және мұнай өнімдерін өңдеудің технологиялық процесін жүргізу және бақылау
2	Шикізат	Сәйкестік сертификаты, бақылау-өшеу аспаптары және автоматтандыру құралдары, ЖҚҚ	2-1) Шикізаттың және алынатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру
	Өнімдер	Сәйкестік сертификаты, бақылау-өшеу аспаптары және автоматтандыру құралдары, ЖҚҚ	2-2) Жартылай дайын өнімдер, өнімдер, реагенттер, катализаторлар, отын-энергетикалық ресурстар шығынын бақылау
	Технологиялық құжаттар	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама және техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Өндірістің үдемелі технологиялық процестерін және тиімді режимдерін әзірлеу
	Технологиялық қондырғылар, өндірістік жабдық	Технологиялық құжаттама	3-2) Технологиялық қондырғыларды немесе өндірістік жабдықтарды өндіріске ендіруге дайындауға қатысу
	Технологиялық қондырғылар, өндірістік жабдық	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімшенің қызметкерлер құрамының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, түрлі санаттағы қондырғыларда технологиялық процесті жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өнімді өндіру көлемі мен сапасы бойынша өндірістік тапсырманы орындау	Технологиялық процестердің технологиялық схемалары
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық процесті жүргізу кезінде жабдықтар мен коммуникацияларды қауіпсіз	Қондырғылардағы жабдық жұмысын бақылау	Технологиялық процесті жүргізу барысында жабдық пен

	пайдалануды қамтамасыз ету үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет		коммуникацияларды қауіпіз пайдалану
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнайды, газды, мұнайды және мұнай өнімдерін өндеудің технологиялық процесін жүргізу және бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістік көрсеткіштерді нормалау	Газ, мұнай және мұнай өнімдерін өндеу процестері мен химиялық процестер негіздері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, шикізаттың және алынатын өнімдердің сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шикізаттың және дайын өнімнің нормативтік құжаттарға сәйкестігі	Шикізаттың және дайын өнімнің нормативтік құжаттары
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жартылай дайын өнімдер, өнімдер, реагенттер, катализаторлар, отын-энергетикалық ресурстар шығынын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шығарылатын өнімнің сапасын қамтамасыз ету	Мұнайдың және тауарлық мұнай өнімдерінің сыныпталуы
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі, нысандары

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Рецеңке техникасы бұйымдарының жаңа түрлерін үлгілеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіріс технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелерді зерделеу	Ұқсас өнім өндірісі технологиясы саласындағы кәсіпорындардың озық отандық және шетелдік тәжірибелері
3-2)	Өңделген, арнайы рецеңке қоспаны дайындау үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Кемшіліктің және төмен сапа мен сұрыптағы өнім шығару себептерін талдау	Шикізатқа, материалға, дайын өнімге қойылатын техникалық талаптар; стандарттар мен техникалық талаптар
			Өндірісті технологиялық дайындау бойынша қаулылар,

3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіріс жұмысының көлемдерін жоспарлау	өкімдер, бұйрықтар, әдістемелік нормативтік материалдар, еңбекті ұйымдастырудың негізгі талаптары
------	---	--	---

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 5-қосымша

"Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

- 1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;
- 2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;
- 3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;
- 4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

- 1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;
- 2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құалдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;
КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;
МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету процестерін жүзеге асыру.

Кәсіби стандарт "Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің, кәсіптер түрлері, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: экологиялық қондырғылар операторы, техник-механик және техник-технолог.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары **1-параграф. Экологиялық қондырғылар операторы**

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: шаң мен тозаң аулағыш қондырғыларға қызмет көрсету операторы; конденсат жинау және тазалау жөніндегі оператор; ағынды суды тазалау аппаратшысы; химиялық өндіріс қалдықтарын қайта өңдеу аппаратшысы; суды химиялық тазалау аппаратшысы.

11. "Экологиялық қондырғылар операторы" кәсібі субъектіні өндіріс қалдықтарын қайта өңдеудің технологиялық процестерін жүргізу, реттеу және бақылау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Экологиялық қондырғылар операторының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және экологиялық қондырғылар операторы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Экологиялық қондырғылар операторы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Техник-механик

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

17. Ықтимал лауазым атауы: механик, бас механик.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Техник-механик" кәсібі субъектіні технологиялық қондырғылар мен жабдықтарға қызмет көрсету және оларды жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Техник-механиктің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-механик еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Техник-механик құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Техник-технолог

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: техник.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні технологиялық процесті басқару және өнімнің сапасын бақылау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Техник-технологтың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту бойынша салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметінің, кәсіптер түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 ҚР МЖ сәйкес кәсіп атауы	СБШ біліктілік деңгейі
1	Өндіріс қалдықтарын қайта өңдеудің технологиялық процестерін жүргізу, реттеу және бақылау	Экологиялық қондырғылар операторы	Шаң мен тозаң аулағыш қондырғыларға қызмет көрсету операторы; конденсат жинау және тазалау жөніндегі оператор; ағынды суды тазалау аппаратшысы; химиялық өндіріс қалдықтарын қайта өңдеу аппаратшысы; суды химиялық тазалау аппаратшысы.	2-4

2	Технологиялық қондырғылар мен жабдыққа қызмет көрсету және оларды жөндеу	Техник-механик	Техник-механик	4-5
3	Технологиялық процесті басқару және өнімнің сапасын бақылау	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5

"Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіби стандартына 2-қосымша

Экологиялық қондырғылар операторы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)					
Базалық топ	8155 "Конденсатты жинау және тазалау жөніндегі оператор", 8159 "Химиялық өндіріс қалдықтарын қайта өңдеу аппаратшысы"				
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)					
Мамандық атауы	Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету				
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)					
Шығарылым, БТБА бөлімі	1- шығарылым, "Экономиканың барлық салалары үшін ортақ жұмысшылардың кәсіптері" бөлімі; 24- шығарылым, "Химиялық өндірістердің жалпы мамандықтары" бөлімі				
БТБА бойынша кәсібі	Ағынды суды тазалау аппаратшысы	Суды химиялық тазалау аппаратшысы	Химиялық өндіріс қалдықтарын қайта өңдеу аппаратшысы	Шаң мен тозаң алағыш қондырғыларға қызмет көрсету операторы	Конденсатты жинау және тазалау жөніндегі оператор
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар				
2	2-3	2-3	3	2-3	3
3	4	4	4-5	4-5	-
4	-	-	6	6	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы

Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Реагенттерді, қосалқы материалдарды, жабдықты технологиялық процеске дайындау
2	Өндіріс қалдықтарын тазалаудың технологиялық процесін жүргізу
3	Шикізаттың, жартылай дайын өнімдердің және дайын өнімнің сапасын бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Технологиялық кондырғылар, жабдықтар және аппараттар	Шикізат, реагенттер және қосалқы материалдар, ЖҚҚ	1-1) Реагенттерді, қосалқы материалдарды, жабдықты технологиялық процеске дайындау
	Технологиялық кондырғылар, жабдықтар және аппараттар	Шикізат, реагенттер және қосалқы материалдар, ЖҚҚ	1-2) Реагенттерді, қосалқы материалдарды, жабдықты аппараттарға жүктеу
	Өндірістің технологиялық схемасы	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ	1-3) Технологиялық жабдықты қосу және жұмыс режимін орнату
2	Технологиялық кондырғылар, жабдықтар және аппараттар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ, аварияларды жою жоспары	2-1) Қалдықтарды тазалау мен қайта өңдеудің технологиялық процесін жүргізу, апаттық жағдайларды жою
	Технологиялық кондырғылар, жабдықтар және аппараттар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ	2-2) Технологиялық процесті бақылау мен ретке келтіру
	Технологиялық кондырғылар,	Құрал-саймандар, құралдар,	

	жабдықтар және аппараттар	техникалық регламент	2-3)Технологиялық жабдықты іске жарамды күйде ұстау және техникалық регламентке сәйкес пайдалану
3	Технологиялық қондырғылар, жабдықтар және аппараттар	Бақылау-өлшеу аспаптары	3-1) Өндірістік қалдықтарды тазалау және талдаудың қорытындылары бойынша өндіріс қалдықтарын қайта өңдеудің технологиялық процесін бақылау
	Нормативтік құжаттама	Бақылау-өлшеу аспаптары	3-3) Шикізаттың, жартылай өнімнің және дайын өнімнің сапасын бақылау
	Технологиялық қондырғылар, жабдықтар және аппараттар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі экологиялық қондырғылар операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Реагенттерді, қосалқы материалдарды, жабдықты технологиялық процеске дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Шикізатты және берілген концентрацияларда ерітінділерді дайындау	Реагенттердің, қосалқы материалдардың, жабдықтың физикалық-химиялық қасиеттері
1-2)	Реагенттерді, қосалқы материалдарды, жабдықты аппараттарға жүктеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Реагенттердің, қосалқы материалдардың, жабдықтың мөлшерлемесі	Қосалқы материалдарды аппараттарға жүктеу
1-3)	Технологиялық жабдықты қосу және жұмыс режимін орнату үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қалдықтарды тазалаудың технологиялық процесінің параметрлерін орнату	Тазалау құрылыстарын іске қосуға дайындау қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі экологиялық қондырғылар операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Қалдықтарды тазалау мен қайта өңдеудің технологиялық процесін жүргізу, авариялық жағдайларды жою үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштері бойынша технологиялық режим параметрлерін бақылауға алу	Қалдықтарды тазалаудың технологиялық процесі параметрлері

2-2)	Технологиялық процесті бақылау мен ретке келтіру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қалдықтарды тазалаудың, реагенттерді, электр қуатын берудің технологиялық процесі параметрлерін реттеу	Қалдықтарды тазалаудың технологиялық процесін бақылау мен реттеу әдістері
2-3)	Технологиялық жабдықты іске жарамды күйде ұстау және техникалық регламентке сәйкес пайдалану үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықты техникалық регламентке сәйкес пайдалану	Экологиялық жабдықты пайдалану қағидалары

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі экологиялық қондырғылар операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, өндірістік қалдықтарды тазалау және талдау қорытындылары бойынша өндіріс қалдықтарын қайта өңдеудің технологиялық процесін бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шикізаттың қажетті санын және өнімнің түсімін есептеу	Техникалық регламентке сәйкес БӨАЖА пайдалану қағидалары
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, шикізаттың, жартылай дайын өнімнің және дайын өнімнің сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қалдықтарды өңдеу өнімінің сапасын анықтау	Шикізаттың, реагенттердің және дайын өнімнің сапасына қойылатын талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен нысандары

"Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіби стандартына 3-қосымша

Техник-механик

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші	
Базалық топ	3115 "Техник-механик", 3115 "Механик"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	

Мамандық атауы	Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету
Жұмыс және	жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсібі	-
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары.	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе.	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
2	Жабдық пен қондырғыны техникалық пайдалану және қызмет көрсету қағидаларының сақталуын бақылау
3	Жабдықты және қондырғыларды жөндеу мен жаңғыртуға қатысты ұтымды ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Құрал-саймандар, ЖҚК, жабдықтар, құралдар	1-1) Жабдық пен қондырғыларға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жоспарларын (кестелерін) әзірлеу
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Құрал-саймандар, ЖҚК, жабдықтар, құралдар	1-2) Жабдыққа және қондырғыларға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Құрал-саймандар, ЖҚК, жабдықтар, құралдар	1-3) Жабдықтар мен қондырғыларға ағымдағы және күрделі жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру
2	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	2-1) Жабдықтар мен қондырғыларды техникалық пайдалану мен қызмет көрсету қағидаларының сақталуын бақылау
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	2-2) Іске қосу мен баптау жұмыстарын жүргізу. Жабдықтарды және қондырғыларды пайдалануға беру
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама мен техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Жабдық пен қондырғыларды жөндеу және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-2) Жабдық пен қондырғылардың түйіндері мен бөлшектерін жөндеу және қалпына келтірудің үдемелі әдістерін енгізуге қатысу
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдық пен қондырғыларға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жоспарларын (кестелерін) әзірлеу үшін	Жабдықтарға және қондырғыларға қызмет көрсету	Қазақстан Республикасының заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілері, жөндеу жұмыстарын

	жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	және жөндеу жұмыстарын жоспарлау	жоспарлау тәртібі мен әдістері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдыққа және қондырғыларға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нұсқаулықтарға сәйкес жабдыққа техникалық қызмет көрсету	Жабдық пен қондырғыға техникалық қызмет көрсету мен жөндеу бойынша әдістемелік және басқа материалдар
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтар мен қондырғыларға ағымдағы және күрделі жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бекітілген кестеге сәйкес жөндеу жұмыстарын жүргізу	Қолданылатын жабдықтың техникалық сипаттамалары, құрастырушылық ерекшеліктері, қолданылу мақсаты, жұмыс істеу принциптері мен пайдалану қағидалары
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтар мен қондырғыларды техникалық пайдалану мен қызмет көрсету қағидаларының сақталуын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдықтар мен қондырғылардың жай-күйін, мазмұнын және жөнделуін техникалық қадағалау	Жабдықтар мен қондырғыларды техникалық пайдалану және қызмет көрсету қағидалары
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, іске қосу мен баптау жұмыстарын жүргізу, жабдықтарды және қондырғыларды пайдалануға беру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөнделген жабдықты тиісті іске қосу алдында сынау үшін қабылдау	Қолданылатын жабдықтың техникалық сипаттамалары, құрастырушылық ерекшеліктері, қолданылу мақсаты, жұмыс істеу принциптері мен пайдалану қағидалары
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Жабдықтар мен қондырғыларды жөндеу және жаңғыртуға қатысты ұтымды ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Анықтамалық және арнайы әдебиетті зерделеу	Жұмыс тақырыбы бойынша анықтамалық материалдар; арнайы және анықтамалық әдебиетте қолданылатын терминологияны білу
3-2)	Жабдықтар мен қондырғылардың түйіндері мен бөлшектерін жөндеу және қалпына келтірудің үдемелі әдістерін енгізуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүйесін жетілдіру	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүйесінің озық отандық және шетелдік тәжірибесі
3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу көлемдерін жоспарлау	Өндірістің негізгі технологиялары; мамандық бейіні бойынша басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материал

"Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету" кәсіби стандартына 4-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Экологиялық қондырғыларды пайдалану және оларға қызмет көрсету
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылымы, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
Б Т Б А бойынша кәсіп	Техник-технолог
С Б Ш біліктілік деңгейі	
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)		Химия өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Химия саласындағы ғылыми-зерттеу институттары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Қалдықтарды қайта өңдеудің технологиялық процесін жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
2	Қызмет көрсетілетін блоктың технологиялық процестерінің параметрлерін бақылау
3	Өндіріс қалдықтарын қайта өңдеудің технологиялық процесін жетілдіру бойынша ұтымды ұсыныстар әзірлеу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, ЖҚҚ	1-1) Қалдықтарды қайта өңдеудің технологиялық процесін жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, ЖҚҚ	1-2) Автоматтандырылған жүйенің көмегімен химиялық процесті реттеу
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, ЖҚҚ	1-3) Технологиялық процесті жүргізу кезінде жабдықты қауіпсіз пайдалану мен коммуникацияны қамтамасыз ету

2	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, ЖҚК	2-1) Қызмет көрсетілетін блоктың технологиялық процестер параметрлерін бақылау
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Сәйкестік сертификаты, бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, ЖҚК	2-2) Материалдардың, отын-энергетикалық ресурстарының тиімді пайдаланылуын бақылау
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Техникалық және технологиялық құжаттама	2-3) Техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарына сәйкес ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама мен техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Өндіріс қалдықтарын қайта өндеудің технологиялық процесін жетілдіру бойынша рационализаторлық ұсыныстарын әзірлеу
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-2) Технологиялық процестерді, жабдықты, шикізатты терең қайта өндеуді қамтамасыз ететін реагенттерді әзірлеуге қатысу
	Технологиялық қондырғылар мен жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, қалдықтарды қайта өндеудің технологиялық процесін жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Процестердің технологиялық параметрлерін бақылау және өлшеу	Химиялық технология және өнеркәсіптік экология негіздері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, автоматтандырылған жүйенің көмегімен химиялық процесті реттеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Процестердің технологиялық параметрлеріне бақылау жасау мен өлшеу үшін бақылау-өлшеу аспаптарын пайдалану	Бақылау-өлшеу аспаптарының, автоматты және сигнал беру құрылғыларының қасиеттері
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық процесті жүргізу кезінде жабдықты қауіпсіз пайдалану мен коммунизацияны қамтамасыз ету үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістік көрсеткіштерді нормалау	Технологиялық процеске қойылатын экологиялық талаптар
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын	Қызмет көрсетілетін блоктың	

2-1)	ұйымдастыру мен бақылауын, қызмет көрсетілетін блоктың технологиялық процестер параметрлерін бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	технологиялық процестері параметрлерін кіріс және шығыс бақылау	Шығарылатын өнімнің экологиялық жарамдылығы
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, материалдардың, отын-энергетикалық ресурстардың тиімді пайдаланылуын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Шикізаттың, өнімнің, реагенттердің, катализаторлардың, отын-энергетикалық ресурстардың сапасы мен шығынын бақылау	Шикізаттың, өнімнің, реагенттердің, катализаторлардың, отын-энергетикалық ресурстардың қасиеттері
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарына сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Өндіріс қалдықтарын қайта өңдеудің технологиялық процесін жетілдіру бойынша ұтымды ұсыныстар әзірлеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ұтымды ұсыныстар мен өнертабыстардың экономикалық тиімділігін негіздеуге қатысу	Үлгілік технологиялық процестер мен өндіріс режимдері
3-2)	Технологиялық процестерді, жабдықты, шикізатты терең қайта өңдеуді қамтамасыз ететін реагенттерді әзірлеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Технологияның осал тұстарын анықтау, блок жұмысының ең жоғары нәтижелерін беретін іс-шараны әзірлеу	Суды, газды, ауаны тазалау және өнеркәсіптік қалдықтарды қайта өңдеу әдістері
3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Жабдыкка техникалық қызмет көрсету және жөндеу көлемдерін жоспарлау	Өндіріс технологиясы негіздері. Мамандық бейіндері бойынша басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материалдар

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау (кұрлықта)" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымдағы міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу,

жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау жұмыстарын жүргізу және ұйымдастыру.

Кәсіби стандарт "Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы, бұрғылау қондырғысының машинисі, ұңғымаларды цементтеу бойынша оператор, мұнара құрастырушы, зертханашы және техник-технолог.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Пайдалану және барлау ұңғымаларының бұрғылаушысы

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы, мұнай мен газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушының көмекшісі (бірінші), мұнай мен газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушының көмекшісі (екінші), электрмен бұрғылау кезінде мұнай және газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушының көмекшісі.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы" кәсіби субъектіні мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Мұнара құрастырушы

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: мұнара құрастырушы -дәнекерлеуші, мұнара құрастырушы-электр жөндеуші.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Мұнара құрастырушы" кәсібі субъектіні бұрғылау қондырғыларын және қосалқы жабдықтарды бөлшектеу, тасымалдау және жинақтау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Мұнара құрастырушының еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнара құрастырушы еңбегінің іс-қимылдрын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Мұнара құрастырушы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Бұрғылау қондырғысының машинисі

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

24. Ықтимал лауазым атауы: мұнай мен газға бұрғылау қондырғысының машинисі, ұңғымаларды сынау бойынша көтергіш машинисі, бұрғылауға қызмет көрсетуші слесарь, бұрғылау қондырғысының моторисі.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Бұрғылау қондырғысының машинисі" кәсібі субъектіні бұрғылау қондырғысының күштік кешенін басқару және оларға қызмет көрсету бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Бұрғылау қондырғысының машинисінің еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және бұрғылау қондырғысының машинисі еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Бұрғылау қондырғысының машинисі құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

4-параграф. Ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

31. Ықтимал лауазым атауы: цементтеу агрегатының моторисі, ұңғымаларды цементтеу бойынша машинист, ұңғымаларды цементтеу бойынша оператор.

32. 5-қосымшаға сәйкес "Ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор" кәсіби субъектіні ұңғымаларды цементтеу процесін жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

33. Ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператордың еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

34. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

35. Кәсіби стандарттың бірліктерін және ұңғымаларды цементтеу бойынша оператор еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

36. Ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

5-параграф. Зертханашы

37. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2.

38. Ықтимал лауазым атауы: зертханашы-коллектор, бұрғылау ерітіндісін дайындаушы.

39. 6-қосымшаға сәйкес "Зертханашы" кәсібі субъектіні бұрғылау ертіндісін дайындау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

40. Зертханашының еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

41. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

42. Кәсіби стандарттың бірліктерін және зертханашы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

43. Зертханашы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілді.

6-параграф. Техник-технолог

44. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

45. Ықтимал лауазым атауы: бұрғылау шебері, бұрғылау супервайзері.

46. 7-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні бұрғылау орнында ұңғыма құрылысының барысын бақылау және ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

47. Техник-технологтің еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

48. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

49. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

50. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Кәсіби және техникалық білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау"
кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	СБШ біліктілік деңгейі
1	Ұңғымаларды мұнай және газға бұрғылау	Барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушы	Барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушының көмекшісі (екінші), мұнай мен газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушының көмекшісі (бірінші), электрмен бұрғылау кезінде мұнай және газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі	3-4
2	Бұрғылау қондырғыларын және қосалқы жабдықтарды бөлшектеу, тасымалдау және жинақтау	Мұнара құрастырушы	Мұнара құрастырушы -дәнекерлеуші, мұнара құрастырушы-электр монтері	2-4
3	Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін басқару және оларға қызмет көрсету	Бұрғылау қондырғысының машинисі	Мұнай мен газға бұрғылау қондырғысының машинисі, ұңғымаларды сынау бойынша көтергіш машинисі, бұрғылауға қызмет көрсетуші слесарь, бұрғылау қондырғысының моторисі	2-4
4	Ұңғымаларды цементтеу процесін жүргізу	Ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор	Цементтеу агрегатының моторисі, ұңғымаларды цементтеу бойынша машинист, ұңғымаларды цементтеу бойынша оператор	3-4
5	Бұрғылау ерітіндісін талдау	Зертханашы	Лаборант-коллектор, бұрғылау ерітіндісін дайындаушы	2

Бұрғылау орнындағы ұңғыма құрылысы барысын бақылау және ұйымдастыру	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5
---	-----------------	-----------------	-----

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау" кәсіби стандартына 2-қосымша

Пайдалану және барлау ұңғымаларының бұрғылаушысы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)				
Базалық топ	8113 "Мұнай және газға барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушы", 8113 "Мұнай мен газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі (екінші)", 8113 "Мұнай мен газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі (бірінші)", 8113 "Электрмен бұрғылау кезінде мұнай және газды барлау және пайдалану ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі"			
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)				
Мамандық атауы	Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	6- шығарылым, "Ұңғыманы бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері			
БТБА бойынша кәсіп	Ұңғымаларды пайдалану және барлау бұрғылайтын бұрғылаушы	Мұнай мен газды пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі (бірінші)	Мұнай мен газды пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі (екінші)	Электрмен бұрғылау кезінде мұнай және газды пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы көмекшісі
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
3	5	4-5	4-5	4-5
4	6-8	6-7	6	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ауыр заттарды көтеру, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі, қарқынды дене күші еңбегі
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
3	Кәсіби және техникалық білім, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Кәсіби және техникалық білім біліктілігінің жоғары деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	3- деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Ұңғыма құрылысына дайындық жұмыстары
2	Ұңғымаларда бұрғылаудың технологиялық процесін жүргізу
3	Бұрғылау жұмыстарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Бұрғылау қондырғысы	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника, ЖҚҚ	1-1) Ұңғыма құрылысына дайындық жұмыстары
	Бұрғылау қондырғысы, бұрғылау жабдығы	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника, ЖҚҚ	1-2) Бұрғылау қондырғысын және бұрғылау жабдығын монтаждау
	Бұрғылау қондырғысы	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника, ЖҚҚ	1-3) Түсіру-көтеру операциялары кезінде бұрғылау қондырғысын түсіруге дайындауды және биіктіктегі жұмыстарды жүзеге асыру
2	Бұрғылау қондырғысы	Түсіру-көтеру операциялары, ЖҚҚ. Аварияларды жою жоспары	2-1) Ұңғымаларда бұрғылаудың технологиялық процестерін жүргізу. Аварияларды жою
	Ұңғыма	Машиналар, механизмдер, бұрғылау құрал-саймандары, құрылғылар, ЖҚҚ	2-2) Ұңғымаларды пайдалану және сынау
	Шегендік құбырлар	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника, ЖҚҚ	2-3) Бұрғылау қондырғысын техникалық пайдалану және жөндеу
	Ұңғыма	Бұрғылау жөніндегі техникалық, нормативтік, құрастырушылық және технологиялық құжаттама	3-1) Бұрғылау жұмыстарының сапасын тексеру
	Бұрғылау қондырғысы,		

3	бұрғылау жабдығы	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника	3-2) Ұңғымадағы соңғы жұмыстарды орындау. Бұрғылау қондырғысын бөлшектеу
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Ұңғыма құрылысына дайындық жұмыстары кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау және шегендік құбырларды орнату, бұрғылау құбырларын тұтастыру мен престеу бойынша жұмыстарға қатысу	Бұрғылау процесіне арналған бұрғылау жабдығы, құрал-сайман және материалдар
1-2)	Бұрғылау қондырғысын және бұрғылау жабдығын орнату кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау жабдығының жиынтықталуы	Бұрғылау қондырғысын монтаждау қабылдау тәртібі, құрылыс-құрастыру жұмыстарының технологиясы
1-3)	Түсіру-көтеру жұмыстары кезінде бұрғылау қондырғысын түсіруге дайындау және биіктіктегі жұмыстарды жүзеге асыру кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау қондырғысының, бұрғылау жабдығы мен құрал-сайманының жұмысын бақылау	Бұрғылау жабдығының, қозғалтқыштардың, күштік агрегаттарының және тарау құрылғыларының техникалық сипаттамасы, құрылысы
2-1)	Ұңғымаларда бұрғылаудың технологиялық процестерін жүргізу және аварияларды жою кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылаудың технологиялық процесін, түсіру-көтеру операцияларын жүргізу, бұрғылау ерітінділері параметрлерінің сақталуын бақылау, газ, су, мұнай көрінуі кезінде ұңғыманы басқару	Ұңғымаларды бұрғылаудың технологиялық процесі туралы жалпы мәлімет, бұрғылау тәсілдері. Аварияларды жою жоспары мен тәсілдері
2-2)	Ұңғымаларды пайдалану және сынау кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пайдалану ұңғымаларын игеру және барлау ұңғымаларын сынау	Ұңғымаларды сынау тәсілдері, мұнай ағысын қайнату әдістері, ұңғымаларды игеру әдістері
	Бұрғылау қондырғысын техникалық пайдалану және жөндеу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті	Сервистік қызмет көрсету, жабдықты пайдалану кезінде туындайтын ақауларды жою	Бұрғылау жабдығын пайдалану қағидалары, тозу түрлері, жабдық пен

2-3)	көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	және профилактикалық және ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу	құрал-сайманды профилактикалық тексеру мен жөндеу мерзімдері
------	---	--	--

6-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі пайдалану және барлау ұңғымаларын бұрғылаушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, бұрғылау жұмыстарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғыманы іске қосу мен пайдалануға тапсыру	ISO 9000 тобындағы стандарттар
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғымадағы соңғы жұмыстарды орындау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұрғылау қорытындысы мен бұрғылау жабдығын бөлшектеу мен тасымалдау	Бұрғылау қорытындысы мен бұрғылау жабдығын бөлшектеу технологиясы
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттаманы жасау тәртібі, нысандары

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау" кәсіби стандартына 3-қосымша

Мұнара құрастырушы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)			
Базалық топ	8113 "Мұнара құрастырушы", 8113 "Мұнара құрастырушы -дәнекерлеуші", 8113 "Мұнара құрастырушы-электр монтері"		
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)			
Мамандық атауы	Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау		
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыманы бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері		
БТБА бойынша кәсіп	Мұнара құрастырушы	Мұнара құрастырушы-электр монтері	Мұнара құрастырушы - дәнекерлеуші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
2	3	3	3

3	4-5	4-5	4-5
4	6-8	-	6-8

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі		Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту		-
3	Кәсіби және техникалық білім, практикалық жұмыс тәжірибесі		-
4	Кәсіби немесе техникалық білімнің жоғары біліктілік деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі		3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Бұрғылау қондырғысын монтаждауға дайындық жұмыстары
2	Бұрғылау қондырғысын монтаждау
3	Бұрғылау қондырғысын монтаждау және бөлшектеу бойынша қорытынды жұмыстар

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
	Бұрғылау қондырғысы	Машиналар, механизмдер, жабдықтар, арнайы техника, ЖҚҚ	1-1) Жабдық пен құрал-сайманды бұрғылау орнына жеткізу
	Бұрғылау қондырғысы,		

1	бұрғылау жабдығы	Машиналар, механизмдер, жабдықтар, арнайы техника, ЖҚҚ	1-2) Бұрғылау жабдығын, тасымалдау-көтеру құралдарын және материалдарды схема бойынша орналастыру
	Бұрғылау қондырғысы	Машиналар, механизмдер, жабдықтар, арнайы техникалар, ЖҚҚ	1-3) Бұрғылау қондырғысын монтаждауға дайындық
2	Бұрғылау қондырғысы	Көтеру-түсіру операциялары, ЖҚҚ. Аварияларды жою жоспары	2-1) Бұрғылау қондырғыларын, бақылау-өлшеу аспаптарын және басқару аппараттарын монтаждау мен бөлшектеу
	Ұңғыма	Машиналар, механизмдер, жабдықтар, арнайы техникалар, ЖҚҚ	2-2) Бұрғылау мұнаралары мен мұнара маңы құрылыстарын салу кезінде дәнекерлеу және электрлік монтаждау жұмыстарын жүргізу
	Шегендік құбырлар	Машиналар, механизмдер, жабдықтар, арнайы техникалар, ЖҚҚ	2-3) Бұрғылау мұнарасы мен бұрғылау жабдығын орталықтандыруды жүргізу
3	Ұңғыма	Бұрғылау жөніндегі техникалық, нормативтік құрастырушылық және технологиялық құжаттама	3-1) Монтаждау жұмыстарының сапасын тексеру
	Бұрғылау қондырғысы, бұрғылау жабдығы	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника	3-2) Бұрғылау қондырғысын тексеру үшін іске қосу және бұрғылау қондырғысын тапсыру
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі мұнара құрастырушысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Жабдық пен құрал-сайманды бұрғылау орнына жеткізу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау қондырғысы жабдығының үлгі орналасу схемасын жергілікті жер талаптарына сәйкестендіру	Бұрғылау қондырғыларын жинау, қозғау және бөлшектеу әдістері мен қағидалары
1-2)	Бұрғылау жабдығын, тасымалдау-көтеру құралдарын және материалдарды сұлба бойынша орналастыру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау жабдығы мен мұнара маңы негіздері іргетасының орналасқан орындарын бөлу	Құрылыс-монтаждау жабдығының құрылыс алаңында ұ т ы м д ы орналастырылуы
1-3)	Бұрғылау қондырғысын орнатуға дайындық үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ж а б д ы қ , құрал-сайман және құрылғыларды дайындау және тексеру	М ұ н а р а құрылысында қолданылатын механизмдердің техникалық сипаттамасы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі мұнара құрастырушысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Бұрғылау қондырғыларын, бақылау-өлшеу аспаптарын және басқару аппараттарын монтаждау мен бөлшектеу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау қондырғылары блоктарын жинау	Монтаждау мен бөлшектеу кезінде қолданылатын бұрғылау қондырғыларының, бұрғылау жабдығының, механизмдердің құрылысы
2-2)	Бұрғылау мұнаралары мен мұнара маңы құрылысы кезінде дәнекерлеу және электрлік монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау жабдығын жиынтықтау	Дәнекерлеу және электрлік монтаждау жұмыстарының технологиясы
2-3)	Бұрғылау мұнарасы мен бұрғылау жабдығын орталықтандыруды жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау қондырғысының күштік жабдығы мен жеке блоктарын орталықтандыру және сынау	Бұрғылау қондырғысының күштік жабдығы мен жеке блоктарын орталықтандыру және сынау әдістері

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі мұнара құрастырушысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, монтаждау жұмыстарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Монтаждау жұмыстарын орындау	Бұрғылау қондырғыларын монтаждау мен бөлшектеу әдістері
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, бұрғылау қондырғысын тексеру үшін іске қосу және тапсыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұрғылау жабдығының орнын ауыстырғаннан кейін және жаңа орынға орнатқан соң тапсыру	Бұрғылау қондырғыларының, қолданылатын механизмдер мен жабдықтың қолданылу мақсаты
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес	Техникалық құжаттаманы

жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	техникалық құжаттаманы жасау	жасау тәртібі, нысандары
---	------------------------------	--------------------------

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау" кәсіби стандартына 4-қосымша

Бұрғылау қондырғысының машинисі

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)				
Базалық топ	8113 "Мұнай мен газға бұрғылау қондырғысының машинисі", 8113 "Бұрғылау қондырғысының моторисі", 8113 "Ұңғымаларды сынау бойынша көтергіш машинисі"			
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)				
Мамандық атауы	Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері			
Б Т Б А бойынша кәсіп	Мұнай мен газға бұрғылау қондырғысының машинисі	Бұрғылауға қызмет көрсетуші слесарь	Бұрғылау қондырғысының моторисі	Ұңғымаларды сынау бойынша көтергіш машинисі
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	3	-	3	-
3	4-5	4-5	4-5	5
4	6	6	6	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ауыр заттарды көтеру, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі, қарқынды дене күші еңбегі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Кәсіби және техникалық білім, практикалық жұмыс тәжірибесі	-

4	Кәсіби немесе техникалық білімнің жоғары біліктілік деңгейі және практикалық жұмыс тәжірибесі	3-деңгейде 3 жыл
---	---	------------------

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Жабдықтарды, құрал-саймандарды, құрылғыларды жұмысқа дайындау
2	Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін басқару
3	Бұрғылау және күштік жабдығының жұмыс істеу мен пайдалану режимдерін тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Бұрғылау қондырғысы жабдығы	Құрал-сайман, арнайы құрылғылар, ЖҚҚ	1-1) Көтергішті, агрегатты, бұрғылау қондырғысы жабдығын монтаждауға және бөлшектеуге қатысу
	Жабдық, құрал-сайман, құрылғы	Құрал-сайман, арнайы құрылғылар, ЖҚҚ	1-2) Қозғалтқыштар мен күштік агрегаттарды тексеру, ақауларды жою
	Бұрғылау жабдығы	Құрал-саймандар, арнайы құрылғылар, ЖҚҚ	1-3) Жабдық, құрал-сайман, құрылғыны жұмысқа дайындау және оларды іске жарамды күйде ұстау
2	Бұрғылау қондырғысы және күштік жабдығы	Аспаптар, автоматика құралдары, ЖҚҚ	2-1) Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін басқару
	Бұрғылау және қуатты жабдықтар	Құрал-саймандар, арнайы жабдықтар құрылғылар, ЖҚҚ	2-2) Бұрғылау және күштік жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеу
	Бұрғылау жабдығы, агрегаттар, механизмдер	Аспаптар, автоматика құралдары, аварияларды жою жоспары	2-3) Күштік агрегаттардың суыту, майлау, отынды беру мен газды тарату жүйелерін ретке келтіру
3	Күштік агрегаттар	Аспаптар, автоматика құралдары	3-1) Жөндеуден кейін іске қосу мен сынау кезінде күштік агрегаттардың жұмыс істеу мен пайдалану режимдерін бақылау
	Бұрғылау және күштік жабдықтары	Аспаптар, автоматика құралдары	3-2) Бұрғылау және күштік жабдықтарының жұмыс істеу мен пайдалану режимдерін тексеру
	Бұрғылау қондырғысы,	Техникалық құжаттама	

бұрғылау құрылғысы,
механизмдер

3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға
сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі бұрғылау қондырғысының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Көтергішті, агрегатты, бұрғылау қондырғысы жабдығын монтаждау және бөлшектеуге қатысу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Көтергішті, агрегатты, бұрғылау қондырғысы жабдығын монтаждау жұмыстарын жүргізу	Бұрғылау және күштік жабдығының қолданылу масқаты, құрылысы, монтаждау, бөлшектеу және пайдалану қағидасы, олардың сипаттамалары; көтергіш, агрегат, бұрғылау қондырғысы жабдығын монтаждау мен бөлшектеу технологиясы
1-2)	Қозғалтқыштар мен қуаттық агрегаттарды тексеру, ақауларды жою үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықты пайдалану барысында туындайтын ағымдағы сипаттағы ақауларды анықтау мен жою және оны жөндеуге қатысу	Қозғалтқыштар мен күштік агрегаттардың жұмысындағы ақауларды анықтау және жою, жабдықты пайдалану кезінде туындайтын ағымдағы сипаттағы ақаулардың себептері, оларды табу мен жою әдістері
1-3)	Жабдық, құрал-сайман, құрылғыны жұмысқа дайындау, оларды іске жарамды күйде ұстау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау жабдығы, құрал-сайман және құрылғыларды техникалық пайдалану мен күтіп ұстау	Бұрғылау жабдығы, құрал-сайман және құрылғыларды техникалық пайдалану мен күтіп ұстау қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі бұрғылау қондырғысының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін басқару үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау қондырғысының машиналар мен механизмдер кешенімен жұмыс жасау	Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін басқару тәсілдері
	Бұрғылау және қуаттық жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық	Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін	Бұрғылау қондырғысының күштік кешенін

2-2)	етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	профилактикалық және ағымдағы жөндеу	профилактикалық және ағымдағы жөндеу түрлері
2-3)	Күштік агрегаттардың суыту, майлау, отынды беру мен газды тарату жүйелерін реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау және күштік жабдығын суыту, майлау, реттеу	Бұрғылау және күштік жабдығын суыту, майлау, реттеу қағидалары, майлау түрлері

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі бұрғылау қондырғысының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Жөндеуден кейін іске қосу мен сынау кезінде қуаттық агрегаттардың жұмыс істеу мен пайдалану режимдерін бақылау үшін міндеттерді өз бетінше анықтауды, бағынышты қызметкерлердің норманы іске асыруын ұйымдастыру мен бақылауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеуден кейін іске қосу мен сынау кезінде қуаттық агрегаттардың жұмыс режимдерін реттеу	Жөндеуден кейін іске қосу мен сынау кезінде қуаттық агрегаттардың технологиялық жұмыс режимдері
3-2)	Бұрғылау және қуаттық жабдықтардың жұмыс істеу мен пайдалану режимдерін тексеру үшін міндеттерді өз бетінше анықтауды, бағынышты қызметкерлердің норманы іске асыруын ұйымдастыру мен бақылауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық тапсырмаларға сәйкестігі	Бұрғылау және қуаттық жабдықты пайдалану қағидалары
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттаманы жасау тәртібі мен принципі, оның нысандары

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау" кәсіби стандартына 5-қосымша

Ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	8113 "Ұңғымаларды цементтеу бойынша оператор", 8113 "Ұңғымаларды цементтеу бойынша машинист", 8113 "Цементтеу агрегатының моторисі"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері

БТБА бойынша кәсіп	Ұңғымаларды цементтеу бойынша оператор	Ұңғымаларды цементтеу бойынша машинист	Цементтеу агрегатының моторисі
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
3	3-4	-	-
4	5	5-6	5-6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ауыр заттарды көтеру, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі, қарқынды дене күші еңбегі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
3	Техникалық және кәсіби білім, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Кәсіби немесе техникалық білімнің жоғары біліктілік деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	3-деңгейде 3 жыл көлемінде

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Ұңғыманы цементтеу бойынша дайындық жұмыстары
2	Ұңғыманы цементтеудің, қабатты гидравликалық жарудың технологиялық процесін жүргізу
3	Цементтеу жұмыстарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
	Цементтеу агрегаттары, цемент пен құм араластырғыш машиналар	Цементтеу агрегаттарын орналастыру схемасы, ЖҚҚ	1-1) Цементтеу агрегаттарын, цемент пен құм араластырғыш машиналарды орналастыру

1	Су, ингредиенттер, құм, буферлік сұйықтықтар	Нұсқаулық, әдістемелік нұсқау, ЖҚҚ	1-2) Тампонаж ерітіндісін, қабатты гидравликалық жару мен су және құммен тесуге арналған ерітінділерді дайындау
	Цементтеу агрегаттары, цемент пен құм араластырғыш машиналар	Цементтеу машиналарын, құрал-сайманды пайдалану қағидалары, ЖҚҚ	1-3) Ұңғыманы цементтеу бойынша дайындық жұмыстары
2	Цементтеу агрегаттары, цемент пен құм араластырғыш машиналар	Бақылау өлшеу аспаптары, аспаптар, ЖҚҚ	2-1) Ұңғыманы цементтеудің технологиялық процесін жүргізу, қабатты гидравликалық жару
	Цементтеу агрегаттары, цемент пен құм араластырғыш машиналар	Бақылау өлшеу аспаптары, аспаптар, ЖҚҚ	2-2) Цементтеу агрегаттарының жұмысын басқару және техникалық қызмет көрсету
	Цементтеу агрегаттары, цемент пен құм араластырғыш машиналар	Құрал-саймандар, арнайы құрылғылар және жабдықтар	2-3) Цементтеу агрегаттары жабдығына профилактикалық және ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Тампонаж ерітіндісі	Далалық зертхана жиынтығы	3-1) Тампонаж ерітіндісінің сапасын тексеру және бақылау
	Ұңғыма	Техникалық жоба	3-2) Цементтеу жұмыстарының сапасын тексеру
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 3- деңгейдегі ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Цементтеу агрегаттарын, цемент пен құм араластырғыш машиналарды орналастыру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық құрал-сайманды, жабдықты, құрылғыны және материалды дайындау	Ұңғымаларды цементтеу тәсілдері мен түрлері, олардың мәні, шешілетін міндеттер
1-2)	Тампонаж ерітіндісін, қабатты гидравликалық жару мен су және құммен тесуге арналған ерітінділерді дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Тампонаж ерітіндісінің құрамын таңдау. Өлшеу аспаптарымен жұмыс істеу	Тампонаж материалдарының және өлшеу аспаптарының қолданылу мақсаты, оларға қойылатын талаптар
1-3)	Ұңғыманы цементтеу бойынша дайындық жұмыстары үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Тампонаж ерітіндісін дайындау	Цементтің негізгі қасиеті, химиялық-минералдық құрамы, гидратация мен қатаю процестері

2-1)	Ұңғыманы цементтеудің, қабатты гидравликалық жарудың технологиялық процесін жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғымаларды цементтеуді, қабатты гидравликалық жаруды, химиялық өңдеуді жүргізу	Агрегаттың, автомашинаның техникалық сипаттамалары, қолданылу мақсаты, құрылысы, пайдалану қағидалары
2-2)	Цементтеу агрегаттарының жұмысын басқару және техникалық қызмет көрсету үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Цементтеу агрегатының күштік және технологиялық жабдығына қызмет көрсету	Агрегаттың барлық түйіндерінің құрылысы, өзара әрекеттесуі және жұмыс істеу принципі
2-3)	Цементтеу агрегаттары жабдықтарына профилактикалық және ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қозғалтқыш элементтерінің істен шығу себептерін тиісті белгілері бойынша анықтау және құрал-саймандар мен аспаптардың ақаулықтарын жою	Цементтеу агрегаттарының техникалық сипаттамалары, қызмет көрсету және жөндеу қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі ұңғымаларды цементтеу жөніндегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, тампонаж ерітіндісінің сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өлшеу аспаптарымен жұмыс істеу	Тампонаж ерітінділері және оларды қолдану салалары. Тампонаж ерітіндісінің тығыздығын реттеу тәсілдері. Ұстап тұру мен қатуды жылдамдатқыштар мен баяулатқыштар. Тампонаж ерітінділерінің реологиялық қасиеттерін реттегіштер
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, цементтеу жұмыстарының сапасын бақылау және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Цементтеу жұмыстарының сапасын анықтау	Цементтеу сапасы туралы түсінік, қабылданған негізгі сапа критерийлері. Цементтеу сапасын анықтау әдістері, олардың мәні, артықшылықтары және кемшіліктері. Ұңғымаларды бекіту кезеңдерінде цементтеу сапасын айқындайтын факторлар
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын		

3-3)	ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттаманы жүргізу қағидасы, оның нысандары
------	--	------------------------------	---

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау" кәсіби стандартына 6-қосымша

Зертханашы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)		
Базалық топ	3211 "Лаборант (біліктілігі орташа)", 8113 "Бұрғылау ерітіндісін дайындаушы"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірінші тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері	
БТБА бойынша кәсіп	Лаборант-коллектор	Бұрғылау ерітіндісін дайындаушы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	2-3	2-3

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіби бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ғимарат ішіндегі жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, реактивтермен жұмыс істеу	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Жабдықты, өлшеу аспаптарын, сорғыларды жұмысқа дайындау
2	Бұрғылау ерітіндісіне зертханалық талдау жасау
3	Бұрғылау ерітіндісінің сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Зертханалық жабдық, аспап	Нормативтік құжаттар, нұсқаулықтар	1-1) Зертхана жабдығы мен аспаптарының жай-күйін тексеру
	Зертханалық жабдық, аспап	Бұрғылау ерітіндісін дайындау әдістемесі	1-2) Бұрғылау ерітіндісін дайындау
	Зертханалық жабдық, аспап	Нормативтік құжаттар, нұсқаулықтар	1-3) Жабдықты, өлшеу аспаптарын, сорғыны жұмысқа дайындау
2	Зертханалық жабдық, аспап	Ауырлатқыштар, химиялық реагенттер және материалдар сынамалары, үлгілері	2-1) Бұрғылау ерітінділерін дайындау, ауырлату және химиялық өңдеу
	Зертханалық жабдық, аспап	Ауырлатқыштар, химиялық реагенттер және материалдар сынамалары, үлгілері	2-2) Бұрғылау ерітіндісіне зертханалық талдау жүргізу
	Зертханалық жабдық, аспап	Ауырлатқыштар, химиялық реагенттер және материалдар сынамалары, үлгілері	2-3) Талданатын материалдағы заттардың құрамын анықтау
3	Зертханалық жабдық, аспап	Бұрғылау ерітіндісі, бұрғылау шаю сұйықтығы	3-1) Технологиялық процесс пен дайын өнім параметрлерінің сәйкестігін бақылау
	Зертханалық жабдық, аспап	Бұрғылау ерітіндісі, бұрғылау шаю сұйықтығы	3-2) Бұрғылау ерітіндісінің сапасын тексеру
	Зертханалық жабдық, аспап	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі зертханашы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Зертхана жабдығы мен аспаптарының жай-күйін тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Зертхана жабдығы мен аспаптарының жай-күйін тексеру	Зертхана жабдығы мен аспаптарының құрылысы мен жұмыс істеу принципі
1-2)	Бұрғылау ерітіндісін дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін	Сорғының жұмыс рецептуралары	С а з д ы ң , ауырлатқыштың, химиялық реагенттер мен материалдардың

	болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	мен режимдерін таңдау	физикалық-химиялық қасиеттері
1-3)	Жабдықты, өлшеу аспаптарын, сорапты жұмысқа дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықты, өлшеу аспаптарын, сорғыларды пайдалану	Зертханалық жабдықтың, аспаптың, сорғының жұмыс істеу принципі
2-1)	Бұрғылау ерітінділерін дайындау, ауырлату және химиялық өңдеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылау ерітінділерінің параметрлерін анықтау	Бұрғылау ерітінділерін, химиялық реагенттерді дайындау тәсілдері
2-2)	Бұрғылау ерітіндісіне зертханалық талдау жүргізу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрғылаудағы бұрғылау және цемент ерітінділерін химиялық өңдеу және өлшеу	Зертханалық жабдық пен БӨҚ және А жұмыс істеу принципі
2-3)	Талданатын материалдағы заттардың құрамын анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Нормативтік құжаттамаға сәйкес талдау жүргізу	Бұрғылау ерітіндісіне талдау жасау талаптары, нормативтік құжаттар
3-1)	Технологиялық процес пен дайын өнім параметрлерінің сәйкестігін бақылау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Талдаулар нәтижелерін есептеу және өнімнің сапасын бақылау	Өртүрлі концентрациядағы ерітінділерді есептеу әдістемесі
3-2)	Бұрғылау ерітіндісінің сапасын тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Талдау нәтижелерін өңдеу	Бұрғылау ерітіндісі сапасына қойылатын талаптар
3-3)	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жүргізілген зертханалық талдауларға техникалық құжаттама жасау	Жүргізілген зертханалық талдауларға техникалық құжаттама ресімдеу қағидалары

"Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау"
кәсіби стандартына 7-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог", 3117 "Бұрғылау технигі", 1222 "Бұрғылау ұңғымасының шебері", 2419 "Супервайзер"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	

Шығарылым , БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітілген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы		
БТБА бойынша кәсіп	-		
С Б Ш біліктілік деңгейі	Техник-технолог		
3	3-4	-	-
4	5	5-6	5-6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары		
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі		
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес		
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі		Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) және практикалық тәжірибе.		2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе		4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Технологиялық регламентке сәйкес бұрғылау жұмыстарын жүргізу
2	Бұрғылау жабдығына қызмет көрсету және пайдалану
3	Бұрғылау жабдығын жетілдіруге және өндірісті қайта құруға қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)

1	Бұрғылау қондырғысы	Машиналар, механизмдер, құрылғылар, арнайы техника, ЖҚК	1-1) Технологиялық регламентке сәйкес бұрғылау жұмыстарын жүргізу
	Бұрғылау қондырғысы	Шығарындыға қарсы жабдық, машиналар, механизмдер, құрылғылар, ЖҚК	1-2) Авариялық жағдайлардың алдын алу және жою бойынша техникалық міндеттерді шешу
	Ұңғыма	Механизмдер, құрал-сайман, арнайы техника, ЖҚК, құрылғылар	1-3) Ұңғыманы жөндеуге дайындау жұмыстарын жүргізу. Ұңғымаларды жерасты жөндеуді жүзеге асыру
2	Бұрғылау жабдығы	Механизмдер, құрал-сайман, арнайы техника, ЖҚК, құрылғылар	2-1) Бұрғылау жабдығына қызмет көрсету және пайдалану
	Бұрғылау жабдығы	БӨАЖА, ЖҚК	2-2) Жерүсті және жерасты бұрғылау жабдығының техникалық жай-күйін бақылау
	Бұрғылау жабдығы	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама мен техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Ұңғыманы бұрғылау мен жөндеу процесін зерттеуге қатысу
	Бұрғылау жабдығы	Технологиялық регламент	3-2) Бұрғылау жабдығын жетілдіруге және өндірісті қайта құруға қатысу
	Бұрғылау қондырғысы	Технологиялық регламент	3-3) Бөлімше қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технологі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық регламентке сәйкес бұрғылау жұмыстарын жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Әртүрлі тау-геологиялық жағдайларда терең және аса терең ұңғымалардың тиімді нұсқаларын таңдау	Мұнай және газ ұңғымалары құрылысы бойынша негізгі басшылыққа алатын және нормативтік-техникалық құжаттама
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, апаттық жағдайлардың алдын алу және жою бойынша технологиялық міндеттерді шешу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Күрделі және апаттық жағдайлардың алдын алу және жою	Бұрғылау кезіндегі техникалық ақаулардың, авариялардың пайда болу себептері мен талаптары, олардың алдын алу және жою тәсілдері

1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғыманы жөндеуге дайындау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет. Ұңғыманы жөндеуге дайындау жұмыстарын жүргізу.	Ұңғымаларды салу кезінде тоқтап қалу мен ақаулардың себептерін талдау	Ұңғымаларды салу кезіндегі тоқтап қалу мен ақаулардың себептері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, бұрғылау жабдығына қызмет көрсету және пайдалану үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұрғылау жабдығын техникалық пайдалану және қызмет көрсету	Бұрғылау жабдығы, бақылау-өлшеу апаратурасы, құрал-сайманды техникалық пайдалану мен қызмет көрсету қағидалары
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жерүсті және жерасты бұрғылау жабдығының техникалық жай-күйін бақылау үшін үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғыманың нақты өлшемдерінің жобаға сәйкестігі	Ұңғыманы бұрғылау түрлері мен тәсілдері, ұңғыманың қолданылу мақсаты және құрылысы
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттама жасау тәртібі

7-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технологі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Ұңғыманы бұрғылау мен жөндеу процесін зерттеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ұңғыманы бұрғылау мен жөндеудің озық отандық және шетелдік тәжірибесін зерттеу мен талдау	Ұңғыманы бұрғылау мен жөндеу техникасы және технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелер
3-2)	Бұрғылау жабдығын жетілдіруге және өндірісті жаңартуға қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ғылыми-техникалық құжаттамамен және техникалық әдебиетпен жұмыс істеу	Бұрғылаудың технологиялық процесі не арналған бұрғылау жабдығы, құрал-саймандар және материалдар
	Бөлімше қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен		Өндіріс технологиясының негіздері; мамандық бейіні бойынша

3-3)	кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндіріс жұмысы көлемін жоспарлау	басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материалдар
------	---	----------------------------------	---

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 7-қосымша

"Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымдағы міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы № 8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құалдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;
КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;
МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: газ, мұнай және мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау, бөлу объектілерін тұрғызу, пайдалану және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь, желілік құбыршы және техник-механик.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь, апатты қалпына келтіру жұмыстары слесары.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь" кәсібі субъектіні жерасты газ құбырларына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесардың еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын

функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Желілік құбыршы

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

17. Ықтимал лауазым атауы: мұнай мен газға бұрғылау қондырғысының машинисі, ұңғымаларды сынау бойынша көтергіш машинисі, бұрғылауға қызмет көрсетуші слесарь, бұрғылау қондырғысының моторисі.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Желілік құбыршы" кәсібі субъектіні магистральдық мұнай өнімдері құбырларына қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Желілік құбыршы еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және желілік құбыршы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Желілік құбыршы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Техник-механик

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: техник-механик

25. 4-қосымшаға сәйкес "Техник-механик" кәсібі субъектіні газды, мұнайды және мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау объектілерін салу, пайдалану және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Техник-механиктің еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-механик еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Техник-механик құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді
 Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді
 Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Газ құбырларына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу	Жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь	Жерасты газ құбырларын жөндеу және пайдалану жөніндегі слесарь, апатты қалпына келтіру жұмыстары слесары	2-4
2	Магистральдық газ құбырына қызмет көрсету және оны жөндеу	Желілік құбыршы	Желілік құбыршы	2-3

3	Газды, мұнайды және мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау объектілерін салу, пайдалану және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу	Техник-механик	Техник-механик	4-5
---	---	----------------	----------------	-----

"Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандартына 2-қосымша

Жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь 1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	5310 "Жерасты газ құбырларын жөндеу және пайдалану жөніндегі слесарь", 5320 "Апатты қалпына келтіру жұмыстары слесары"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	34-шығарылым, "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету" бөлімі	
БТБА бойынша кәсіп	Жерасты газ құбырларын жөндеу және пайдалану жөніндегі слесарь	Апатты қалпына келтіру жұмыстары слесары
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	2-3	2-3
3	4-5	4-5
4	-	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Мұнай өнеркәсібінің кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласындағы ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климаттық жағдайдағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген біліктілік деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-

4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) мен практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл
---	--	--------------------------------

3-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Газ құбырлары трассаларын тексеру және сырттай шолып тексеру
2	Газ құбырларында жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Газ құбырлары мен жабдықтың құрылысы	Газ құбырлары трассалары мен кондырғылардың схемалары, ЖҚК	1-1) Газ құбырлары трассаларын тексеру және сырттай шолып тексеру
	Бөлшектер, түйіндер	Құрал-саймандар, аспаптар, ЖҚК	1-2) Газ құбырларынан газдың жылыстауын сыртқы белгілеріне карап білу және ақауларды анықтау
	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар	Нұсқаулықтар, ЖҚК, ұсынымдар, шаблондар, режимдер	1-3) Құрал-саймандарды, жабдықтарды және газ құбырларын жөндеуге дайындау
2	Құрал-саймандар, құрылғылар	Бөлшектер, түйіндер, материалдар, ЖҚК	2-1) Газ құбырларына ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу
	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар	Бөлшектер, түйіндер, материалдар, дайындамалар	2-2) Газ құбырларына күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу
	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар	Жоспар, бейін, дәнекерлеу схемасы, түйіндер, аварияларды жою жоспары	2-3) Авариялық қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу. Аварияларды жою
3	Дәнекерлеу тігістері, кесілген бөлшектердің, материалдардың бет жақтары	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-1) Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру
	Газ құбырлары	Құрал-саймандар, құрылғылар компьютерлік бағдарламалар	3-2) Жөндеу жұмыстарының нәтижелері. Ақауларды жою
	Газ құбырлары	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Газ құбырлары трассаларын тексеру және сырттай шолып тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сыртқы және жерасты құбырларын қадағалау және ондағы құрылыстарға қызмет көрсету	Қызмет көрсетілетін трасса учаскелеріндегі газ құбырлары мен жерасты құрылыстарының коммуникациялары
1-2)	Газ құбырларынан газдың шығуын сыртқы белгілеріне қарап білу және ақауларды анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Барлық газ құдықтары мен бақылау түтіктерінің газ талдауышы немесе газ іздегіш арқылы газдануын тексеру	Газ құбырының құрылыстарындағы ақауларды анықтау және жою тәсілдері. Газ талдауыштарының құрылысы және пайдалану қағидасы
1-3)	Құрал-саймандарды, жабдықтарды және газ құбырларын жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөнделуге жататын газ құбырлары учаскелерін ажырату	Тұтас ажыратылған газ құбыры учаскесін үрлеу технологиясы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Газ құбырларына ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Газ құбырлары мен құрылыстардың аздаған ақаулықтары мен зақымдануларын жою	Газ құбырлары мен құрылыстарында жұмыстарды жүргізу қағидасы
2-2)	Газ құбырларына күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Газ құбырлары мен арматураның күрделі ақаулықтары мен зақымдануларын жою	Газ құбырларын монтаждау мен күрделі жөндеу жүргізудің технологиясы
2-3)	Авариялық қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу және аварияларды жою үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жерасты құбырларының жұмысқа жарамды күйін қалпына келтіру	Трассаларда авариялық қалпына келтіру жұмыстарын жүргізудің технологиясы

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарынан сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Г а з құбырларын тығыздыққа сынау, үрлеу және булау	Газ құбырларын және олардағы құрылыстарды монтаждауға, сынауға және пайдалануға беруге қойылатын техникалық талаптар
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, Жөндеу жұмыстарының нәтижелері және ақауларды жою үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Сапа мен қауіпсіздік стандарттарына сәйкестігі	ISO 9001 тобындағы стандарттарға сәйкес сапа жүйелеріне қойылатын талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттаманы жүргізу қағидасы, оның нысандары

"Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандартына 3-қосымша

Желілік құбыршы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	7233 "Желілік құбыршы"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	34- шығарылым, "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету" бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	Желілік құбыршы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2-3

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібінің кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климаттық жағдайдағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Магистральдық құбырлар және жабдықтардың жұмысқа жарамдылығын қарау және тексеру
2	Монтаждау және қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу
3	Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Магистральдық құбырлар мен жабдықтың құрылысы	Барлық газ құбырлары құрылыстарының схемалары, жеке қорғану құралдары	1-1) Магистральдық құбырлар және жабдықтардың жұмысқа жарамдылығын қарау және тексеру
	Магистральдық құбырлар мен жабдық	Аспаптар, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары	1-2) Магистральдық құбырлар және жабдықтардағы ақауларды анықтау мен айқындау
	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар	Нұсқаулықтар, жеке қорғану құралдары, ұсынымдар, шаблондар, режимдер	1-3) Құрал-саймандарды, жабдықтарды және құбырларды жөндеуге дайындау

2	Крандар, құбыр орнатқыштар мен экскаваторлар	Нұсқаулықтар, ұсынымдар, шаблондар, режимдер, жеке қорғану құралдары	2-1) Құбырларды орнату кезінде крандарды, құбыр орнатқыштарды және экскаваторларды басқару және оларға күрделі емес жөндеу жұмыстарын жүргізу
	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар	Бөлшектер, түйіндер, дайындамалар, ЖҚҚ, материалдар	2-2) Монтаждау және қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу
	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар	Жоспар, бейін, дәнекерлеу схемасы, бөлшектер, түйіндер, аварияларды жою жоспары	2-3) Мұнай өнімдерін айдайтын, газ тарататын станцияларды (пункттерді) және авариялық жөндеу пункттері жабдықтарын ревизиялау және жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Дәнекерлеу тігістері, кесілген бөлшектердің, материалдардың бет жақтары	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-1) Орындалған жұмыстар сапасын тексеру. Ақауларды жою.
	Магистральдық құбырлар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-2) Монтаждау және жөндеу жұмыстарының нәтижелері
	Магистральдық құбырлар мен жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі желілік құбыршы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Магистральдық құбырлар және жабдықтардың жұмысқа жарамдылығын қарау және тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық құжаттарды, сызбалар мен эскиздерді оқу	Магистральдық құбырлар мен олардың құрылыстарының қолданылу мақсаты, сызбалар, эскиздер, техникалық құжаттар
1-2)	Магистральдық құбырлар және жабдықтардағы ақауларды анықтау мен айқындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтар пен құбырлардың бөлшектері мен түйіндерінің тозуын анықтау	Газ және мұнайдың жылыстауын анықтау және жөндеу нұсқаулығы мен қағидасы
1-3)	Құбырларды, жабдықтарды және құрал-саймандарды жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөнделуге жататын газ құбырлары учаскелерін ажырату	Құбырлардың барлық ажыратылған учаскесін үрлеу технологиясы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі желлік құбыршы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Құбырларды орнату кезінде крандарды, құбыр орнатқыштарды және экскаваторларды басқару және оларға күрделі емес жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Кранның, құбыр орнатқыштың, экскаватордың жұмысын және жанар-жағар май шығысын есепке алу	Көтергіш-такелаж құралдарының құрылысы; тиеу және түсіру жұмыстарын орындау қағидасы
2-2)	Монтаждау және қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Дәнекерлеу арқылы құбырларды монтаждау және қалпына келтіру жұмыстарын орындау	Жабдық пен газ құбырларының конструктивтік ерекшеліктері, оларды жөндеу қағидасы
2-3)	Мұнай өнімдерін айдайтын, газ тарататын станциялар (пункттер) және авариялық жөндеу пункттері жабдықтарын түгендеу және жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жоғары қысыммен жұмыс жасайтын құбырларды дәнекерлеу	Мұнай өнімдерін айдайтын, газ тарататын станциялар (пункттер) және авариялық жөндеу пункттері жабдықтарының орналасу схемасы
3-1)	Орындалған жұмыстар сапасын тексеру және ақауларды жою кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Газ құбырларын тығыздыққа сынау, үрлеу және булау	Құбырларды, сыйымдылықтар мен ажыратып қосу түйіндерін сынау нормалары
3-2)	Монтаждау және жөндеу жұмыстарының нәтижелері кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сапа мен қауіпсіздік стандарттарына сәйкестігі	ISO 9001 тобындағы стандарттарға сәйкес сапа жүйелеріне қойылатын талаптар
3-3)	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен нысаны

"Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандартына 4-қосымша

Техник-механик

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)

Базалық топ	3115 "Техник-механик" 3117 "Газ объектілері жабдығын пайдалану жөніндегі техник"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Газ-мұнай құбырлары мен газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Техник-механик
С Б Ш біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібінің кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласындағы ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климаттық жағдайдағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) және практикалық тәжірибе	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктері (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
2	Мұнайды, газды, мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілерін салу және пайдалану
3	Өндірістік қуаттарды игеру, технологияларды жетілдіру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Технологиялық жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-1) Технологиялық жабдықтарды пайдалану
	Технологиялық жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-2) Жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және жөндеуді жүзеге асыру
	Технологиялық жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-3) Технологиялық жабдық бөлшектері мен түйіндерінің ақауларын табу және жөндеу
2	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілері	Бақылау-өлшеу аспаптары, аварияларды жою жоспары	2-1) Мұнайды, газды, мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілерін салу және пайдалану. Аварияларды жою
	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілері	Бақылау-өлшеу аспаптары	2-2) Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және таратудың технологиялық процесін жүргізу
	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілері	Техникалық және технологиялық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы жүргізу
3	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілері	Техникалық және технологиялық құжаттама	3-1) Өндірістік қуаттарды игеру, технологияларды жетілдіру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілері	Нормативтік және техникалық құжаттама	3-2) Өндірістік учаске жұмысының негізгі техникалық-экономикалық көрсеткіштерін есептеу
	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілері	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімшелер персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын технологиялық жабдықтарды пайдалану үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Аспаптардың көрсеткіштері бойынша жабдықтар мен жүйелердің жай-күйіне баға беру	Магистральдық газ құбырларын және газ сақтау қоймаларын, компрессорлық және қайта айдау станцияларының жабдығын пайдалану қағидасы
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және жөндеуді	Жабдық пен құбырларды қарау, сынау және профилактикалық	Магистральдық газ құбырлары мен газ сақтау қоймаларына, компрессорлық және қайта

1-2)	жүзеге асыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	жөндеу жоспарларын (кестелерін) әзірлеу	айдау станцияларының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық жабдықтар бөлшектері мен түйіндерінің ақауларын табу және жөндеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық жабдықтың ақаулықтарын анықтау мен жою	Қайта айдау және компрессорлық станциялардың, газ-мұнай құбырлары мен қоймалары құрылысы
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнайды, газды, мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілерін салу және пайдалану және аварияларды жою үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Компрессорлық және қайта айдау станцияларын салу кезіндегі құрылыс жұмыстарын ұйымдастыру. Авариялық жағдайлардың алдын алу және жою	Газ-мұнай құбырлары мен қоймалары құрылысы қағидасы; мұнайды, газды және мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және тарату объектілерін пайдалану қағидасы; авариялық жағдайлар мен олардың алдын алу
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және таратудың технологиялық процесін жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Мұнай және газ өнімдерін тасымалдау, сақтау және таратудың технологиялық процесін бақылау	Газ-мұнай өнімдерін тасымалдау, сақтау және таратуға арналған машиналар мен жабдықтардың құрылысы
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық және техникалық құжаттамамен жұмыс жасау	Технологиялық және техникалық құжаттаманы жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Өндірістік қуаттарды игеру, технологияларды жетілдіру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен	Мұнай және газға арналған	Өндірістік процестер технологиясы

	кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	жабдықтың жұмыс режимін таңдау	
3-2)	Өндірістік учаске жұмысының негізгі техникалық-экономикалық көрсеткіштерін есептеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Талап етілетін жұмыс пен өнім сапасын қамтамасыз етуге жұмсалатын шығындарды бағалау	Негізгі есептеу формулалары
3-3)	Бөлімше қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу жұмыстары көлемін жоспарлау	Өндіріс технологиясы негіздері; мамандық бейіні бойынша басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материалдар

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 8-қосымша

"Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымдағы міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесіне қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері, электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері, жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникацияларының электр монтері және электр механигі.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері

11. 2-қосымшаға сәйкес "Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері" кәсібі субъектіні өндірістік өнеркәсіптердің электр жабдықтарына техникалық қадағалау тұлғаларының басшылық етуімен техникалық қызмет көрсету және жөндеуге байланысты негізгі функциялар мен міндеттерді білуге және орындауға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері

18. 3-қосымшаға сәйкес "Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері" кәсібі субъектіні өндірістік өнеркәсіптердің электр қондырғыларына техникалық қадағалау тұлғаларының басшылық етуімен техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникацияларының электр монтері

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

24. Ықтимал лауазым атауы: жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникацияларын электр монтері.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникациялары электр монтері" кәсіби субъектіні өндірістік өнеркәсіптердің электр қондырғыларына техникалық қадағалау тұлғаларының басшылық етуімен техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникациялары электр монтерінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникациялары электр монтері еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникациялары электр монтері құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4-параграф. Электр механигі

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

31. Ықтимал лауазым атауы: электр механигі.

32. 5-қосымшаға сәйкес "Электр механигі" кәсібі субъектіні электр жабдықтарына және электр қондырғыларына техникалық қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарын ұйымдастыруды бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

33. Электр механигінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

34. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

35. Кәсіби стандарттың бірліктерін және электр механигі еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

36. Электр механигі құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

		01-2005 Қазақстан Республикасындағы	
--	--	-------------------------------------	--

Р/н №	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	СБШ біліктілік деңгейі
1.	Өнеркәсіптік кәсіпорындардың электр жабдықтарына техникалық қадағалау тұлғаларының басшылық етуімен техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері	Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері	2-4
2.	Өнеркәсіптік кәсіпорындардың электр жабдықтарына техникалық қадағалау тұлғаларының басшылық етуімен техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері	Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері	2-4
3.	Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникацияларына техникалық қадағалау тұлғаларының басшылық етуімен техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникациясының электр монтері	Жерасты құрылыстары және байланыс коммуникациясының электр монтері	2-3
4.	Электр жабдықтарына және электр қондырғыларына техникалық қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру	Электр механигі	Электр механигі	4-5

"Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіби стандартына 2-қосымша

Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері 1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	7233 "Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	1- шығарылым, "Экономиканың барлық салалары үшін ортақ жұмысшылардың кәсіптері" бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	Электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2-3
3	4-5
4	6-7

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

--	--

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайы		Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктері (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Өнеркәсіптік ұйымдардың жабдық түйіндері мен механизмдерін, агрегаттарын, машиналарын, станоктары мен басқа да электр жабдықтарын жинау, монтаждау, реттеу және жөндеу
2	Электр жабдықтарын жөндеу және апаттық-қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу
3	Жөнделген электр жабдығының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Электр жабдықтары мен электр қондырғыларының құрастырмасы	Арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	1-1) Электр жабдықтарын жоспар бойынша және кезектен тыс тексеру
	Бөлшектер, түйіндер, тізбектер, жүйелер	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	1-2) Жабдықтарды пайдалану және жөндеу барысында тексеру кезінде ақауларын анықтау және жою
	Аспаптар, құрал-саймандар, құрылғылар	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	1-3) Өнеркәсіптік ұйымдардың жабдықтарының түйіндері мен механизмдерін, машиналарын, агрегаттарын, станоктарын және басқа да электр жабдықтарын монтаждау, жинау және жөндеу

2	Электр жабдықтары, электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	2-1) Технологиялық карталарға сәйкес электр жабдықтарына техникалық қызмет көрсету. Электр жабдықтарының аварияларын және бұзылуларын жөндеу және алдын алу
	Күрделі бөлшектер, түйіндер, материалдар, шикізат	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	2-2) Жөндеу жұмыстарын жүргізу
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	2-3) Бақылау-өлшеу аспаптары және құрал-саймандарын баптау және реттеу
3	Электр жабдықтары, электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	3-1) Машиналарды инженерлік-техникалық персоналдың бақылауымен сынақтан өткізу және іске қосу
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	3-2) Жөнделген электр жабдықтарын пайдалану және оны жұмысқа қосу
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары, автоматтар	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Электр жабдықтарын жоспар бойынша және кезектен тыс тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Өлшегіш электр аспаптарымен, өлшеу құралдарымен, стендпен жұмыс істеу	Өлшегіш аспаптардың жалпы сыныпталуы; аспаптарды электр тізбегіне қосу схемасы; аспаптарды пайдалану және тексеру жүйесі
1-2)	Жабдықтарды пайдалану және жөндеу барысында тексеру кезінде ақауларын анықтау және жою үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік		Электр жабдықтарының тозу себептері мен түрлері, аспаптарға

	деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеуге арналған электр жабдықтарына ақаулық ведомосын толтыру	техникалық қызмет көрсету құжаттамасы
1-3)	Өнеркәсіптік ұйымдардың жабдықтарының түйіндері мен механизмдерін, машиналарын, агрегаттарын, станоктарын және басқа да электр жабдықтарын монтаждау, жинау және жөндеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Әр түрлі кластағы дәлдік пен тазалық шегінде слесарлық және механикалық өңдеу; дәнекерлеу, қалайылау және басқасы; күрделілігі әрүрлі электр схемаларын оқи білу; өнеркәсіптік кәсіпорындардың электр жабдықтарын жинау, монтаждау және реттеу	Технологиялық жинау, монтаждау және жөндеу процестері; слесарлық, слесарлық-жинау операциялары, олардың қолданылу мақсаты; операцияларды орындау тәсілдері мен қағидалары

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Технологиялық карталарға сәйкес электр жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және электр жабдықтарының апаттарын және бұзылуларын жөндеу және алдын алу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Өнеркәсіптік ұйымдардың электр жабдықтарына: жарық беруші электр қондырғыларға, кабельдік желілерге, ауа желілеріне, іске қосушы-реттеуші аппаратураға, трансформаторлар мен трансформаторлық қосалқы станцияларға, электр машиналарына, таратушы қондырғыларға техникалық қызмет көрсету (ТҚ)	Техникалық қызмет көрсету қызметтерінің міндеттері; электр қондырғыларын техникалық пайдалануды ұйымдастыру; электр жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуші электрмонтердің міндеттері және кезекші электрмонтердің міндеттері
			Электр жабдықтарының тозу түрлері мен себептері; электр қондырғыларын

2-2)	Жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Электр жабдықтарына ТҚ және жөндеу кестесі бойынша жұмыс істеу және кестеге сәйкес жоспарлы алдын ала жөндеу жұмыстары (АЖЖ); электр жабдықтарына жөндеуаралық техникалық қызмет көрсету; жөндеуаралық кезеңде электр жабдықтарының ақауларын жөндеу	техникалық пайдалануды ұйымдастыру; электр жабдықтарға техникалық қызмет көрсетуші электрмонтердің міндеттері және кезекші электрмонтердің міндеттері; жұмыс нарядтарын ресімдеу және беру тәртібі
2-3)	Бақылау-өлшеу аспаптары және құрал-саймандарын баптау және реттеу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Есептеу техникасын пайдалана отырып тестілік бағдарламалар және стенділер арқылы жабдықтарды диагностикалау	Аспаптарды электр тізбегіне қосу схемасы; аспаптарды пайдалану және тексеру жүйесі

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі электр жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, машиналарды инженер-техникалық персоналдың бақылауымен сынақтан өткізу және іске қосу үшін үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жарық беретін электр кондырғыларын сынақтан өткізу және туралау; электрлік өлшемдерді жүргізу; аспаптардың көрсеткіштерін жазып алу	Өлшегіш аспаптардың жалпы сыныпталуы; аспаптарды электр тізбекке қосу схемасы; аспаптарға техникалық қызмет көрсету құжаттамасы; аспаптарды пайдалану және тексеру жүйесі
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, Жөнделген электр жабдықтарын пайдалану және оны жұмысқа қосу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Электр жабдықтарының сызбаларға, электр схемаларына, техникалық талаптарға сәйкестігін тексеру	Өлшегіш аспаптардың жалпы сыныпталуы; аспаптарды электр тізбекке қосу схемасы; аспаптарға техникалық қызмет көрсету құжаттамасы; аспаптарды пайдалану және тексеру жүйесі

3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жүргізу тәртібі мен нысандары
------	---	------------------------------	--

"Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіби стандартына 3-қосымша

Электр қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	7233 "Электр қондырғысына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	54-шығарылым, "Байланыс жұмысшы мамандары және жұмыстары" бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	Электр қондырғысына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	3
3	4-5
4	6-7

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-

3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Магистральдық құбырлар мен жабдықтың жұмысқа жарамдылығын қарау және тексеру
2	Монтаждау және қалпына келтіру жұмыстарын орындау
3	Жөнделген жабдықтардың сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Электр қондырғылары, автоматтар	Арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	1-1) Электр қондырғыларын жоспар бойынша және кезектен тыс тексеру
	Электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, ЖҚҚ, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік	1-2) Электр қондырғылары жұмысындағы істен шығулар мен ақауларды анықтау
	Электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, ЖҚҚ, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік	1-3) Объектілердегі электр қондырғыларын жөндеу жұмыстарына дайындау
2	Электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, ЖҚҚ, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік	2-1) Электр қондырғыларын дұрыс және жұмысқа жарамды күйде ұстау
	Электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, ЖҚҚ, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік	2-2) Жөндеу және апаттық қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу
	Электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, ЖҚҚ, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік	2-3) Электр қондырғыларының негізгі параметрлерін туралау және ретке келтіру
3	Электр қондырғылары, автоматтар	Құрал-саймандар, ЖҚҚ, аспаптар, арнайы киім, резеңке етік	3-1) Жөнделген жабдықтардың сапасын тексеру
	Электр қондырғылары, автоматтар	Арнайы киім, резеңке етік, ЖҚҚ	3-2) Жөнделген электр қондырғыларын сынақтан өткізу, тапсыру және пайдалануға беру

Электр қондырғылары, автоматтар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
---------------------------------	----------------------	---

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі электр қондырғысына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Электр қондырғыларын жоспар бойынша және кезектен тыс тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бағалау үшін көзбен шолу, тәкелей және жете тексеру жүргізу	Электрмен қоректенетін қондырғылардың жабдықтарын пайдалану бойынша нұсқаулықтар, әдістемелік және басқа да материалдар
1-2)	Электр қондырғылары жұмысындағы істен шығулар мен ақауларды анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеуге арналған ақаулық ведомостарымен жұмыс жасау	Пайдаланылатын жабдықтың, құрылғының негізгі технологиялық және конструкциялық деректері, құрылғылардың бұзылуының алдын алу ақауларын жөндеу әдістері
1-3)	Объектілердегі электр қондырғыларын жөндеу жұмыстарына дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жұмыстарды орындауға қажетті құрал-саймандарды, жабдықтарды және технологиялық жарақтарды іріктеу	Энергетикалық жабдықты монтаждау, реттеу және жөндеу технологиясы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі электр қондырғысына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Электр қондырғыларын дұрыс және жұмысқа жарамды күйде ұстау кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Электр қондырғыларымен қауіпсіз жұмыс істеуді ұйымдастыру	Электр қозғалтқыштарды және электр аппаратураны тексеру, орнату және оларға қызмет көрсетудің оңтайлы тәсілдері, оларды артық кернеуден қорғау тәсілдері
2-2)	Жөндеу және авариялық қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық	Электр жабдықтарын технологиялық	Электр машиналарын, электр жабдықтарын және аппараттарын бөлшектеу, жинау, жөндеу және баптау

	етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	процеске сәйкес жөндеу	бойынша операциялардың жұмыс технологиясы мен жүйелілігі
2-3)	Электр қондырғыларының негізгі параметрлерін туралау және ретке келтіру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Есептеу техникасын пайдалана отырып, тестілік бағдарламалар және стенділер арқылы жабдықтарды диагностикалау	Электр қозғалтқыштарын іске қосу және тоқтату тәртібі

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі электр қондырғысына қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі электр монтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөнделген жабдықтардың сапасын тексеру үшін үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдықтардың жай-күйін анықтауға арналған қажетті әдістер мен құралдарды пайдалану	Электр жабдықтардың барлық құрылғыларының схемасы (кернеу тұрақтандырғышының, шала өткізгішті түзеткіштің схемасы); телебасқару схемалары және оларды туралау тәсілдері, өлшеу техникасының аспаптары; электроника, автоматика және электрмен жабдықтау теориясының негіздері
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөнделген электр қондырғыларын сынақтан өткізу, тапсыру және пайдалануға беру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөнделген электр құрылғыларының, бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика (БӨАЖА) сапасын анықтауға арналған сынақ жүргізу әдістерін пайдалану	Аспаптарды тексеру және сынау кезіндегі абсолюттік және салыстырмалы ауытқуларды есептеу технологиясы
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттаманы жасау тәртібі, нысандары

Жерасты құрылыстары мен байланыс коммуникацияларының электр монтері

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	7233 "Қайталама коммутация және байланысты жөндеу жөніндегі электромонтері"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	54-шығарылым, "Байланыс жұмысшы мамандары және жұмыстары" бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	Жерасты құрылыстары және байланыс коммуникациясының электромонтері
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	3
3	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіби бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласындағы ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Кабельдерді, құрал-саймандарды, материалдарды, құрылғыларды, қосалқы материалдарды тартуға дайындау

2	Телефон канализациялары кабельдерін коллекторлар, лотоктар, туннельдер, траншеялар арқылы тарту
3	Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Құдықтар, канализациялық құрылыстар	Құдықтар мен канализациялық құрылыстардың орналасу схемасы, ЖҚҚ	1-1) Құдықтар мен канализациялық құрылыстарды тексеру. Ақауларды жөндеу.
	Құрал-саймандар, материалдар	Арнайы құралдар, ЖҚҚ	1-2) Материалдар мен құрал-саймандарды әкелу, тиеу және түсіру
	К а б е л ь, құрал-саймандар, материалдар, құралдар, көмекші материалдар	Нұсқаулықтар, наряд, өкім, ЖҚҚ	1-3) Кабельдерді, құрал-саймандарды, материалдарды, құралдарды, көмекші материалдарды желі тартуға дайындау
2	Құдықтар, канализациялық құрылыстар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚҚ	2-1) Кірпіш қораптарды, шағын және орта үлгідегі құдықтарды қалау, темірбетон құдықтарды жинау. Телефондық тарату шкафтарын орнату.
	Коллекторлар, лотоктар, туннельдер, траншеялар	Кабель, материалдар, құрал-саймандар, ЖҚҚ, құралдар	2-2) Коллекторлар, лотоктар, туннельдер, траншеяларда желі тарту және кабельдерді телефон канализациясымен тарту
	Құдықтар, канализациялық құрылыстар	Құрал-саймандар, құралдар, ЖҚҚ	2-3) Канализациялық құрылыстарға пайдалану-техникалық қызмет көрсету
3	Желілік-кабельдік құрылыс	Нормативтік және техникалық құжаттама	3-1) Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру
	Желілік-кабельдік құрылыс	Нормативтік және техникалық құжаттама	3-2) Желілік-кабельдік құрылыстардың пайдалануға дайын болуын тексеру
	Желілік-кабельдік құрылыс	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі жерасты құрылыстары және байланыс коммуникациясының электромонтері күзіретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
-------------	-----------------------------	-----------------	-------

1-1)	Құдықтар мен канализациялық құрылыстарды тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет. Зақымдануларды жою	Телефондық канализация арналарын тазалау және тексеру, тексеру құрылғыларын ашу, құдықтарды желдету	Канализациялық құрылыстардың техникалық құжаттамасы және паспортталуы, материалдарды шығынға жазу тәртібі
1-2)	Материалдар мен құрал-саймандарды әкелу, тиеу және түсіру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Кабель салынған барабандарды тиеу, түсіру және тасымалдау	Кабельдік канализацияны пайдалану жұмыстары кезінде қолданылатын механизмдер, құралдар және құрал-саймандардың құрылысы және пайдалану мақсаты
1-3)	Кабельдерді, құрал-саймандарды, материалдарды, құралдарды, көмекші материалдарды желі тартуға дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Кабельдерді канализацияға тарту, кірпіш қораптарды, шағын және орта үлгідегі құдықтарды қалау, темірбетон құдықтарды құру	Телефондық канализацияны тарту және құдық салу кезіндегі жер қазу жұмыстарын жүргізу қағидасы; механикаландырылған құрал-саймандарды пайдалану қағидасы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі жерасты құрылыстары және байланыс коммуникациясының электромонтері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Кірпіш қораптарды, шағын және орта үлгідегі құдықтарды қалау, темірбетон құдықтарды құру кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет. Телефондық тарату шкафтарын орнату	Кірпіш қораптарды, шағын және орта үлгідегі құдықтарды қалау, темірбетон құдықтарды құру. Телефондық тарату шкафтарын орнату; арнайы және бұрыштық ірі темірбетон құдықтарды құру	Ірі үлгідегі құдықтардың құрылысы; арнайы үлгідегі телефон құдықтарын монтаждау және қалау технологиясы
2-2)	Коллекторлар, лотоктар, туннельдер, траншеяларда желі тарту және кабельдерді телефон канализациясымен тарту кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Телефондық канализация арналарында кабельдерді қолмен және механикаландырылған тәсілмен тартып және созып салу	Алюминиймен және болатпен қапталған кабельдерді тарту қағидасы
	Канализациялық құрылыстарға пайдалану-техникалық қызмет көрсету кезінде өз бетінше	Телефондық канализацияны тарту, жөндеу және салу	Телефондық кабельдік канализацияны тарту, тексеру және жөндеу, блоктар мен құбырларды асу

2-3)	жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	бойынша жұмыстарда қолданылатын механизмдер мен құралдарды жөндеу	, түсіру, коллекторларда, туннельдерде, траншеяларда кабель тарту бойынша жұмыстарды жүргізу технологиясы
3-1)	Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Орындалған жұмыстардың техникалық құжаттамаға сәйкестігін тексеру	Техникалық құжаттама
3-2)	Желілік-кабельдік құрылыстардың пайдалануға даярлығын тексеру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Канализациялық-кабельдік құрылысты пайдалануға қабылдау	Канализациялық-кабельдік құрылысты пайдалануға қабылдау қағидасы
3-3)	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі, нысандары

"Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету" кәсіби стандартына 5-қосымша

Электр механигі

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуші (КМЖ)	
Базалық топ	3113 "Электр механигі "
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Компрессорлық станциялар мен жерасты құбырларының электр жүйесін жөндеу және қызмет көрсету
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Электр механигі
С Б Ш біліктілік деңгейі	

4	
5	

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)		Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласындағы ғылыми-зерттеу институттары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайы		Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) және практикалық тәжірибе.	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4- деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды, тұрмыстық техниканы пайдалану, техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау
2	Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды пайдалану кезінде диагностикалау және тұрмыстық техниканың техникалық жай-күйін бақылау
3	Салалық электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды жаңғыртуға қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Аспаптар, құрал-саймандар, құрылғылар	1-1) Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды, тұрмыстық техниканы пайдалану бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау
	Электр жабдықтары, электр		1-2) Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарға, тұрмыстық техникаға техникалық

	қондырғылары және автоматтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру және уақтылы жүргізу
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Аспаптар, құрал-саймандар, құрылғылар	1-3) Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды, тұрмыстық техниканы жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру және орындау
2	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Бақылау-өлшеу аспаптары	2-1) Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды туралау, реттеу және тексеру
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Электрондық аспаптар	2-2) Электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды пайдалану кезінде диагностикалау және тұрмыстық техниканың техникалық жай-күйін бақылау
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Техникалық құжаттама	2-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
3	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Техникалық құжаттама	3-1) Салалық электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды жаңғыртуға қатысу
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Техникалық құжаттама	3-2) Жаңа электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды жобалау және әзірлеуге қатысу
	Электр жабдықтары, электр қондырғылары және автоматтар	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі электр механигі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, электрлік және электрмеханикалық жабдықтарды, тұрмыстық техниканы пайдалану бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және орындау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Электртехникалық жабдықтың бөлшектерінің мерзімінен бұрын тозу себептерін анықтау	Электртехникалық жабдықтың бөлшектерінің мерзімінен бұрын тозуын болдырмау және жою тәсілдері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, электрлік және электрмеханикалық жабдықтарға, тұрмыстық техникаға техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру және уақтылы жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін	Электрлік және электрмеханикалық	Электр жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу

	басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	жабдықтарды жөндеуге дайындау	кезіндегі қауіпсіздік шаралары
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, электрлік және электрмехикалық жабдықтарды, тұрмыстық техниканы жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру және орындау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістік көрсеткіштерді нормалау	Қызмет көрсетілетін жабдықты баптаудың негізгі электрлік нормалары, оларды тексеру және өлшеу әдістері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, Электрлік және электрмехикалық жабдықтарды баптау, реттеу және тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қызмет объектілерінің жай-күйі мен динамикасын талдау	Нақты параметрлердің жобалық параметрлерге сәйкес болуы
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, электрлік және электрмехикалық жабдықтарды пайдалану кезінде диагностикалау және тұрмыстық техниканың техникалық жай-күйін бақылау жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Орындалған жөндеу және сынау жұмыстарының сәйкестігін тексеру	Реттеу-тапсыру жұмыстарын жүргізу және электр жабдықтарын жөндеуден кейін тапсыру әдістері
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес толтыру	Техникалық құжаттама жасау тәртібі, нысандары

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі электр механигі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Салалық электрлік және электрмехикалық жабдықтарды жаңғыртуға қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Электр жүйелері жабдықтарының қолданыстағы құрылғыларын меңгеру және жаңғырту	Ұйымның ұйымдық-технологиялық құрылым ерекшелігі және мамандандырылуы, оның даму перспективасы
	Жаңа электрлік және электрмехикалық жабдықтарды жобалау және әзірлеуге қатысу үшін технологиялық процесс	Электр жүйелерінің құрылғылары мен жабдықтарын пайдалану, жөндеу және қызмет	Электр жүйелерінің құрылғылары мен жабдықтарын пайдалану

3-2)	учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	көрсету бойынша технологиялық процестері мен технологиялық операцияларын жетілдіру	, жөндеу және қызмет көрсету бойынша озық тәжірибе
3-3)	Бөлімшенің қызметкерлер құрамының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі ұңғыманы бұрғылау мен жөндеу процесін зерттеуге қатысу үшін жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Электр жүйелерінің құрылғылары мен жабдықтарын техникалық жөндеу және қызмет көрсету көлемдерін жоспарлау	Өндіріс технологиясының негіздері; мамандық бейіні бойынша басшылыққа алатын нормативтік анықтамалық материалдар

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 9-қосымша

"Технологиялық жабдық пен құбырларды монтаждау" кәсіби стандарты

2. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымдағы міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады

:

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "Технологиялық жабдық пен құбырларды монтаждау".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: құбар мен жабдықты монтаждау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Технологиялық жабдық пен құбырларды монтаждау" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: құбыр монтаждаушы, техник-механик

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Құбыр монтаждаушы

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Үлгілік лауазым атауы: технологиялық құбырларды монтаждаушы; технологиялық жабдық және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Құбыр монтаждаушы" кәсібі субъектіні құбырлардың барлық түрін және барлық мақсаттағы құбырларды монтаждау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Құбыр монтаждаушы еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және құбыр монтаждаушы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Құбыр монтаждаушы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Техник-механик

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

17. Ықтимал лауазым атауы: техник-механик

18. 3-қосымшаға сәйкес "Техник-механик" кәсіби субъектіні құбырларды және жабдықты монтаждау бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Техник-механик еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-механик еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Техник-механик құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді
 Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді
 Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Технологиялық жабдық пен құбырларды монтаждау" кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Құбырлардың барлық түрін және барлық мақсаттағы құбырларды монтаждау	Қ ұ б ы р монтаждаушы	Технологиялық құбырларды монтаждаушы; технологиялық жабдықтар және олармен байланысты конструкцияларды монтаждаушы	2-4
2	Құбыр мен жабдықты монтаждау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Техник-механик	Техник-механик	4-5

"Технологиялық жабдық пен құбырларды монтаждау" кәсіби стандартына 2-қосымша

Құбыр монтаждаушы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	7121 "Сыртқы құбырларды монтаждаушы", 7121 "Болат және темірбетонды құрастырмаларды монтаждаушы", 7121 "Технологиялық құбырларды монтаждаушы"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Технологиялық жабдықтар мен құбырларды монтаждау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	34-шығарылым, "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету" бөлімі
Б Т Б А бойынша кәсіп	Технологиялық құбырларды монтаждаушы Технологиялық жабдық және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар

2	2-3	2-3
3	4-5	4-5
4	6	6-7

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарты		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктері (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Монтаждау жұмыстарын жүргізуге дайындық
2	Монтаждау жұмыстарын жүргізу
3	Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Көтеру-такелаждау құрылғылары	Құрал-саймандар, құрылғылар, жеке қорғану құралдары	1-1) Құбырлардың, коллекторлардың, арналардың, камералардың және құдықтардың негіздерін дайындау
	Көтеру-такелаждау құрылғылары	Құрал-саймандар, құрылғылар, жеке қорғану құралдары	1-2) Жиналатын коллекторлардың, арналардың, камералардың және құдықтардың элементтерін салу мен монтаждау

	Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар, қосалқы материалдар	Нұсқаулықтар, жеке қорғану құралдары, ұсынымдар, шаблондар, режимдер	1-3) Жабдықтар, құрал-саймандар, құрылғылар, қосалқы материалдарды жұмысқа дайындау
2	Құбырлар	Технологиялық монтаждау схемалары, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, құрылғылар	2-1) Сыртқы және технологиялық құбырларды монтаждау
	Құбырлар	Жабдық, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, құрылғылар	2-2) Механизмдер мен такелаж жабдығын пайдаланумен құбырларды ірілендірілген блоктармен монтаждау
	Құбырлар	Жабдық, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, құрылғылар	2-3) Құбырларды сынау, құбырларды сынау кезінде анықталған ақауларды жою
3	Дәнекерленген тігістер, кесілген бөлшектер мен материалдардың бет жақтары	Құрал-саймандар, құрылғылар, компьютерлік бағдарламалар	3-1) Құбырлардың бір-біріне жалғастырылған монтаждау түйіндерінің сапасына бақылау жасау
	Құбырлар	Аспаптар, компьютерлік бағдарламалар	3-2) Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру
	Құбырлар	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттамаға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі құбыр монтаждаушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Құбырлардың, коллекторлардың, арналардың, камералардың және құдықтардың негіздерін дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Көтеру-такелаждау құрылғыларымен жұмыс жасау	Такелажды құрылғылардың құрылысы және оларды қолдану тәсілдері
1-2)	Жиналатын коллекторлардың, арналардың, камералардың және құдықтардың элементтерін салу мен монтаждау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Құбырларды салу бойынша жұмыстарды орындау, жиналатын құбырлардың, коллекторлардың, арналардың, камералардың және құдықтардың негіздерін салу бойынша жұмыстарды орындау	Жиналатын коллекторларды, арналарды, камераларды және құдықтарды салу қағидалары
1-3)	Сыртқы құбырларды монтаждауға дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті	Жабдықты монтаждау мен пайдалануға арналған	Орнаасу тереңдігін көрсетумен құбыр учаскесінің

және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	техникалық құжаттамамен жұмыс жасау	жоспары мен бейіні
--	-------------------------------------	--------------------

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі құбыр монтаждаушысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Сыртқы және технологиялық құбырларды монтаждау кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Құбырларды түтік, фланецтер, ілме гайкалар, манжет, әмбебап қосылыстардың көмегімен жалғау	Монтаждаудың өндірістік процесінің құрылымы. Технологиялық процестердің құрамы. Монтаждау операциясы, тәсілі
2-2)	Механизмдер мен такелаж жабдығын пайдаланумен құбырларды үлкейтілген блоктармен монтаждау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Монтаждау түйіндері мен блоктарын ірілетіп жинақтау	Шағын механизацияның, жабдықтың, технологиялық керек-жарактың, арнайы құрал-сайман мен құрылғылардың түрлері
2-3)	Құбырларды сынау, құбырларды сынау кезінде анықталған ақауларды жою үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Құбырларды, сыйымдылықтарды және ауыстырып қосу түйіндерін сынау	Құбырларды, сыйымдылықтарды және ауыстырып қосу түйіндерін сынау қағидалары мен тәсілдері

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі құбыр монтаждаушысы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құбырлардың бір-біріне жалғастырылған монтаждау түйіндерінің сапасына бақылау жасау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жинақтау мен дәнекерлеу кезінде жүзеге асырылатын жүйелік операциялық (технологиялық) бақылау	Монтаждау жұмыстарының сапасын бақылау кезінде қолданылатын жабдық
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, орындалған жұмыстардың сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Орындалған жұмыстардың нормативтік-техникалық құжаттама талаптарына сәйкестігіне тексеру жүргізу	Мемлекеттік стандарттардың және нормативтік-техникалық құжаттаманың талаптары

3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен нысандары
------	---	------------------------------	--

"Технологиялық жабдық пен құбырларды монтаждау" кәсіби стандартына 3-қосымша

Техник-механик

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3113 "Техник-механик" 3117 "Мұнай құбырларын пайдалану жөніндегі техник"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Технологиялық жабдықтар мен құбырларды монтаждау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Техник-механик
С Б Ш біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласының ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі

4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4- деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктері (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу
2	Жұмыстардың сапасын бақылауға алу және тексеру
3	Монтаждау жұмыстарының технологиясын жетілдіру бойынша іс-шараларды әзірлеуге қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Құбырлар, жабдықтар	Құрал-саймандар, құрылғылар, көтеру құрылғылары, жеке қорғану құралдары	1-1) Құрылыс-монтаждау жұмыстары жоспарын құру
	Жобалық құжаттама	Құрал-саймандар, құрылғылар, көтергіш құрылғылар, жеке қорғану құралдары	1-2) Құбырларды төсеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
	Құбырлар, жабдықтар	Технологиялық карта. Аварияларды жою жоспарлары	1-3) Құбырларда құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу. Аварияларды жою
2	Құбырлар, жабдықтар	Жұмысты жүргізудің жобасы	2-1) Монтаждау жұмыстарының сапасына бақылау жасау
	Құбырлар, жабдықтар	Электрондық аспаптар	2-2) Монтаждау жұмыстарының сапасын тексеру
	Құбырлар, жабдықтар	Техникалық және технологиялық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама мен техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Монтаждау жұмыстарының қазіргі заманғы технологияларын зерттеу
	Құбырлар, жабдықтар	Технологиялық карта	3-2) Монтаждау жұмыстарының технологиясын жетілдіру бойынша іс-шараларды әзірлеуге қатысу
	Құбырлар, жабдықтар	Технологиялық регламент	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құрылыс-монтаждау жұмыстары жоспарын құру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жобалық және техникалық құжаттамамен жұмыс жасау	Құрылыс-монтаждау жұмыстарының жоспарына қойылатын талаптар
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құбырларды төсеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет. Аварияларды жою	Құбырларды, құбырдың бөлшектерін, коллекторларды, арналарды, камераларды және құдықтарды құбыр орнатқыштардың көмегімен төсеу, арқандау және арқаннан босату	Аварияларды жою жоспарлары
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құбырларда құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дәнекерлеу, окшаулау және монтаждау жұмыстарын жүргізу	Жабдықтарды, машиналарды, механизмдерді және құрастырмаларды монтаждау технологиясы
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, монтаждау жұмыстарының сапасына бақылау жасау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Орындалатын жұмыстар сапасының жобаның және нормативтік-техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес келуі	Құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде бақылауға жататын технологиялық операциялардың тізбесі
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, монтаждау жұмыстарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Құбырларды сынаудың ең ұтымды тәсілдерін таңдау	Құбырларды, ыдыстарды және ауыстырып-қосу түйіндерін сынау қағидалары мен тәсілдері
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін	Технологиялық және техникалық құжаттаманы жасау	Технологиялық және техникалық

жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	құжаттаманы жасау тәртібі
---	---------------------------

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Монтаждау жұмыстарының қазіргі заманғы озық технологияларын зерттеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Құбырларды монтаждау жұмыстарының техникасы мен технологиясына талдау жасау	Құбырларды монтаждау жұмыстарының техникасы мен технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелер
3-2)	Монтаждау жұмыстарының технологиясын жетілдіру бойынша іс-шараларды әзірлеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ғылыми-техникалық құжаттамамен және техникалық әдебиетпен жұмыс жасау	Құрылыс-монтаждау жұмыстарының барысында қолданылатын механикаландыру құралдары, материалдар, жабдықтар және бөлшектер
3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Технологиялық регламенттерге сәйкес ұжымның жұмысын ұйымдастыру	Монтаждау жұмыстарын жобалаудың, қаржыландырудың және жоспарлаудың тәртібі

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2015 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 10-қосымша

"Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымдағы міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "мұнай мен газды тасымалдау және сақтау".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: мұнай мен газды тасымалдау және сақтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Мұнай мен газды тасымалдау және сақтау" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: слесарь-жөндеуші, техник-технолог.

3. Еңбек қызмет (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Слесарь-жөндеуші

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Үқтимал лауазым атауы: слесарь-жөндеуші

11. 2-қосымшаға сәйкес "Слесарь-жөндеуші" кәсібі субъектіні құбыр жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Слесарь-жөндеуші еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және слесарь-жөндеуші еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Слесарь-жөндеуші құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Техник-технолог

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

17. Үқтимал лауазым атауы: техник

18. 3-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні мұнай мен газды тасымалдау және сақтау объектілерінің жұмысын ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Техник-технолог еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау" кәсіби стандартына
1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Құбырлардың барлық түріне және барлық мақсаттағы құбырларды монтаждау	Қ ұ б ы р монтаждаушы	Технологиялық құбырларды монтаждаушы; технологиялық жабдықтар және олармен байланысты конструкцияларды монтаждаушы	2-4
2	Құбыр мен жабдықты монтаждау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Техник-механик	Техник-механик	4-5

"Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау" кәсіби стандартына
2-қосымша

Слесарь-жөндеуші

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	7233 "Слесарь-жөндеуші"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	34- шығарылым, "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету" бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	Слесарь-жөндеуші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	3
3	4-5
4	6-8

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, ауыр климат жағдайларында жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Практикалық жұмыс тәжірибесінсіз техникалық және кәсіби білімнің жоғары дәрежелі біліктілік деңгейі	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктер (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Жабдық пен құбырдың жай-күйін тексеру

2	Жабдыкка, құбырға техникалық қызмет көрсету және жөндеу
3	Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Технологиялық құбыр, жабдық	Техникалық паспорт, сызбалар, схемалар, жеке қорғану құралдары	1-1) Жабдық пен құбырдың жай-күйін анықтау және тексеру
	Технологиялық құбыр, жабдық	Құрал-саймандар, бақылау-өлшеу аспаптары, жеке қорғану құралдары	1-2) Жабдық пен құбыр бөлшектері мен түйіндерінің тозу деңгейін анықтау
	Құрылғылар, құрал-саймандар	Жұмыстарды жүргізу жоспары, жеке қорғану құралдары	1-3) Құрал-саймандар, жабдық және құбырды жөндеуге дайындау
2	Технологиялық құбыр, жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары, жеке қорғану құралдары	2-1) Технологиялық құбырлар мен жабдықты пайдалану кезінде жұмысқа қабілетті және жарамды күйін сақтау үшін жұмыстар жүргізу
	Технологиялық құбыр, жабдық	Құрал-саймандар, құрылғылар, жеке қорғану құралдары	2-2) Технологиялық жабдық пен құбырлардың бөлшектері мен түйіндерін ауыстыру
	Технологиялық құбыр, жабдық	Құрал-саймандар, құрылғылар, жеке қорғану құралдары	2-3) Күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Технологиялық құбыр, жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-1) Жұмыс сапасын тексеру және ақаулықтарды жою
	Технологиялық құбыр, жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-2) Жөндеу жұмыстарының нәтижелері
	Технологиялық құбыр, жабдық	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі слесарь-жөндеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Жабдық пен құбырдың жай-күйін тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік		Техникалық паспорт,

	деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы оқу	сызбалар, схемалар
1-2)	Жабдық пен құбыр бөлшектері мен түйіндерінің тозу деңгейін анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдық пен құбырлардың түйіндері мен бөлшектерінің тозу деңгейлерін анықтау	Пайдаланылатын аспаптар технологиясы
1-3)	Құрал-саймандар және құбыр жабдығын жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеуге арналған ақаулық ведомостарымен жұмыс істеу	Жоспарлы және алдын ала жөндеу жүйелерінің нормативтері

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі слесарь-жөндеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Технологиялық құбырлар мен жабдықты пайдалану кезінде жұмысқа қабілетті және жарамды күйін сақтау жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтың және жүйелердің жай-күйіне баға беру	Кәсіпорын жабдығының өндірістік қуаттары, техникалық сипаттамалары, құрастырушылық ерекшеліктері және жұмыс жасау режимдері, оларды пайдалану қағидалары
2-2)	Технологиялық жабдықтар мен құбырлардың бөлшектері мен түйіндерін ауыстыру кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдық бөлшектерін бөлшектеу және жинау	Жабдықты бөлшектеу және жинау технологиясы
2-3)	Күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдық пен құбырлардың жұмысын қалпына келтіру мен реттеу	Күрделі жөндеу жүргізу технологиясы

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі слесарь-жөндеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, Жұмыс сапасын тексеру және ақаулықтарды жою үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөнделген жабдық пен орындалған жөндеу жұмыстарының сапасын бағалау	Анықталған ақаулықтарды жою тәсілдері

3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарының нәтижелері үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеу жұмыстары сапасының стандарттарға сәйкестігі	Стандарттарға сәйкес сапа жүйелеріне қойылатын талаптар. Жабдықтарды жөндеу жұмыстарынан кейін тапсырудың кезектілігі мен қағидалары
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен нысандары

"Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау" кәсіби стандартына
3-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3117 "Мұнай мен газды дайындау және тасымалдау жөніндегі техник"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітілген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Техник-технолог
СБШ біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласының ғылыми-зерттеу институттары

Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) мен практикалық тәжірибе	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт (кәсіптің еңбек функциялары) бірліктері тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Мұнайды, газды және қайта өңдеу өнімдерін тасымалдауды және сақтауды жүзеге асыратын орындаушылардың жұмыстарын ұйымдастыру
2	Орындалған жұмыстардың сапасын бақылауға алу
3	Мұнай және газды тасымалдау мен сақтау объектілеріне технологиялық қызмет көрсету жүйесін жетілдіру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясының №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, жабдық пен құрылғы	1-1) Мұнайды, газды және қайта өңдеу өнімдерін тасымалдауды және сақтауды жүзеге асыратын орындаушылардың жұмыстарын ұйымдастыру
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, жабдық, құрылғы	1-2) Жабдыққа техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, жабдық пен құрылғы	1-3) Мұнай және газды тасымалдау мен сақтау объектілері жабдығының жұмысының режимдерін реттеу
	Мұнай мен газды тасымалдау мен	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік	

2	сақтау объектілері	бағдарламалар, жеке қорғану құралдары	2-1) Жабдықтарға қызмет көрсету және техникалық пайдалану қағидаларының орындалуын бақылау
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар, жеке қорғану құралдары	2-2) Іске қосу мен ретке келтіру жұмыстарын жүргізу. Жабдықты пайдалануға беру
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу
3	Техникалық құжаттама, техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Озық прогрессивті технологиялық процестерді және өндірістің оңтайлы режимдерін дайындау
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Техникалық құжаттама	3-2) Жобаланып жатқан техника мен технологияны объектілерінің көрсеткіштерін анықтауға қатысу
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құрылыс-монтаждау жұмыстарының жоспарын жасау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жобалау және техникалық құжаттамамен жұмыс жасау	Құрылыс-құрастыру жұмыстары жоспарына қойылатын талаптар
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құбырларды салу, апаттарды жою үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық	Құбырларды, құбыр бөліктерін, коллекторларды, арналарды, камераларды және құдықтардың негіздерін салу	Апаттарды жою жоспары
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, құбырларда құрылыс-құрастыру жұмыстарын жүргізу үшін		Жабдық, құрастырма,

	жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Дәнекерлеу, окшаулау және монтаждау жұмыстарын жүргізу	машина және механизмдер технологиясы
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, монтаждау жұмыстарының сапасы үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Орындалатын жұмыстар сапасының жоба мен нормативтік-техникалық құжаттама талаптарына сәйкес болуы	Құрылыс-құрастыру жұмыстарын орындау барысында бақылауға жататын технологиялық операциялар тізбесі
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, монтаждау жұмыстарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Құбырларды сынаудың ұтымды тәсілін таңдау	Құбырларды, ыдыстарды және ауыстырып қосу түйіндерін сынау қағидалары мен тәсілдері
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Монтаждау жұмыстарының қазіргі заманғы озық технологияларын зерттеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Құбырларды монтаждау жұмыстарының техникасы мен технологиясына талдау жасау	Құбырларды монтаждау жұмыстарының техникасы мен технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелер
3-2)	Монтаждау жұмыстарының технологиясын жетілдіру бойынша іс-шараларды әзірлеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ғылыми-техникалық құжаттамамен және техникалық әдебиетпен жұмыс жасау	Құрылыс-монтаждау жұмыстарының барысында қолданылатын механикаландыру құралдары, материалдар, жабдықтар және бөлшектер
	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын	Технологиялық регламенттерге	Монтаждау жұмыстарын жобалаудың,

3-3)	қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	сәйкес ұжымның жұмысын ұйымдастыру	қаржыландырудың және жоспарлаудың тәртібі
------	---	------------------------------------	---

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 11-қосымша

"Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандартты негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – ҚР Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

КМЖ – ҚР 01-2005 КМЖ ҚР Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құалдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;
КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;
МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: ұңғымаларды мұнай мен газға сынауға байланысты жұмыстар жүргізу және ұйымдастыру.

Кәсіби стандарт "Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор, каротажшы және техник-технолог.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: жерасты газ құбырларын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь, апаттық-қалпына келтіру жұмыстары жөніндегі слесарь.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор" кәсібі субъектіні ұңғымаларды сынау жұмыстары жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператордың еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілді.

2-параграф. Каротажшы

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

17. Ықтимал лауазым атауы: каротажшы, каротаж станциясының машинисі.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Каротажшы" кәсібі субъектіні магистральдық мұнай-газ өнімдері құбырларына қызмет жасау және жөндеу жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Каротажшының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және каротажшы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Каротажшы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Техник-технолог

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: техник-технолог

25. 4-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні ұңғымаларды сынау жұмыстарын ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Техник-технологтың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-технолог еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Техник-технолог құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6 кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту бойынша салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау" кәсіби стандартына
1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасының Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Ұңғымаларды сынау жұмыстарын жүргізу	Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор	Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор	3
2	Мұнай-газ барлау ұңғымаларына геофизикалық зерттеулер жүргізу	Каротажшы	Каротажшы, каротаж станциясының машинисі	3-4
3	Ұңғымаларды сынау жұмыстарын ұйымдастыру	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5

"Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау" кәсіби стандартына
2-қосымша

Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	8113 "Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	5-шығарылым, "Геологиялық барлау және топографиялық-геодезиялық жұмыстар" бөлімі 6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері
БТБА бойынша кәсібі	Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыс, өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық жүктеме, ауыр климаттық жағдайдағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулелері	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Е н б е к функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Бұрғылау қондырғысында қабатты сынағышпен жұмыс жасау үшін ұңғыманы және құрал-саймандарды дайындау
2	Қабаттарды сынамалау (сынау) процесін жүргізу
3	Орындалған жұмыстардың сапасын бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Ұңғыма	Айдау желісі, пакер, саға басы, ЖҚҚ, шеген құбыры	1-1) Айдау желісінің, пакерлердің жай-күйін және ұстынның жекелеген жерлерінің саңылаусыз екенін және тығыздалуын тексеру
	Ұңғыма	Сынама алғыш, манометр, құбырдағы қабат сынағыштар, бұрғылау құбырлары, ЖҚҚ	1-2) Сынау құрал-сайманы жиынтығын құрастыру, бұрғылау құбырларын іріктеу
	Ұңғыма	Бұрғылау құрал-сайманы, сорғы-ком-прессорлық құбырлар, бұрғылау жабдықтары, лақтырылысқа қарсы құрылғы, ЖҚҚ	1-3) Ұңғыманы және қабаттарды сынау жұмыстарына қажет құрал-саймандарды бұрғылауға дайындау
2	Ұңғыма	Қабат сынағыш, бұрғылау (сорғы - компрессорлық) құбырлары, ЖҚҚ	2-1) Қабаттарды сынамалау (сынау) процесін жүргізу
	Ұңғыма	Бұрғылау (сорғы -компрессорлық) құбырлары, қабат сынағыш, ЖҚҚ	2-2) Қабат сынағыштың аралықтардан өткен кезде түсуін-көтерілуін бақылау
	Ұңғыма	Бұрғылау (сорғы -компрессорлық) құбырлары, қабат сынағыш, ЖҚҚ, сынама алғыш	2-3) Қабат сынағыштармен және сынама алғыштармен жұмыс жасау кезінде орын алған апаттарды жоюға қатысу
3	Ұңғыма	Жабдықтар, құрал-саймандар және бақылау-өлшеу аспаптары	3-1) Қолданылатын жабдықтардың, құрал-саймандардың және бақылау-өлшеу аспаптарының жай-күйін бақылау
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-2) Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі ұңғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Айдау желісінің, пакерлердің жай-күйін және ұстынның жекелеген жерлерінің саңылаусыз екенін және тығыздалуын тексеру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бұрандалы қосылыстардың жай-күйін, бөлшектердің өзара байланысын және тығыздамалардың жай-күйін тексеру	Бұрғылау құбырларының, сорғы-компрессорлық құбырлардың түрлері, көлемдері; бұранда түрлері; пакер түрлері мен көлемдері
1-2)	Сынау құрал-сайманы жиынтығын құрастыру, бұрғылау құбырларын іріктеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Құбырдағы қабат сынағыштарды, бұрғылау жабдықтарын және лақтырылысқа қарсы құрылғыны жинақтау	Қабаттарды сынағыштардың және сынама алғыштың техникалық сипаттамалары, оларды құрастыру және бөлшектеу тәртібі

1-3)	Ұңғыманы және қабаттарды сынау жұмыстарына қажет құрал-саймандарды бұрғылауға дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғымаларды сынауға дайындау жұмыстары, қабаттарды сынағыштармен және сынама алғышпен жұмыс істеу барысында туындайтын ақау себептерін жою	Қабаттарды сынағыштармен және сынама алғышпен жұмыс істеу барысында туындайтын ақау себептері, оларды жою тәсілдері
2-1)	Қабаттарды сынамалау (сынау) процесін жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғымаларды сынамалау (сынау) жұмыстарын жүргізу	Кен орындарының геологиясы, ұңғымаларды мұнайға, газ бен басқа да пайдалы қазбаларға бұрғылаудың технологиялық процесі; ұңғымаларды сынамалау (сынау) жұмыстарын жүргізу технологиясы мен әдістері
2-2)	Қабат сынағыштың аралықтардан өткен кезде түсуін-көтерілуін бақылау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Коллектордың мұнайға қаныққандығын бағалау үшін құбырдағы қабат сынағыштарды қолдану	Қабат сынағыштарға арналған кеңейту жүктемелерінің рұқсат етілетін шамасы; ұңғымаларды сынауға дайындау жұмыстары
2-3)	Қабаттарды сынағыштар мен сынама алғыштармен жұмыс жасау кезінде орын алған апаттарды жоюға қатысу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қабат флюидасы сынамасын алу кезінде ұңғыманың саға және түп қысымын өлшеу	Қабаттарды сынағыштармен және сынама алғышпен жұмыс істеу барысында туындайтын ақау себептері, оларды жою тәсілдері; су шығу себептері
3-1)	Қолданылатын жабдықтардың, құрал-саймандардың және бақылау-өлшеу аспаптарының жай-күйін бақылау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтардың, құрал-саймандардың және бақылау-өлшеу аспаптарының жай-күйін бақылау	Жабдықтардың, құрал-саймандардың және бақылау-өлшеу аспаптарының қасиеттері мен жұмыс істеу принциптері
3-2)	Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қабаттағы қысымның қалпына келуін тіркеу үшін әртүрлі режимдерде қабатты өңдеу	Сынау материалдарын өңдеу технологиясы
3-3)	Техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттама жасау нысаны мен тәртібі

Каротажшы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	7610 "Каротажшы"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	5- шығарылым, "Геологиялық барлау және топографиялық-геодезиялық жұмыстар" бөлімі	
БТБА бойынша кәсібі	Каротажшы	Каротаж станциясының машинисі
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
3	4-5	4-5
4	6-8	6-7

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыс, өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, физикалық жүктеме, ауыр климаттық жағдайдағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
3	Техникалық және кәсіби білімі	-
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық) мен практикалық тәжірибе.	СБШ 2-3 деңгейлерінде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Бұрғылауда каротаж жабдығын құрастыру (бөлшектеу)
2	Қабаттарды сынамалау (сынау) процесін жүргізу
3	Орындалған жұмыстардың сапасын бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Ұңғыма	Арнайы механизмдер, құрылғылар, жабдықтар, ЖҚҚ	1-1) Аппаратураны, жабдықты, станцияларды және көтергіштерді тиеу, түсіру және тасымалдау (орнын ауыстыру)
	Ұңғыма	Арнайы механизмдер, құрылғылар, жабдықтар, ЖҚҚ	1-2) Бұрғылауда каротаж жабдығын құрастыру (бөлшектеу)
	Ұңғыма	Арнайы механизмдер, құрылғылар, жабдықтар, ЖҚҚ	1-3) Ұңғымада каротаж, өңдеу, перфорация және тесу жұмыстарын, сондай-ақ ұңғыма маңы мен ұңғыма аралық зерттеулер жүргізу үшін аппаратураның, жабдықтардың жұмысқа жарамдылығын және жұмыс схемаларын тексеру. Ақауларды жою.
2	Ұңғыма	Қабатты сынағыш, бұрғылау (сорғы-компрессорлық) құбырлары, ЖҚҚ	2-1) Бұрғылау ұңғымаларында каротаж, перфорация мен тесу жұмыстарын жүргізу
	Ұңғыма	Бұрғылау (сорғы-компрессорлық) құбырлары, қабат сынағыш, ЖҚҚ	2-2) Ұңғымаларда геофизикалық зерттеулер мен ату - жарып тесу жұмыстарын жүргізген кезде газдық-каротаждық, өзі жүретін каротаждық және перфораторлық станцияларды, каротаждық көтергіштерді басқару
	Ұңғыма	Бұрғылау (сорғы-компрессорлық) құбырлары, қабат сынағыш, ЖҚҚ, сынама алғыш	2-3) Станцияларды, зертханаларды, көтергіштерді, генераторларды ағымдағы жөндеу және жоспар бойынша қызмет көрсетуге және аккумулятор зарядын, электролитті ауыстырғанда қатысу
3	Ұңғыма	Жабдықтар, құрал-саймандар және бақылау-өлшеу аспаптары	3-1) Қондырғының механикалық, гидравликалық және электр түйіндерін тексеру және ретке келтіру
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-2) Орындалған жұмыстардың сапасын тексеру
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі каротажшы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
	Аппаратураны, жабдықты, станцияларды және көтергіштерді тиеу , түсіру және тасымалдау (орнын	Станцияларды және көтергіштерді тасымалдауға және жұмысқа дайындау.	Каротаждық-перфораторлық жабдықты, аппаратураны және арнайы заттарды тасымалдау

1-1)	ауыстыру) үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Аланды тандау, дайындау, сондай-ақ зертхананы, генераторлар тобын және көтергішті орнату	және сақтау қағидалары, электрмен құрастыру жұмыстарын жүргізудің негізгі қағидалары мен тәртібі
1-2)	Бұрғылау орнында каротаж жабдығын құрастыру (бөлшектеу) үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғымаға көтергішті, зертхананы және блок-теңдікті орнату	Ұңғымаларды каротаждау, тесу және перфорациялау, геофизикалық зерттеулер жүргізу кезінде қолданылатын жабдықты, аппаратураны және торпедаларды құрастыру және бөлшектеу технологиясы, электр техникасы негіздері
1-3)	Ұңғымада каротаж, өңдеу, перфорация және тесу жұмыстарын, сондай-ақ ұңғыма маңы мен ұңғыма аралық зерттеулер жүргізу үшін аппаратураның, жабдықтардың жұмысқа жарамдылығын және жұмыс схемаларын тексеру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет. Ақауларды жою	Ұңғымада каротаж, өңдеу, перфорация және тесу жұмыстарын, сондай-ақ ұңғыма маңы мен ұңғыма аралық зерттеулер жүргізу үшін аппаратураға, жабдықтарға және жұмыс схемаларына техникалық қызмет көрсету	Каротаждауға, ұңғымаларды пневматикалық өңдеуге, тесу және перфорациялауға, ұңғыма маңын және ұңғыма аралық зерттеулерге арналған аппаратураға, жабдыққа және жұмыс схемаларына техникалық қызмет көрсету қағидалары
2-1)	Бұрғылау ұңғымаларында каротаж, перфорация мен тесу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ататын аппараттарды, ұңғыма аспаптарын мен торпедоларды жалғау және ұңғымаға түсіру	Ұңғымаларда геофизикалық зерттеулер жүргізу реттілігі, каротаждық-перфораторлық аппаратура мен жабдықтың схемалары, орналасуы және жұмыс істеу принципі, оларды пайдалану қағидасы
2-2)	Ұңғымаларда геофизикалық зерттеулер мен ату - жарып тесу жұмыстарын жүргізген кезде газдық-каротаждық, өзі жүретін каротаждық және перфораторлық станцияларды, каротаждық көтергіштерді басқару үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғымаларда геофизикалық зерттеулер жүргізу	Ұңғымалардың құрылымдары, ұңғымаларда геофизикалық зерттеулер жүргізу тәртібі, аппараттарды түсіру және көтеру қағидалары, каротаждық-перфораторлық жабдықтар мен аппаратураны тасымалдау қағидалары, олардың орналасуы мен пайдалану қағидалары
2-3)	Станцияларды, зертханаларды, көтергіштерді, генераторларды ағымдағы жөндеу және жоспар бойынша қызмет көрсетуге және аккумулятор зарядын, электролитті ауыстырғанда қатысу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті	Газдық-каротаждық, перфораторлық және каротаждық станциялардың жабдықтарына ауысым сайын және	Газ-каротаждық, перфораторлық және каротаждық станциялардың жабдықтарына ауысым сайын және жоспарлы түрде техникалық қызмет көрсету қағидалары, жабдықтардың, аппаратураның, генератордың

көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	жоспар бойынша техникалық қызмет көрсету	және станциялардың түрлері мен техникалық сипаттамалары, кәбілдер мен сымдардың үлгілері
---	--	--

6-кесте. 4-деңгейдегі каротажшы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, қондырғының механикалық, гидравликалық және электр түйіндерін тексеру және реттеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданылатын жабдықтардың, құрал-саймандардың және қондырғының механикалық, гидравликалық және электр түйіндерінің жай-күйін бақылау	Қондырғының механикалық, гидравликалық және электр түйіндерінің қасиеттері мен жұмыс істеу принциптері
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, орындалған жұмыстардың сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Нақты деректердің жобалау деректеріне сәйкес келуі	Геофизикалық жұмыстарды жүргізуге қойылатын техникалық талаптар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес жасау	Техникалық құжаттама жасау нысаны мен тәртібі

"Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау" кәсіби стандартына
4-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Ұңғымаларды мұнай мен газға сынау
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы

БТБА бойынша кәсіп	Техник-механик
СБШ біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласының ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климаттық жағдайдағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт (кәсіптің еңбек функциялары) бірліктерінің тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Ұңғыманы сынау бойынша технологиялық операцияны басқару
2	Сынау процесінде өндірістік және технологиялық бақылау жүргізу, қабат флюиді сынамасын алу
3	Қабатты сынағышты жетілдіруге және өндірісті қалпына келтіруге қатысу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)

1	Ұңғыма	Телебақылау жүйесі, бақылау-өлшеу аспаптары	1-1) Ұңғыманы сынау бойынша технологиялық операцияны басқару
	Ұңғыма	Бұрғылау құбырлары, бұрғылау аспабы, қашау, шаятын сұйықтық	1-2) Технологиялық операцияларды орындау процесінде сынау режиміне түзетулер
	Ұңғыма	Перфоратор	1-3) Ұңғыманы игеру (ұңғыманы тесу, мұнай мен газ ағысын тартып шығару)
2	Ұңғыма	Телебақылау жүйесі, бақылау-өлшеу аспаптары	2-1) Сынау процесінде және қабат флюиді сынамасын алу кезінде өндірістік және технологиялық бақылау жүргізу
	Ұңғыма	Телебақылау жүйесі, бақылау-өлшеу аспаптары	2-2) Объектіні сынау бойынша технологиялық операциялардың сапасын жедел бағалау
	Ұңғыма	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Технологиялық және техникалық құжаттаманы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама және техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Қабаттарды сынаудың қазіргі заманғы аса оңтайлы жүйелерін зерделеуге қатысу
	Ұңғыма	Технологиялық регламент	3-2) Қабатты сынағышты жетілдіруге және өндірісті қалпына келтіруге қатысу
	Ұңғыма	Технологиялық регламент	3-3) Бөлімше қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғыманы сынау бойынша технологиялық операцияны басқару үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Коллектордың мұнайға қаныққандығын анықтау үшін құбырдағы қабат сынағыштарын пайдалану	Ұңғымаларды сынағандық (сынау) жұмыстарын жүргізу технологиясы
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық операцияларды орындау процесінде сынау режиміне түзетулер үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғыманы сынаудың толық технологиялық циклын басқару	Технологиялық процестердің және операциялардың деңгейін, қолданылатын материал мен техникалық құралдардың сапасын бақылау
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғыманы игеру (ұңғыманы тесу,	Қабатты ашу үшін перфоратор мен	

1-3)	мұнай мен газ ағысын тартып шығару) үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	қабат сынағышты пайдалану	Қабатты екінші рет ашу технологиясы
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, сынау процесінде және қабат флюиді сынамасын алу кезінде өндірістік және технологиялық бақылау жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұрғылауда технологиялық процестің параметрлерін анықтау үшін бақылау-өлшеу аспаптарын және автоматика жүйесін пайдалану	Бақылау-өлшеу аспаптарының және автоматика жүйесінің қасиеттері
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, объектіні сынау бойынша технологиялық операциялардың сапасын жедел бағалау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғыманың нақты мөлшерінің жобадағы мөлшерге сәйкестігі	Нақты және жобалық көрсеткіштер
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғыманы сынау нәтижелері бойынша технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Қабаттарды сынаудың қазіргі заманғы аса оңтайлы жүйелерін зерделеуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ұңғымаларды сынау процесінің озық отандық және шетелдік тәжірибесін зерделеу	Ұңғымаларды сынау техникасы мен технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибелер
3-2)	Қабатты сынағышты жетілдіруге және өндірісті қалпына келтіруге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ғылыми-техникалық құжаттамамен және техникалық әдебиетпен жұмыс	Бұрғылау қондырғысы, бұрғылаудың технологиялық процесіне арналған құрал-саймандар мен материалдар
3-3)	Бөлімше персоналының өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын	Өндіріс жұмыстарының көлемін жоспарлау	Өндіріс технологиясының негіздері; мамандық бейіні бойынша басшылыққа алынатын нормативтік

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 12-қосымша

"Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

- 1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;
- 2) қызметкерлерді басқару саласында кең ауқымды міндеттерді шешуге;
- 3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;
- 4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған;

2. Кәсіби стандартты негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

- 1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;
- 2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;
- 3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – ҚР Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

КМЖ – ҚР 01-2005 КМЖ ҚР Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіптік қызмет саласы): "Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіптік қызмет саласының) негізгі мақсаты : құбырлар мен жабдықтарды монтаждау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь, техник-механик.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: слесарь- жөндеуші, апаттық-қалпына келтіру жұмыстары жөніндегі слесарь, мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь" кәсібі субъектіні мұнай кәсіпшілігінің жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарьдың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Техник-механик

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

17. Ықтимал лауазым атауы: механик, техник.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Техник-механик" кәсібі субъектіні технологиялық жабдыққа технологиялық қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Техник-механиктің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-механик еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Техник-механик құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді
Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу" кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	С Б Ш біліктілік деңгейі
1	Мұнай кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь	Апаттық-қалпына келтіру жұмыстары жөніндегі слесарь, слесарь- жөндеуші	2-4
2	Технологиялық жабдыққа технологиялық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Техник-механик	Техник-механик	4-5

"Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу" кәсіби стандартына 2-қосымша

Мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	7233 "Слесарь-жөндеуші"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	34-шығарылым, "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету" бөлімі	
БТБА бойынша кәсібі	Слесарь-жөндеуші	Апаттық-қалпына келтіру жұмыстары (АҚЖ) жөніндегі слесарь
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	3	3
3	4-5	4
4	-	5-6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
---	--

Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайындағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтарының жай-күйін тексеру
2	Жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Техникалық паспорт, сызбалар, схемалар	1-1) Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтарының жай-күйін тексеру
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Құрал-саймандар, бакылау-өлшеу аспаптары, құрылғылары	1-2) Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтарының бөлшектері мен түйіндерінің тозу деңгейін анықтау
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Жабдықтың паспорты, жөндеуге арналған техникалық құжаттама	1-3) Құрал-саймандар, жабдықтарды және құрылғыларды жөндеуге дайындау
2	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Құрылғылар, құрал-саймандар, аспаптар	2-1) Жабдықты пайдалану барысында жұмысқа қабілеттілігін және жұмысқа жарамды күйін сақтау жұмыстарын орындау
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Құрылғылар, құрал-саймандар, аспаптар	2-2) Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтары бөлшектері мен түйіндеріне жөндеу жұмыстарын жүргізу

	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Құрылғылар, құрал-саймандар, аспаптар	2-3) Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдығына апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу
3	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-1) Жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-2) Жөндеуден өткен мұнай кәсіпшілігі жабдығын сынақтан өткізу және ақауларды жою
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтарының жай-күйін тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтарының жұмысқа қабілетті күйін бақылауға алу	Мұнай және газ кәсіпшілігі машиналары мен жабдықтарын пайдалану ерекшеліктері
1-2)	Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтарының бөлшектері мен түйіндерінің тозу деңгейін анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Машиналар мен жабдықтың техникалық жай-күйін диагностикалау, техникалық болжам жасау	Жабдықты пайдалану үрдістерінің құрылымы, пайдалану сенімділігінің критерийлері мен көрсеткіштері, машиналар мен жабдықтардың пайдалану кезіндегі техникалық жай-күйі
1-3)	Құрал-саймандарды, жабдықтарды және құрылғыларды жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеуге арналған ақаулық ведомостарымен жұмыс істеу	Жабдықтың паспорты, жөндеуге арналған техникалық құжаттама

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Жабдықты пайдалану барысында жұмысқа қабілеттілігін және жұмысқа жарамды күйін сақтау жұмыстарын орындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықты жұмысқа жарамды жай-күйде ұстап тұру	Жөнделетін жабдықтың құрылысы, қолданылу мақсаты, үлгілік жиынтық бірліктері, түйіндері, механизмдерінің өзара әрекеттестігі

2-2)	Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдықтары бөлшектері мен түйіндерін жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Машиналар мен жабдықтың жұмысын ретке келтіру	Жабдықты реттеу мен ретке келтіру параметрлері, оларды орындау тәсілдері
2-3)	Мұнай және газ кәсіпшілігі жабдығына апаттық-жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қысқа мерзім ішінде апаттарды жоюға арналған жұмыстарды жүргізу	Қалпына келтіру жұмыстарының технологиясы

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі мұнай кәсіпшілігі жабдығын жөндеуші слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бөлшектер мен түйіндердің сапасын диагностикалау	Орындалған жұмысты бақылау тәсілдері мен құралдары
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеуден өткен мұнай кәсіпшілігі жабдығын сынақтан өткізу және ақаулықтарды жою үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеуден өткен жабдықтың және орындалған жөндеу жұмыстарының сапасына баға беру	Анықталған ақауларды жою тәсілдері
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі мен нысандары

"Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу" кәсіби стандартына
3-қосымша

Техник-механик

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3115 "Техник-механик"

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газ кәсіпшілігінің жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Техник-механик
СБШ біліктілік деңгейі	
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласындағы ғылыми-зерттеу институттары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайындағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктері (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
2	Жабдықты техникалық пайдалану және қызмет көрсету қағидаларының сақталуын бақылауда ұстау
3	Жабдықты жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер
1	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Механизмдер, құрал-саймандар, арнайы техника, жеке қорғану құралдары, құрылғы	1-1) Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеулердің жоспарларын (кестелерін) әзірлеу
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Механизмдер, құрал-саймандар, арнайы техника, жеке қорғану құралдары, құрылғы	1-2) Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Механизмдер, құрал-саймандар, арнайы техника, жеке қорғану құралдары, құрылғы	1-3) Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына ағымдағы және жоспарлы жөндеу бойынша жұмыстарды жүргізу
2	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар, жеке қорғану құралдары	2-1) Жабдықты техникалық пайдалану және техникалық қызмет көрсету қағидаларының сақталуына бақылау жүргізу
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	2-2) Іске қосу мен ретке келтіру жұмыстарын жүргізу. Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын пайдалануға тапсыру
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама мен техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Жабдықты жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы	Техникалық құжаттама	3-2) Жөндеудің және жабдықтың тоараптары мен бөлшектерін қалпына келтірудің прогрессивті әдістерін енгізуге қатысу
	Мұнай мен газды тасымалдау мен сақтау объектілері	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімшелердің қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеулердің	Жабдыққа техникалық қызмет көрсету	Қазақстан Республикасының заңнамалық және басқа

1-1)	жоспарларын (кестелерін) әзірлеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	және жөндеу бойынша жұмыстарды жоспарлау	нормативтік актілері, жөндеу жұмыстарын жоспарлаудың тәртібі мен әдістері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдықты құрастыру, оған техникалық қызмет көрсету және жөндеудің технологиялық процесін жүзеге асыру	Қолданылатын жабдықтың техникалық сипаттамалары, құрастырушылық ерекшеліктері, пайдалану максаты, жұмыс істеу қағидалары мен пайдалану қағидалары
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына ағымдағы және жоспарлы жөндеу бойынша жұмыстарды жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығының жөндеу жұмыстарын жүргізуді бақылауға алу	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын ағымдағы және күрделі жөндеу бойынша технологиялық операциялар
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын техникалық пайдалану және қызмет көрсету қағидаларының сақталуына бақылау жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығының жай-күйін, мазмұнын және жөндеу жұмыстарын техникалық қадағалау	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын техникалық пайдалану, қағидалары, ұтымды пайдаланудың негізгі қағидалары
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын пайдалануға тапсыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет. Іске қосу мен ретке келтіру жұмыстарын жүргізу.	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын сынау, ретке келтіру және қабылдау	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын сынауға, ретке келтіру және қабылдауға арнаған техникалық талаптар
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет.	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім

3-1)	Жабдықтарды жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Анықтамалық және арнайы әдебиетті зерттеу	Жұмыс тақырыбы бойынша анықтама материалдар; арнайы және анықтамалық әдебиетте қолданылатын терминологияны білу
3-2)	Жабдықтардың түйіндері мен бөлшектерін жөндеудің және қалпына келтірудің прогрессивті әдістерін енгізуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүйесін жетілдіру	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүйесінің озық отандық және шетелдік тәжірибесі
3-3)	Бөлімшелердің қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу көлемдерін жоспарлау	Өндірістің негізгі технологиялары; мамандық бейіні бойынша басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материал

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 13-қосымша

"Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

2) қызметкерлерді басқару саласында кең ауқымды міндеттерді шешуге;

3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандартты негізгі пайдаланушылар:

1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;

2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – ҚР Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

КМЖ – ҚР 01-2005 КМЖ ҚР Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь, техник-механик.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: слесарь- жөндеуші, апаттық-қалпына келтіру жұмыстары жөніндегі слесарь.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь" кәсібі субъектіні мұнай өңдеуші және химиялық өнеркәсіп кәсіпорындарының жабдығына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және пайдалану және технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Техник-механик

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

17. Ықтимал лауазым атауы: механик, техник.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Техник-механик" кәсібі субъектіні мұнай өңдеуші және химиялық өнеркәсіп кәсіпорындарының жабдығына қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Техник-механиктің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және техник-механик еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Техник-механик құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу" кәсіби стандартына
1-қосымша

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р / н	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 ҚР КМЖ сәйкес кәсіп атауы	СБШ біліктілік деңгейі
1	Мұнай өңдеуші және химиялық өнеркәсіп кәсіпорындарының жабдығына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу	Технологиялық құрылғыларды жөндеу жөніндегі слесарь	Апаттық-қалпына келтіру жұмыстары жөніндегі слесарь, слесарь- жөндеуші	2-4
2	Мұнай өңдеуші және химиялық өнеркәсіп кәсіпорындарының жабдығына технологиялық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Техник-механик	Техник-механик	4-5

"Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды

Технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь 1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	7233 "Слесарь-жөндеуші"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	34- шығарылым, "Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, сланецті, көмірді қайта өңдеу және магистральдық құбырларға қызмет көрсету" бөлімі	
БТБА бойынша кәсібі	Слесарь-жөндеуші	Апатты қалпына келтіру жұмыстары жөніндегі (АҚЖ) слесарь
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	3	3
3	4-5	4-5
4	-	6-7

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайындағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Жабдықтың, машиналардың, аппараттардың, сорғылардың және компрессорлардың техникалық жай-күйін тұрақты түрде сырттан қарап бақылау және тексеру
2	Жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Жөндеу жұмыстарының нәтижелері. Ақауларды жою

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Техникалық паспорт, сызбалар, схемалар, жеке қорғану құралдары	1-1) Жабдықтардың, машиналардың, аппараттардың, сорғылардың және компрессорлардың техникалық жай-күйін тұрақты түрде сырттан қарап бақылау және тексеру
	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Құрал-саймандар, бақылау-өлшеу аспаптары, жеке қорғану құралдары	1-2) Жабдықты пайдалану кезінде және жөндеу барысында ақаулықтарды анықтау
	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Күрделі жөндеу жоспарының жобасы, жабдықтың паспорты, жеке қорғану құралдары	1-3) Құрал-саймандар, жабдықтарды және құрылғыларды жөндеуге дайындау
2	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Құрал-саймандар, жабдықтар, құрылғылар, жеке қорғану құралдары	2-1) Жабдықтарды, машиналарды, аппараттарды, сорғыларды және компрессорларды ағымдағы жөндеуден өткізу
	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Құрал-саймандар, жабдықтар, құрылғылар, жеке қорғану құралдары	2-2) Жабдықтарға, машиналарға, аппараттарға, сорғыларға және компрессорларға күрделі жөндеу жүргізу
	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Құрылғылар, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары	2-3) Жабдықтарды, машиналарды, аппараттарды, сорғыларды және компрессорларды ретке келтіру мен реттеу
	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-1) Жөндеу жұмыстарынан кейін жабдықты сынақтан өткізу, ретке келтіру және тапсыру

3	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	3-2) Жөндеу жұмыстарының нәтижелері және ақаулықтарды жою
	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлар	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Жабдықтардың, машиналардың, аппараттардың, сорғылардың және компрессорлардың техникалық жай-күйін тұрақты түрде сырттан қарап бақылау және тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық жүйе құрамына кіретін жабдықтардың, машиналардың, аппараттардың, сорғылардың және компрессорлардың әрқайсысына ауысым сайын техникалық қызмет көрсету	Жабдық түрлері, міндеті, өнімділігі және жабдықтардың, машиналардың, аппараттардың, сорғылардың және компрессорлардың техникалық жай-күйін тұрақты түрде тексеру әдістері
1-2)	Жабдықты пайдалану кезінде және жөндеу барысында ақаулықтарды анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтың бөлшектері мен түйіндерінің ақаулықтарын анықтау. Пайдалану барысында бөлшектердің зақымдануы және олармен күлес жүргізу. Жабдықтардың, агрегаттардың және машиналардың түйіндері мен механизмдерін бөлшектеу және жинақтау	Негізгі түйіндердің және механизмдердің пайдалану мақсаты мен өзара әрекеттесуі; жабдықтарды, агрегаттарды және машиналарды бөлшектеу мен жинақтаудың технологиялық жүйелілігі
1-3)	Құрал-саймандар, жабдықтарды және құрылғыларды жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеуге арналған ақаулық ведомостарымен жұмыс істеу	Жөнделетін жабдықтың, агрегаттардың және машиналардың құрылысы; жабдықтың, агрегаттарды және машиналарды жөндеу, жинақтау және сынау кезіндегі ақаулықтарды жою тәсілдері

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Жабдықтарды, машиналарды, аппараттарды, сорғыларды және компрессорларды ағымдағы жөндеуден өткізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жоспарлы және алдын ала жөндеу жұмыстары	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорларды жөндеу, жинақтау және құрастырудың технологиялық процесі; рұқсат беру мен қондырудың, квалитеттер мен кедір-бұдырлық параметрлерінің жүйесі
2-2)	Жабдықтарға, машиналарға, аппараттарға, сорғыларға және компрессорларға күрделі жөндеу жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлардың тозығы жеткен бөлшектері мен түйіндерін ауыстыру немесе қалпына келтіру	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорларға техникалық қымет көрсету және оны жөндеу жүйесінің негізгі объектілеріне күрделі жөндеу жүргізудің техникалық талаптары
2-3)	Жабдықтарды, машиналарды, аппараттарды, сорғыларды және компрессорларды ретке келтіру мен реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорларды орнатудың режімдік параметрлерін ретке келтіру	Жөнделетін жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорлардың құрастырушылық ерекшеліктері; жөнделетін жабдықтар, машиналар, аппараттар, сорғылар және компрессорларды жөндеу, жинақтау, сынау және реттеудің және дұрыс орнатудың техникалық талаптары

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарь құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарынан кейін жабдықты сынақтан өткізу, ретке келтіру және тапсыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Механикалық, гидравликалық және пневматикалық жүйелерді жөндеу және ретке келтіру бойынша жұмыстардың кешенін орындаумен қатар жабдықты пайдалану кезінде жабдықтың істен шығуларын жою	Жөндеуден өткен жабдықтарды диагностикалау, жөндеу, жинақтау және құрастыру, нақтылыққа тексеру және сынау әдістері; жұмыс істеп тұрған бөлшектерге, түйіндерге, механизмдерге рұқсат етілген жүктемелер; істен шығулардың алдын алу бойынша профилактикалық іс-шаралар

3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарының нәтижелері үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет. Ақауларды жою.	Жабдықты пайдалану кезінде және жөндеу барысындағы тексеру кезінде ақауларды анықтау және жою	Жөндеуден өткен жабдықтарды дәлдікке тексеру және сынау әдістері; жұмыс істеп тұрған бөлшектерге, түйіндерге, механизмдерге рұқсат етілген жүктемелер; істен шығулардың, коррозиялық тозудың және авариялардың алдын алу бойынша профилактикалық іс-шаралар
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет.	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі

"Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу" кәсіби стандартына
3-қосымша

Техник-механик

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	3113 "Техник-механик"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай өңдеу және химия өнеркәсібі кәсіпорындарының жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітіліген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Техник-механик
СБШ біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай өнеркәсібінің кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары. Мұнай-газ саласындағы ғылыми-зерттеу институттары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыстар, өндірістік шуыл, діріл, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайындағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	2-3 деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
2	Жабдықты техникалық пайдалану және қызмет көрсету қағидаларының сақталуын бақылау
3	Жабдықты жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Өнірістік жабдық	Технологиялық регламент	1-1). Жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеулер жоспарларын (кестелерін) әзірлеу
	Өнірістік жабдық	Құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, құрылғылар	1-2) Жабдыққа техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
	Өнірістік жабдық	Құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары, құрылғылар	1-3) Жабдыққа ағымдағы және жоспар бойынша жөндеу жұмыстарды жүргізу

2	Өнірістік жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар, жеке қорғану құралдары	2-1) Жабдыққа қызмет көрсету және техникалық пайдалану қағидаларының сақталуына бақылау жүргізу
	Өнірістік жабдық	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар	2-2) Іске қосу мен ретке келтіру жұмыстарын жүргізу. Жабдықты пайдалануға тапсыру
	Өнірістік жабдық	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес технологиялық және техникалық құжаттаманы ресімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама мен техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Жабдықты жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу
	Өнірістік жабдық	Техникалық құжаттама	3-2) Жөндеудің және жабдықтың түйіндері мен бөлшектерін қалпына келтірудің прогрессивті әдістерін енгізуге қатысу
	Өнірістік жабдық	Техникалық құжаттама	3-3) Бөлімшелердің қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және жөндеулер жоспарларын (кестелерін) әзірлеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмыстарды жоспарлау	Қазақстан Республикасының заңнамалық және басқа нормативтік актілері, жөндеу жұмыстарын жоспарлаудың тәртібі мен әдістері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық жабдықтарға техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нұсқаулықтарға сәйкес жабдыққа техникалық қызмет көрсету	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу бойынша әдістемелік және басқа материалдары
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық жабдықтарға ағымдағы және жоспар бойынша жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бекітілген кестеге сәйкес жөндеу жұмыстарын жүргізу	Қолданатын жабдықтың техникалық ерекшеліктері, құрастырушылық ерекшеліктері, қолдану мақсаттары, жұмыс істеу принциптері мен пайдалану қағидалары

2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдыққа қызмет көрсету және техникалық пайдалану қағидаларының сақталуына бақылау жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдықтың жай-күйін, құрамын және жөндеу жұмыстарын техникалық қадағалау	Жабдықты техникалық пайдалану, қағидалары, ұтымды пайдаланудың негізгі қағидалары
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, іске қосу мен ретке келтіру жұмыстарын жүргізу және жабдықты пайдалануға тапсыру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеуден өткен жабдықты тиісті іске қосу алдындағы сынаулар, қабылдау	Қолданатын жабдықтың техникалық ерекшеліктері, құрастырушылық ерекшеліктері, қолдану мақсаттары, жұмыс істеу процестері мен пайдалану қағидалары
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау тәртібі

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-механик құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Жабдықты жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды әзірлеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Анықтамалық және арнайы әдебиетті зерттеу	Жұмыс тақырыбы бойынша анықтама материалдар; арнайы және анықтамалық әдебиетте қолданылатын терминологияны білу
3-2)	Жабдықтың түйіндері мен бөлшектерін жөндеудің және қалпына келтірудің прогрессивті әдістерін енгізуге қатысу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүйесін жетілдіру	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүйесінің озық отандық және шетелдік тәжірибесі
3-3)	Бөлімшелердің қызметкерлерінің өндірістік жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Технологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу көлемдерін жоспарлау	Өндірістің негізгі технологиялары; мамандық бейіні бойынша басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материал

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

- 1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;
- 2) қызметкерлерді басқару саласында кең ауқымды міндеттерді шешуге;
- 3) білім беру стандарттарын, о қу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;
- 4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандартты негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

- 1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;
- 2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;
- 3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;
- 4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – ҚР Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

КМЖ – ҚР 01-2005 КМЖ ҚР Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): "Мұнай және газ кен орындарын пайдалану".

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау бойынша жұмыстар жүргізу және ұйымдастыру.

Кәсіби стандарт "Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызметінің түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы, ұңғыманы жөндеу бойынша оператор, мұнай және газ ұңғымалары операторы, мұнай және газ өндірудегі оператор, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтарына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі, мұнай және газ өндірудегі машинист, жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі және техник-технолог.

3. Еңбек қызметі түрлерінің (кәсіп) карточкалары

1-параграф. Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

10. Ықтимал лауазым атауы: ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы, ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы көмекшісі.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы" кәсібі субъектіні ұңғымаларға күрделі жөндеу жүргізу жұмыстарын жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Бқтимал лауазым атауы: көтергіш машинисі, ұңғымаларды жерасты жөндеу операторы, ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау операторы.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор" кәсіби субъектіні ұңғымаларға жерасты және күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу, техникалық қадағалау бойынша тұлғалардың басшылығымен ұңғымаларды, көтергіш механизмдерді және құрылғыларды, бақылау-өлшеу құралдарын игеру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

19. Ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Мұнай және газ ұңғымалары операторы

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

24. Бқтимал лауазым атауы: мұнай және газ өндіру операторы, ұңғымаларды зерттеу операторы, қабат қысымын қолдау операторы.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газ ұңғымалары операторы" кәсіби субъектіні мұнай, газ және газ конденсатын өндірудің барлық тәсілдері кезінде технологиялық процесті жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

26. Мұнай және газ ұңғымалары операторының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнай және газ ұңғымалары операторы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Мұнай және газ ұңғымалары операторы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

4-параграф. Мұнай және газ өндірудегі оператор

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

31. Ықтимал лауазым атауы: ұңғыма дебитін өлшеуші, сусыздандыру және тұзсыздандыру құрылғылары операторы, газ жинау жөніндегі оператор, мұнай және газ өндірудегі басқару пультінің операторы, қабаттысумен жару жөніндегі оператор, ұңғымаларды химиялық өңдеу операторы.

32. 5-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газ өндірудегі оператор" кәсіби субъектіні мұнай және газ өндіруді бақылау және реттеу бойынша жұмыстар жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

33. Мұнай және газ өндірудегі оператордың еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

34. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

35. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнай және газ өндірудегі оператор еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

36. Мұнай және газ өндірудегі оператор құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 5-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

5-параграф. Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі

37. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

38. Ықтимал лауазым атауы: мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі.

39. 6-қосымшаға сәйкес "Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі" кәсібі субъектіні механизмдер, агрегаттар мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу, сонымен қатар мұнай газ өнімдері нысанында жұмыс жүргізу кезінде автомобильді техникалық пайдалану бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

40. Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

41. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

42. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

43. Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 5 және 6-кестесінде көрсетілді.

6-параграф. Мұнай және газ өндірудегі машинист

44. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

45. Ықтимал лауазым атауы: жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысы машинисі, жер қабатына бу айдау генераторы құрылғысының машинисі, жуу агрегатының машинисі, жер қабатына жұмысшы агентті айдау жөніндегі сорғы станциясының машинисі, жылжымалы компрессор машинисі.

46. 7-қосымшаға сәйкес "Мұнай және газ өндірудегі машинист" кәсібі субъектіні сорғы станциясын, жуу агрегатының, бу генераторы қондырғыларын, жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысын, жылжымалы компрессор қондырғысын техникалық пайдалану бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

47. Мұнай және газ өндірудегі машинистің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

48. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

49. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнай және газ өндірудегі машинист еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

50. Мұнай және газ өндірудегі машинистің құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 7-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

7-параграф. Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі

51. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

52. Ықтимал лауазым атауы: жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі.

53. 8-қосымшаға сәйкес "Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі" кәсібі субъектіні сорғы станциясын, жуу агрегатының, бу генераторы қондырғыларын, жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысын, жылжымалы компрессор қондырғысын техникалық пайдалану бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 8-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

54. Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 8-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

55. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 8-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

56. Кәсіби стандарттың бірліктерін және жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 8-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

57. Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 8-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

8-параграф. Техник-технолог

58. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

59. Ықтимал лауазым атауы: техник.

60. 9-қосымшаға сәйкес "Техник-технолог" кәсібі субъектіні мұнай және газ өндіруді арттыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 9-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

61. Мұнайды өндіру бойынша техниктің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 9-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

62. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 9-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

63. Кәсіби стандарттың бірліктерін және мұнайды өндіру бойынша техник еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 9-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

64. Мұнайды өндіру бойынша техник құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 9-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді

Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Мұнай және газ кен орындарын

Еңбек қызметі, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Реттік №	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістері ескерілген кәсіптер атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Қызметтердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	СБШ біліктілік деңгейі
1.	Ұңғымаларға күрделі жөндеу жүргізу	Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы	Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы, ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы көмекшісі	3-4
2.	Ұңғымаларға жерасты және күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу, техникалық қадағалау бойынша тұлғалардың басшылығымен ұңғымаларды, көтергіш механизмдерді және құрылғыларды, бақылау-өлшеу құралдарын игеру	Ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор	Көтергіш машинисі, ұңғымаларды жерасты жөндеу операторы, ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау операторы	2-4
3.	Мұнай, газ және газ конденсатын өндірудің барлық тәсілдері кезінде технологиялық процесті жүргізу	Мұнай мен газ ұңғымалары операторы	Мұнай және газ өндіру операторы, ұңғымаларды зерттеу операторы, қабат қысымын қолдау операторы	2-4
4.	Мұнай және газ өндіруді бақылау және реттеу	Мұнай және газ өндірудегі оператор	Ұңғыма дебитін өлшеуші, сусыздандыру және тұзсыздандыру құрылғылары операторы, газ жинау жөніндегі оператор, мұнай және газ өндірудегі басқару пультінің операторы, қабатты сумен жару жөніндегі оператор, ұңғымаларды химиялық өндеу операторы	2-3
5.	Механизмдерді, агрегаттар мен жабдықтардың техникалық қызмет көрсетуі және ағымдағы жөндеу, сонымен қатар мұнай газ өнімдері нысанында жұмыс жүргізу кезінде автомобильді техникалық пайдалану	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі	3-4
6.	Сорғы станциясын, жуу агрегатының, бу генераторы қондырғыларын, жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысын, жылжымалы компрессор қондырғысын техникалық пайдалану	Мұнай және газ өндірудегі машинист	Жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысы машинисі, жер қабатына бу айдау генераторы құрылғысының машинисі, жуу агрегатының машинисі, жер қабатына жұмысшы агентті айдау жөніндегі сорғы станциясының машинисі, жылжымалы компрессор машинисі	2-4

7.	Технологиялық жабдықтарға қызмет көрсету: тораптық және блокты тораптық станциялар, тұщы, жоғары минералды ағын суларды айдау жөніндегі ортадан тепкіш тиеу қондырғылары	Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі	Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі	2-3
8.	Мұнай және газ өндіруді арттыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Техник-технолог	Техник-технолог	4-5

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіби стандартына
2-қосымша

Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)		
Базалық топ	8113 "Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы"	
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)		
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану	
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	6- шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері	
БТБА бойынша кәсібі	Ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы	
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
3	5	5
4	6-8	6-8

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Өндірістік шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, төмен температура, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, зиянды заттар мен газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта бңлңмң болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім беру, практикалық жұмыс тәжірибесі	-

4	Техникалық және кәсіби білімнің жоғары деңгейлі біліктілігі, практикалық жұмыс тәжірибесі	3-деңгейде 3 жыл
---	---	------------------

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау
2	Түсіру-көтеру операцияларын, ұңғымаларды жөндеуді жүргізу
3	Жөндеу сапасын бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары	1-1) Көтергіш агрегаттардың, жабдықтардың, құрылғылардың, құралдардың техникалық жағдайын және олардың жұмысқа жарамдылығын тексеру
	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары	1-2) Ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау
	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, жеке қорғану құралдары	1-3) Шеген, бұрғылау және сорғы-компрессорлық құбырлар мен штангаларды түсіру және көтеру
2	Ұңғыма	Көтергіш құрылғылар, механизмдер, аспаптар, СКҚ, жабдықтар, жеке қорғану құралдары	2-1) Жабдықтар мен құралдарды ағымдағы жөндеу бойынша технологиялық процесті жүргізу
	Ұңғыма	Аспаптар, манометрлер, жеке қорғану құралдары	2-2) Ұңғымада тракторда құрастырылған агрегаттар мен көтергіштер көмегімен күрделі жөндеудің технологиялық процесін жүргізу
	Ұңғыма	Көтеру құрылғылары, механизмдер, аспаптар, СКҚ, жабдықтар, жеке қорғану құралдары	2-3) Көтеру-түсіру операциялары процесінде ұңғымадағы сұйық деңгейін бақылау. Ұңғымада апаттар мен қиындықтардың алдын алу
3	Ұңғыма, забой, ұңғыма сағасы	Көтеру құрылғылары, механизмдер, аспаптар, құбырлар, жабдықтар	3-1) Ұңғымаларды күрделі және ағымдағы жөндеу сапасын бақылау
	Ұңғыма забойы	Сұйықтық, көбік, инертті газ және басқалары	3-2) Ұңғыманы жерасты жөндеуден кейін игеру

	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу
--	--------	----------------------	---

5-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Көтергіш агрегаттардың, жабдықтардың, құрылғылардың, құралдардың техникалық жағдайын және олардың жұмысқа жарамдылығын тексеру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтарды жинақтау: колмен орындалатын операциялар үшін көтергіш құралдар, құрал-саймандар, механизациялау құралдары	Көтеру құрылғылары мен механизмдерінің құрастырмасы, құрылысы, техникалық сипаттамасы мен пайдалану қағидалары
1-2)	Ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Арнайы технологиялық жуу (басу) сұйықтықтары көмегімен ұңғыманы бастыру	Ұңғыманы бастыруға арналған сұйықтықтар қасиеттері мен оған қойылатын мен талаптар
1-3)	Шеген, бұрғылау және сорғы-компрессорлық құбырлар мен штангаларды түсіру және көтеру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Құбырды, штанганы көтеру және түсіру және құралды өсіру операциялары, ұңғыманы дөңбекті және конус тәрізді белгімен немесе үлгімен зерттеу	Көтеру құрылғылары мен механизмдері пайдалану қағидасы; мөрдің таңбасы бойынша ұстынның және ұңғымадағы басқа да заттардың жай-күйін айқындау тәсілдері
2-1)	Жабдықтар мен құралдарды ағымдағы жөндеу бойынша технологиялық процесті жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Мачтаны көтеру және орталықтандыру, зәкірлерді сынау; ұңғыманы жөндеу кезінде таль жүйесін жарақтау	Ұңғымалар құрастырмасы, жүргізілетін жөндеу жұмыстарының сипаты мен ерекшеліктері және олардың орындалу тәртібі
2-2)	Ұңғымада тракторда құрастырылған агрегаттар мен көтергіштер көмегімен күрделі жөндеудің технологиялық процесін жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін,	"Койл тюбинг" түріндегі кондырғыларды пайдалана отырып жөндеу жұмыстарын жүргізу, агрессивті және қышқылды газдары (күкіртқышқылы, көмірқышқыл газы және т.б.)	Мұнай және газ ұңғымаларын жөндеуге қойылатын талаптар, ұңғымаларды күрделі жөндеу жұмыстарының технологиясы; пайдалану тізбегінің саңылаусыздығын және тізбек аралық ағындарды жабу

	басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	бар және ашық ұңғымаларды жою; екі оқпанды "ескі ұңғымаларды" қалпына келтіру	технологиясы, сондай-ақ қолданылатын жабдықтардың жұмыс істеу процесі
2-3)	Көтеру-түсіру операциялары процесінде ұңғымадағы сұйық деңгейін бақылау үшін өз бетінше жоспарлады, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет. Ұңғымада апаттар мен қиындықтардың алдын алу	Түсіру-көтеру операциялары процесінде ұңғымадағы сұйықтың деңгейін бақылауды және ұңғымадағы апаттар мен қиындықтардың алдын алу жөніндегі шараларды жүзеге асыру	Негізгі және қосалқы бұрғылау жабдығының, қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының, шығарындыға қарсы жабдық, (превенторлар), шағын механизация элементтері үлгілері

6-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі ұңғымаларды күрделі жөндеу бойынша бұрғылаушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғымаларды күрделі және ағымдағы жөндеу сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бекітілген технологиялық регламенттерді сақтай отырып, бекітілген жұмыс жоспарына сәйкес нысандарда жұмысты сапалы жүргізуді бақылау	Жүргізілетін жөндеу жұмыстарының сипаты мен ерекшеліктері және оларды орындаудың технологиялық тәртібі, технологиялық регламент, жөндеу жұмыстарының жоспары
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғыманы жерасты жөндеуден кейін игеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қабаттан мұнайды тарту	Ұңғымаларды бұрғылау және игеруді жүргізу технологиясы мен тәртібі
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы жасау	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау тәртібі

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіби стандартына 3-қосымша

Ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)			
Базалық топ	8113 "Күрделі және жерасты жөндеуге ұңғыманы дайындау жөніндегі оператор" 8113 "Көтергіш машинисі", 8113 "Ұңғыманы жерасты жөндеу операторы"		
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)			
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану		
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері		
БТБА бойынша кәсібі	Ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау операторы	Ұңғымаларды жерасты жөндеу операторы	Көтергіш машинисі
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
2	2-3	-	-
3	4-5	4-5	5
4	-	6-7	6-7

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ауыр заттарды көтеру, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, зиянды заттар мен газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі, қарқынды физикалық еңбек	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқа мерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	СБШ бойынша 3- деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Ұңғымаларды күрделі және жерасты жөндеуге дайындау
2	Көтеру-түсіру операцияларын, ұңғымаларды жөндеуді жүргізу
3	Жөндеу сапасын бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, ЖҚҚ	1-1) Ұңғыма сағасында көтеру құрылғыларын орнату және орталықтандыру
	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, ЖҚҚ	1-2) Штангаларды ілу және құбырды саусаққа орнату және балансир басын бұруға арналған құрылғылар үшін жабдықтарды құрастыру
	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, ЖҚҚ	1-3) Ұңғыманы бастыруға арналған ерітіндіні дайындау
2	Ұңғыма	Көтергіш құрылғылар, механизмдер, аспаптар, СКК, жабдықтар, ЖҚҚ	2-1) Мұнай өндірісі жабдықтарын, көтеру-тасымалдау құралдарын және қосымша механизмдерді пайдалану және қызмет көрсету
	Ұңғыма	Көтергіш құрылғылар, механизмдер, аспаптар, СКК, жабдықтар, ЖҚҚ	2-2) Ұңғымаларға күрделі жөндеу жүргізу
	Ұңғыма	Көтергіш құрылғылар, механизмдер, аспаптар, СКК, жабдықтар, ЖҚҚ	2-3) Ұңғымаларға жерасты жөндеу жүргізу
3	Ұңғыма	Көтеру құрылғылары, механизмдер, аспаптар, құбырлар, жабдықтар	3-1) Ұңғымаларды ату жұмыстарына және геофизикалық зерттеулерге дайындау сапасы мен жуу сорғыларының көрсеткіштерін бақылау
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-2) Жөндеу жұмыстарын бітіргеннен кейін қорытынды жұмыстарды жүргізу
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттарды ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Ұңғыма сағасында көтеру құрылғыларын орнату және орталықтандыру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жылжымалы көтеру құрылғыларын (мұнаралар, мачталар) және агрегаттарды орнату, тексеру және орталықтандыру	Ұңғыма сағасында жерасты құрылғыларын орнату және орталықтандыру қағидасы
1-2)	Штангаларды ілу және құбырды саусаққа орнату және теңгергіш басын бұруға арналған құрылғылар үшін жабдықтарды құрастыру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық	Штангаларды ілу және құбырды саусаққа орнату және теңгергіш басын бұруға арналған құрылғылар үшін	Құбырларды ілу және орнатуға арналған жабдықтар, балансир ұшын бұруға

	етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет. Ақаулықтарды жою.	жабдықтарды құрастыруды жүргізу және тексеру	құрылғылардың құрылысы және оларды монтаждау
1-3)	Ұңғыманы бастыруға арналған ерітіндіні дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Арнайы технологиялық жуу (бастыру) сұйықтықтары көмегімен ұңғыманы бастыру	Ұңғымаларды бастыруға арналған түрлі ерітінділерді дайындау тәсілдері және оларды қолдану әдістері

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Мұнай өндірісі жабдықтарын, көтеру-тасымалдау құралдарын және қосымша механизмдерді пайдалану және қызмет көрсету үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Сорғы-компрессорлық құбырларды орнату бойынша биіктіктегі жұмыстар, қосымша материалдарды және автоматты кілттерді ілу бойынша жұмыстар жүргізу, ұңғыманы өңдеу бойынша іс-шараларды жүргізу	Сорғы-компрессорлық және бұрғылау құбырларын орнату технологиясы, жуу сорғыларын қосу тәртібі, олардың құрастырмасы, көтеру құрылғылары мен механизмдерінің құрастырмасы, құбыр мен штангаларды түсіру-көтеру және құралды ұзарту кезіндегі операциялардың кезектілігі
2-2)	Ұңғымаларға күрделі жөндеу жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Пайдалану ұстынын жуу, саға жабдықтарына қызмет көрсету, жылжымалы агрегаттарды, канат техникасы құрылыстарын орнату және бекіту	Ұңғымаларды жуу технологиясының тәсілдері, ұңғыма жабдықтарын жөндеу технологиясы мен құрылысы, жылжымалы агрегаттар мен құрылғыларды орнату және бекіту технологиясы
2-3)	Ұңғымаларға жерасты жөндеу жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғыманы сынау кезінде көтергіштерді, көтеру-түсіру операциялары кезінде қуаттық электр генераторын және шығырды басқару, көтергішті құрастыру және бөлшектеу	Мұнай және газ өндірудің технологиялық процесі, ұңғыма құрастырмасы, ұңғымаларды сынау бойынша жұмыс түрлері және технологиялық процесс, көтергішті, жылжымалы агрегатты және қолданылатын механизмдерді пайдаланудың техникалық сипаттамасы мен қағидалары

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі ұңғымаларды жөндеу бойынша оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен		Жүргізілетін жөндеу

3-1)	бақылауын, ұңғымаларды ату жұмыстарына және геофизикалық зерттеулерге дайындау сапасы мен жуу сорғыларының көрсеткіштерін бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөндеу жұмыстарын тиімді жүргізу	жұмыстарының сипаты мен ерекшеліктері және олардың орындалу тәртібі
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөндеу жұмыстарын бітірген соң қорытынды жұмыстарды жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бұрғылау қондырғысының көтергішін, агрегаты мен жабдықтарын бөлшектеу	Бұрғылау қондырғысының көтергішін, агрегаты мен жабдықтарын бөлшектеу технологиясы
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттарды қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес рәсімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық және техникалық құжаттаманы жасау	Технологиялық және техникалық құжаттама жасау тәртібі

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіби стандартына
4-қосымша

Мұнай және газ ұңғымалары операторы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)			
Базалық топ	8113 "Мұнай мен газды өндіру бойынша оператор", 8113 "Ұңғыманы зерттеу бойынша оператор", 8113 "Жер қабатының қысымын қолдау жөніндегі оператор"		
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)			
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану		
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері		
Б Т Б А бойынша кәсібі	Мұнай мен газды өндіру бойынша оператор	Ұңғыманы зерттеу бойынша оператор	Жер қабатының қысымын қолдау жөніндегі оператор
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
2	3	3	3
3	4-5	4-5	4-5
4	6-7	6	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

--	--

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Ауыр заттарды көтеру, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, зиянды заттар мен газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі, қарқынды физикалық еңбек	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі	
2	Қысқа мерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-	
3	Техникалық және кәсіби білім, практикалық тәжірибе	-	
4	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	3- деңгейде 3 жыл	

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Жабдықтардың, құрал-сайман мен құрылғыларды жұмысқа дайындау
2	Мұнай және газ өндірудің барлық тәсілдерін қоюмен технологиялық процесті жүргізу
3	Мұнай және газды фонтандық, газлифттік және сорғылық тәсілдермен өндіру кезінде ұнғымалардың жұмыс істеу режимін қолдауды бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Ұңғыма	Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика, құрал-саймандар, ЖҚҚ	1-1) Жабдықтарды, құрал-сайман мен құрылғыларды жұмысқа дайындау
	Ұңғыма	Өлшеу аспаптары, жабдықтары, құралдар мен құрылғылар, ЖҚҚ	1-2) Жерүсті кәсіпшілік жабдығын, қондырғыларды, механизмдерді, сорғылар мен коммуникацияларды құрастыру, бөлшектеу, жөндеу және қызмет көрсету
	Ұңғыма	Құралдар, ЖҚҚ, құрылғылар, жабдықтар мен механизмдер	1-3) Бақылау-өлшеу аспаптарының көмегімен әр түрлі технологиялық параметр мәндерін өлшеу
	Ұңғыма	Автоматика, телемеханика, бақылау-өлшеу аспаптары, бағдарламалық қондырғы жүйесі	2-1) Мұнай және газ өндірудің барлық тәсілдерін қолданумен технологиялық процесті жүргізу

2	Ұңғыма	Ұңғымаларды зерттеуге арналған аспаптар, жабдықтар, ЖҚҚ	2-2) Ұңғымаларды зерттеу бойынша жұмыстарды орындау
	Ұңғыма	Құралдар, механизмдер, ЖҚҚ, құрылғылар, жабдықтар	2-3) Жер қабатының қысымын қолдау бойынша жұмыстарды орындау
3	Ұңғыма	Автоматика, телемеханика, бақылау-өлшеу аспаптары, бағдарламалық кондырғы жүйелері	3-1) Мұнай және газ өндірудің фонтанды, газлифтілік және сорғылық тәсілдерін қолдану кезінде ұңғымалардың жұмыс істеу режимін қолдауды бақылау
	Ұңғыма	Автоматика, телемеханика, бақылау-өлшеу аспаптары, бағдарламалық кондырғы жүйелері	3-2) Негізгі технологиялық параметрлерді автоматты реттеу процестерін бақылау
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі мұнай мен газ ұңғымалары операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Жабдықтарды, құралдар мен құрылғыларды жұмысқа дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтардың жұмысы кезінде ақауларын анықтау және жабдықтар диагностикалау, ақауларды жою	Жабдықтарды және құралдарды пайдалану қағидасы, жұмысты қауіпсіз жүргізудің амалдары. Жерүсті кәсіпшілік жабдықтары мен кондырғыларының техникалық сипаттамасы, құрылысы және пайдалану қағидасы Жұмысты қауіпсіз жүргізу қағидалары
1-2)	Жер үсті кәсіпшілік жабдықтарын, кондырғыларды, механизмдерді, сорғыларды мен коммуникацияларды құрастыру, бөлшектеу, жөндеу және қызмет көрсету үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Саға жабдығын жинау және бөлшектеу, саға жабдығын жөндеу және техникалық қызмет көрсету	Жабдықтарды құрастыру және бөлшектеу технологиясы, қолданылатын құрал-саймандарға, құрылғыларға ұңғыманың жер үсті жабдықтарына қызмет көрсету қағидасы. Жұмысты қауіпсіз жүргізу қағидасы
1-3)	Бақылау-өлшеу аспаптарының көмегімен әр түрлі технологиялық көрсеткіштер мәнін өлшеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Мұнай және газ өндірудің барлық тәсілдерінде технологиялық процесстің барлық көрсеткіштерін есепке алуды жүргізу	Негізгі технологиялық параметрлерді өлшеу және реттеу аспаптарының техникалық мәліметтері, орналастыру және пайдалану шарттары, мұнай және газ ұңғымалары бойынша консультациялардың негізгі мәліметтері. Жұмысты қауіпсіз жүргізу қағидасы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі мұнай мен газ ұңғымалары операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Мұнай және газ өндірудің барлық тәсілдерінде технологиялық процесті жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Шайырдың, парафиннің шөгінділерін, гидраттың пайда болуын болғызбау үшін алдын алу жұмыстарын жүргізу, айдау ұңғымаларының жер үсті жабдықтарын ағымдағы жөндеу	Жөндеуге қолданылатын жабдықтар мен агрегаттардың үлгілері, құрылысы және техникалық пайдалану қағидасы; слесарлық жұмыс түрлері мен оларды орындау технологиясы; жүк көтеру машиналары мен механизмдерінің қолданылу мақсаты мен техникалық пайдалану қағидасы
2-2)	Ұңғымаларды зерттеу бойынша жұмыстарды орындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғымаларды қашықтықтағы аспаптардың көмегімен зерттеу, пайдалану және айдау ұңғымаларында забой және қабат қысымын, мұнай, газ дебитін, зерттеудің әртүрлі әдістерімен ұңғыма мен қабат көрсеткіштерін анықтау	Мұнайдың, судың және газдың физикалық-химиялық қасиеттері; ұңғыманың жерүсті және жерасты жабдығы мен зерттеу аппаратурасының қолданылу мақсаты мен техникалық сипаттамасы; мұнай, газ және су дебитін өлшеу тәсілдері; зерттеу материалдарын өңдеу әдісі; ұңғымалардың өнімділік коэффициентін анықтау әдісі
2-3)	Жер қабатының қысымын қолдау бойынша жұмыстарды орындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жер қабатының қысымын қолдау жүйесін реттеу және бақылау, айдау ұңғымалары жабдықтарына қызмет көрсету, айдау ұңғымаларының жұмысын қалпына келтіру және қолдау бойынша жұмыстар	Айдау ұңғымаларын игеру және пайдалану әдістері; қабат қысымын қолдау әдістері; айдау ұңғымалары, құбырлар мен тарату блоктары жүйесі; жер қабатына, сорғы агрегат пен оны басқару жүйесіне агенттерді сіңіру бойынша тораптық сорғылық станцияның қолданылуы мақсаты мен техникалық және пайдалану сипаттамалары

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі мұнай мен газ ұңғымалары операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай және газ өндірудің фонтанды, газлифтілік және сорғылық тәсілдерін қолдану кезінде ұңғымалардың жұмыс істеу режимін қолдауды бақылау үшін	Бақылау-өлшеу құралдары көмегімен мұнай және газ өндіру процесінің	Мұнай және газ өндіруді автоматты реттеу қағидалары; автоматты реттеуіштің қолданылу мақсаты мен баптау органдары; автоматты басқару жүйесінің қосалқы

	жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	режимдік көрсеткіштерін бақылау	құралдары; негізгі технологиялық параметрлерді автоматты және қолмен реттеу мәні
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, негізгі технологиялық параметрлердің автоматты реттеу процестерін бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Бақылау және автоматика аспаптарының көрсеткіштерін ашып көрсету	Негізгі технологиялық параметрлерді өлшеу және реттеу аспаптарының техникалық деректері, орналастыру және пайдалану шарттары
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу тәртібі

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану" кәсіби стандартына
5-қосымша

Мұнай және газ өндірудегі оператор

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)						
Базалық топ	8113 "Қабатты сумен жару жөніндегі оператор", 8113 "Ұңғыма дебиті өлшеуіш", 8113 "Сусыздандыру және тұзсыздандыру құрылғылары операторы", 8113 "Газ жинау жөніндегі оператор", 8113 "Мұнай және газ өндірудегі басқару пультінің операторы", 8113 "Мұнай және газды өндіру бойынша оператор"					
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)						
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану					
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)						
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері					
БТБА бойынша кәсібі	Мұнай және газ өндірудегі басқару пультінің операторы	Сусыздандыру және тұзсыздандыру құрылғылары операторы	Ұңғыма дебитін өлшеуші	Қабатты сумен жару жөніндегі оператор	Газ жинау жөніндегі оператор	Ұңғымаларды химиялық өңдеу операторы
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар					
2	-	3	2-3	5	2-3	2-3
3	4-5	4-5	-	6	4	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ауыр заттарды көтеру, ауыр климат жағдайында жұмыс істеу, шуыл, діріл, биіктікте жұмыс істеу, зиянды заттар мен газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі, қарқынды физикалық еңбек	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
3	Техникалық және кәсіби білім, практикалық практикалық жұмыс тәжірибесі	3-деңгейде 3 жыл
4	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	3-деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Ұңғыма жұмысының көрсеткіштерін тексеру және алу
2	Ұңғыма, газды кешенді дайындау қондырғысының, топтық-өлшеу қондырғысының, сықпалы компрессорлық және сорғылық станциялар, газды жерасты сақтау қоймалары және мұнайды, газды және газ конденсатын, газды жерасты сақтау технологиясымен байланысты басқа объектілерді қолдау бойынша жұмыстарды жүзеге асыру
3	Басқару пульті арқылы технологиялық процестерді басқару, бақылау және мониторинг

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Ұңғыма	Аспаптар, ЖҚҚ құралдар	1-1) Ұңғыма жұмысының көрсеткіштерін тексеру және жазып алу
	Ұңғыма	Жабдық, аспаптар, құралдар, ЖҚҚ құрылғылары	1-2) Жабдықтарды, құралдарды, арнайы механизмдер мен құрылғыларды жұмысқа дайындау. Ақауларды жою
	Ұңғыма	Жабдық, аспаптар, реагент құрылғылары, ЖҚҚ	1-3) Ұңғыманы түрлі іс-шараларды жүргізуге дайындау

2	Ұңғыма	Автоматика және телемеханика құралдары, бақылау-өлшеу аспаптары, компьютер, бағдарламалық жасақтама	2-1) Ұңғыма, газды кешенді дайындау қондырғысының, топтық-өлшеу қондырғысының, сықпалы компрессорлық және сорғылық станциялар, газды жерасты сақтау қоймалары және мұнайды, газды және газ конденсатын, газды жерасты сақтау технологиясымен байланысты басқа объектілерді қолдау бойынша жұмыстарды жүзеге асыру
	Ұңғыма	Жабдық, аспаптар, реагент құрылғылары, ЖҚҚ	2-2) Ұңғыманы сумен жару және құм ағынды перфорация процестерін жүргізу
	Ұңғыма	Жабдық, аспаптар, реагент құрылғылары, ЖҚҚ	2-3) Ұңғымаларды химиялық өңдеу бойынша жұмыстарды үйлестіру және технологиялық процесті жүргізу
3	Ұңғыма, жердегі өнім жабдық, қондырғылар мен механизмдер	Автоматика және телемеханика құралдары, компьютер, бағдарламалық жасақтама	3-1) Басқару пульті арқылы технологиялық процестерді басқару, бақылау және мониторинг жүргізу
	Ұңғыма	Автоматика және телемеханика құралдары, компьютер, бағдарламалық жасақтама	3-2) Автоматика, телемеханика және бақылау-өлшеу аспаптары құралдарының жұмысын бақылау
	Ұңғыма	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі мұнай және газ өндірудегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Ұңғыма жұмысының көрсеткіштерін тексеру және жазып алу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғыма, газды кешенді дайындау қондырғыларын, топтық өлшеу қондырғыларын, қыспа сорғы және компрессорлық танциялардың, газды жерасты сақтау станциялары және басқа мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы мен қондырғыларының параметрлерін алу және тапсыру	Газды кешенді дайындау қондырғыларын, топтық өлшеу қондырғыларын, қыспа сорғы және компрессорлық танциялардың, газды жерасты сақтау станциялары, мұнай мен газды жинау және тасымалдау жүйелерінің құрылысы мен жұмыс істеу принциптері
	Жабдықтарды, құралдарды, арнайы механизмдер мен құрылғыларды жұмысқа дайындау үшін шектеулі	Жабдықтармен, құралдармен, арнайы механизм және	Жабдықтар мен құрал-саймандарды пайдалану қағидасы, қауіпсіз жұмыс жүргізу тәсілдері. Жердегі

1-2)	жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын , басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет. Ақауларды жою.	құрылғылармен жұмыс істеу. Жұмыстағы жабдықтардың ақаулығын анықтау, жөнсіздіктерді жою	кәсіпшілік жабдықтары, қондырғыларының құрылысы, техникадық сипаттамасы және пайдалану қағидасы. Жұмысты қауіпсіз жүргізу қағидасы
1-3)	Ұңғыманы түрлі іс-шараларға дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын , басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жоспарлы жұмыс жүргізуге ұңғыманы дайындау	Ұңғыманың жерүсті жабдығының, қолданылатын құрал-сайман, құрылғы, бақылау-өлшеу аспаптарының қолданылу мақсаты, қызмет көрсету қағидасы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі мұнай және газ өндірудегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Ұңғыма, газды кешенді дайындау қондырғысының, топтық-өлшеу қондырғысының, сықпалы компрессорлық және сорғылық станциялар, газды жерасты сақтау қоймалары және мұнайды, газды және газ конденсатын, газды жерасты сақтау технологисымен байланысты басқа объектілерді қолдау бойынша жұмыстарды жүзеге асыру үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ұңғыма, газды кешенді дайындау қондырғыларын , топтық өлшеу қондырғыларын, қыспа сорғы және компрессорлық станциялардың, газды жерасты сақтау станциялары және басқа мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығы мен қондырғыларының жұмыс істеу режимін қолдау	Газды кешенді дайындау қондырғыларын, топтық өлшеу қондырғыларын, қыспа сорғы және компрессорлық станциялардың, газды жерасты сақтау станциялары, мұнай мен газды, конденсатты жинау және тасымалдау жүйелерінің, қызмет көрсетілетін бақылау-өлшеу аспаптарының құрылысы мен жұмыс істеу принципі
2-2)	Ұңғыманы сумен жару және құм ағынды перфорация процестерін жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жоғары және төмен қысым желісінің бекіту сызбасы; ұңғыма сағасына аспаптарды орнату, оларды сағалық арматурамен жалғастыру, айдалатын сұйықтық санын өлшеу, тіркеуші аспаптардың көрсеткіштерін жазып алу , төмен және жоғары қысымдар мен манифольд желілерінің престеу режимін таңдау	Сорғыны немесе цементті миксерді пайдалану сипаттамалары мен басқарудың принциптері; жоғары және төмен қысымдар мен манифольд желілерінің айналу және бұрғылау құбырларын престеу және байланыстыру мәні мен қағидасы; тампонаждық материалдардың қолданылу мақсаты мен оларға қатысты талаптар
		Айдалатын сұйықтық параметрлерін есептеу. Ұңғымалардың сыйымдылығын анықтау,	Ұңғымаларды химиялық өңдеу технологиясы; қызмет көрсетілетін жабдықтың, химиялық

2-3)	Ұңғымаларды химиялық өңдеу бойынша жұмыстарды үйлестіру және технологиялық процесті жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	саңылаусыздық желілерін престоу. Химиялық реагенттерді айдау. Агрегат сорғыларын қабылдауға сұйықтық беруді реттеу. Аспаптарды ұңғыма сағасына орнату, оларды сағалық арматурамен қосу. Ұңғымаларды динамометрлеу	реагенттердің концентрациясын анықтау, ұңғымаларды химиялық өңдеу аспаптарының құрастырмасы, техникалық сипаттамалары және пайдалану қағидасы, ерітінділерді дайындау рецептуралары мен технологиясы
------	--	---	--

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі мұнай және газ өндірудегі оператор құзыретіне қойылатын талаптар

3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, басқару пульті арқылы технологиялық процестерді басқару, бақылау және мониторинг үшін сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Автоматика, телемеханика және бақылау-өлшеу аспаптары құралдарын бақылау және реттеу	Мұнай және газ өндіру технологиясының негіздері; мұнай және газ өндіру тәсілдері. Жұмысты қауіпсіз жүргізу қағидасы
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, автоматика, телемеханика және бақылау-өлшеу аспаптары құралдарының жұмысын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғыма жұмысының барлық көрсеткіштерінің есебін жүргізу және автоматика және телемеханика құралдары жұмысын бақылау, бақылау және автоматика аспаптарының көрсеткіштерін анықтау	Бақылау-өлшеу аспаптарын және автоматика құралдарының міндеті, жұмыс істеу принципі және технологиясы
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу тәртібі

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану"
кәсіби стандартына 6-қосымша

Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттар машинисі

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

ҚР Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	8113 "Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттардың машинисі"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану

ҚР Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
БТБА шығарылымы, бөлімі	6-шығарылым, "Бұрғылау. Мұнай және газ өндіру" бөлімдері
БТБА бойынша кәсіп	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттардың машинисі
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	5
4	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және еңбек тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ғимараттың ішіндегі жұмыс, зиянды заттар немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, реактивтермен жұмыс істеу	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ деңгейі	Кәсіптік білім алу және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Техникалық және кәсіби білім; практикалық жұмыс тәжірибесі	СБШ 2-3-деңгейінде 3 жыл

3-кесте. Кәсіптік стандарт бірліктері (кәсіп еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Объектідегі агрегаттардың жұмысқа дайындығын тексеру
2	Агрегаттардың барлық тораптары мен механизмдерінің жұмысқа қабілетті жағдайын қолдау
3	Орындалатын жұмыс сапасын бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Жабдықтар мен механизмдер төлқұжаты, техникалық құжаттама, БӨА және А және құралдар, ЖҚҚ	1-1) Агрегатта орнатылған барлық механизмдер мен жабдықтарды тексеру
			1-2) Тығыздау және май құю желілерін, жоғары қысым пистолетін, ауыстырғыштарды

1	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Құралдар, құрылғылар, аспаптар, ЖҚҚ	монтаждау, демонтаждау, сорғы аузына жалғау
	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Қағидалар, нұсқаулықтар, режимдер, ЖҚҚ	1-3) Объектілерде агрегаттарды жұмысқа дайындау
2	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ, құрылғылар	2-1) Агрегатта орнатылған барлық механизмдер мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсету
	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ, құрылғылар	2-2) Агрегаттардың барлық желілері мен механизмдерінің жұмысқа қабілетті күйін қолдау
	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ, құрылғылар	2-3) Автомобиль және агрегат механизмдерінің ағымдағы жөндеуін жүргізу
3	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	3-1) Агрегатта орнатылған барлық механизмдер мен жабдықтарды тиімді пайдалануды технологиялық бақылау және қадағалау
	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	3-2) Орындалатын жұмыстар сапасын тексеру
	Агрегаттар, механизмдер, жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттармен сәйкес техникалық құжаттарды рәсімдеу

5-кесте. СБШ 3-деңгейдегі мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттардың машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндет №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білімі
1-1)	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтары мен машиналарын тексеруде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық қондырғылар мен мұнай кәсіпшілігі жабдығы мен машиналарының жай-күйін анықтау	Машина, механизм және жабдықтардың қолдыналу мақсаты, сыныпталуы, құрылысы және жұмыс істеу принципі, ЕҚ және ҚТ
1-2)	Тығыздау және май құю желілерін, жоғары қысым пистолетін, ауыстырғыштарды монтаждау, демонтаждау, сорғы аузына жалғау кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Тығыздау және май құю желілерін, жоғары қысым пистолетін, ауыстырғыштарды монтаждау, демонтаждау, сорғы аузына жалғауды жүзеге асыру	Тығыздау және май құю желілерін, жоғары қысым пистолетін, ауыстырғыштарды монтаждау, демонтаждау технологиясы
1-3)	Объектіде агрегаттарды жұмысқа дайындау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық	Агрегаттарды жұмыс режиміне ауыстыру, тербелу станогы, топтық өлшеу қондырғылары мен сорғы станцияларына қызмет	Агрегаттардың түрлі механизмдері мен жабдықтары құрылысы

	етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	көрсетуге арналған механизмдерді іске қосу мен шығару	және пайдалану қағидасы
2-1)	Агрегатта орнатылған барлық механизмдер мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсетуде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Агрегатта орнатылған механизмдер мен жабдықтар жұмысындағы ақауларды анықтау және жою	Агрегатта орнатылған барлық механизмдер мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсету қағидасы
2-2)	Агрегаттың барлық желілері мен механизмдерінің жұмысқа қабілетті күйін қолдауда өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Машиналар мен жабдықтардың техникалық күйін техникалық диагностикалау және болжамдау	Машиналар мен жабдықтардың техникалық күйін техникалық диагностикалау және болжамдау әдістері
2-3)	Автомобиль және агрегаттар механизміне ағымдағы жөндеу жүргізуде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Арнайы жабдықтар мен механизмдерде орнатылған және автомобиль ақаулықтарын анықтау және жою	Арнайы жабдықтар мен механизмдерде орнатылған және автомобиль ақаулықтарын анықтау және жою тәсілдері мен амалдары, жөндеу технологиясы

6-кесте. СБШ 4-деңгейі мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттардың машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндет №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтарды тиімді пайдалануды технологиялық қадағалау және бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезінде жабдықтар мен машиналардың сенімділігін қолдау	Пайдалану кезінде жабдықтар мен машиналардың сенімділігін қолдаудың технологиялық әдістері
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, орындалатын жұмыс сапасын бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Технологиялық қондырғы мен жабдықтар сенімділігіне сынау жүргізу	Машиналар мен жабдықтарды пайдалану техникалық регламенті
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу тәртібі

Мұнай және газ өндірудегі машинист

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)				
Базалық топ	8113 "Мұнай және газ өндірісі машинисі" 8113 "Жуу агрегатының машинисі", 8113 "Жылжымалы компрессор машинисі", 8113 "Жер қабатына бу айдау генераторы қондырғысының машинисі", 8113 "Жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысы машинисі"			
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)				
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану			
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	6- шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері			
БТБА бойынша кәсібі	Жылжымалы бумен парафинсіздендіру қондырғысы машинисі	Жер қабатына бу айдау генераторы қондырғысының машинисі	Ж у у агрегатының машинисі	Жылжымалы компрессор машинисі
С Б Ш біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	3	-	-	3
3	4-5	4-5	4-5	4-5
4	6	-	6	6

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ғимарат ішіндегі жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, реактивтермен жұмыс істеу	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқа мерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-
4	Техникалық және кәсіби білім; практикалық жұмыс тәжірибесі	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Техникалық қондырғыларды, агрегаттарды және жабдықтарды жұмысқа дайындау
2	Бу генераторлық, жылжымалы парафинсіздендіру және компрессорлық қондырғылар мен жуу агрегаттарын техникалық пайдалану
3	Жабдықтарды тиімді пайдалануді технологиялық қадағалау және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	міндеттер
1	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Жабдықтар мен машиналар төлқұжаты, техникалық құжаттама, БӨА және А және құралдар	1-1) Объектілерде техникалық қондырғыларды, агрегаттарды және жабдықтарды жұмысқа дайындау
	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Құралдар, құрылғылар	1-2) Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар жұмысында ақауларды анықтау және жою
	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Ережелер, нұсқаулар, режимдер	1-3) Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар жұмысын технологиялық режимге тексеру және шығару
2	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	2-1) Бу генераторлық, жылжымалы парафинсіздендіру және компрессорлық қондырғылар мен жуу агрегаттарын техникалық пайдалану
	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	2-2) Бақылау-өлшеу аспаптары көрсеткіштері бойынша барлық механизмдер мен жабдықтар жұмысының режимін реттеу
	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	2-3) Көлік және трактор жабдықтары мен қондырғыларына жөндеу жұмыстарын жүргізу
3	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	3-1) Технологиялық процестерді көлікте немесе тракторде отырып басқару
	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар	Бақылау-өлшеу аспаптары, құрылғылар	3-2) Жабдықтарды тиімді пайдалануды технологиялық қадағалау және бақылау
	Технологиялық қондырғылар,		

агрегаттар мен жабдықтар	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу
--------------------------	----------------------	---

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі мұнай және газ өндірудегі машинист құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Технологиялық қондырғыларды, агрегаттарды және жабдықтарды жұмысқа дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық қондырғылардың, агрегаттар мен жабдықтардың күйін анықтау	Технологиялық қондырғылар міндеті, жіктелуі, агрегаттар мен жабдықтардың әрекет ету қағидасы мен сипаттамалары
1-2)	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар жұмысында ақауларды анықтау және жою үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қызмет көрсетілетін жабдықтарға, қондырғылар мен агрегаттарға ағымдағы жөндеуді жүзеге асыру	Қызмет көрсетілетін жабдықтардың, қондырғылар мен агрегаттардың ақауларын анықтау және жою
1-3)	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар жұмысын технологиялық режимге тексеру және шығару үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық регламенттерге сәйкес қондырғылардың негізгі көрсеткіштерін орнату	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтардың техникалық регламенті және технологиялық құжаттамасы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі мұнай және газ өндірудегі машинист құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Бу генераторлық, жылжымалы парафинсіздендіру және компрессорлық қондырғылар мен жуу агрегаттарын техникалық пайдалану үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Мұнай кәсіпшілігі жабдықтары мен машиналарына қызмет көрсету	Машиналар мен жабдықтардың жай-күйін жоспарлы-алдын ала жөндеу мен техникалық диагностика жүйесінің теориялық негіздері
2-2)	Бақылау-өлшеу аспаптары көрсеткіштері бойынша барлық механизмдер мен жабдықтар жұмысының режимін реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтар мен машиналардың техникалық күйін бақылау	Жабдықтар мен машиналардың техникалық күйін техникалық диагностика және болжамдау әдістері

2-3)	Көлік және трактор жабдықтары мен қондырғыларына жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтар мен машиналар жұмысының технологиялық режиміне ауыстыру	Түрлі механизмдер мен жабдықтарды пайдалану қағидасы мен олардың құрылысы
------	---	---	---

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі мұнай және газ өндірудегі машинист құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық процестерді көлікте немесе тракторде отырып басқару үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Мұнай өндірісі жабдықтарына қызмет көрсетуді агрегаттарда, көлікте немесе тракторда отырып басқару	Агрегаттарды, автокөлік немесе тракторды басқару органдары, механизмдерді қосу мен өшіруді, олардың жұмыс қарқындылығын реттеуді басқару схемасы
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтарды, агрегаттарды, қондырғылар мен машиналарды тиімді пайдалануды технологиялық қадағалау және бақылау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Агрегаттарды, жабдықтарды, қондырғылар мен машиналарды пайдалану кезінде жабдықтар мен машиналардың сенімділігін қолдау	Агрегаттарды, жабдықтарды, қондырғылар мен машиналарды пайдалану кезінде жабдықтар мен машиналардың сенімділігін қолдаудың технологиялық әдістері
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау тәртібі мен нысаны

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану"
кәсіби стандартына 8-қосымша

Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)

Базалық топ	8113 "Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	6-шығарылым, "Ұңғыма бұрғылау", "Мұнай мен газды өндіру" бөлімдері
БТБА бойынша кәсібі	Жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	3
3	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Ғимарат ішіндегі жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, реактивтермен жұмыс істеу	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білім	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Сорғыларды іске қосу үшін тексеру
2	Тораптық сорғы станцияларына, блокты тораптық сорғы станциялары мен тұщы, жоғары минералды ағын суларды айдау бойынша электрлік ортадан тепкіш батпалы қондырғыларына, суды тарату құрылғыларына, суды жинау және дайындау қондырғысына, май жүйесін ауамен суыту аппараттарына, желдеткіш қондырғыларының автоматты жұмыс жүйелеріне қызмет көрсету
3	Жер қабатына суды айдаудың технологиялық режимін қолдау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

--	--	--	--

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	С о р ғ ы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	Жабдық пен машиналардың паспорты, техникалық құжаттама, ЖҚҚ , құрал-саймандар	1-1) Жабдықты мониаждау мен демонтаждауға қатысу
	С о р ғ ы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	Құрал-саймандар , құрылғылар, жабдықтар, БӨАжәнеА, ЖҚҚ	1-2) Сорғыларды іске қосу үшін тексеру
	С о р ғ ы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	БӨАжәнеА, Ж Қ Қ , құрылғылар, құрал-саймандар	1-3) Технологиялық жабдықтар жұмысындағы әртүрлі ақауларды анықтау және жою
2	С о р ғ ы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	БӨАжәнеА, ЖҚҚ	2-1) Тораптық сорғы станцияларына, блокты тораптық сорғы станциялары мен тұщы, жоғары минералды ағын суларды айдау жөніндегі электрлік ортадан тепкіш батпалы қондырғыларына, суды тарату құрылғыларына, суды жинау және дайындау қондырғысына, май жүйесін ауамен суыту аппараттарына, желдеткіш қондырғыларының автоматты жұмыс жүйелеріне технологиялық жабдықтарға қызмет көрсету
	С о р ғ ы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	БӨАжәнеА, Ж Қ Қ , құрылғылар, құрал-саймандар	2-2) Сорғылар мен электр қозғалтқыштары, бекіту және реттеу арматурасы, БӨА және А жұмысын бақылау
	С о р ғ ы станциялары, су т а р а т у құрылғысы,		

	суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	БӨА және А, ЖҚҚ	2-3) Қызмет көрсетілетін жабдықтарға күрделі жөндеу жүргізу
3	С орғы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	БӨА және А, ЖҚҚ	3-1) Жер қабатына суды айдаудың технологиялық режимін қолдау
	С орғы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	БӨА және А, ЖҚҚ	3-2) Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика жұмысын бақылау
	С орғы станциялары, су т а р а т у құрылғысы, суды жинау және дайындау қондырғысының технологиялық жабдықтары	Техникалық құжаттама	3-3) Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық құжаттаманы ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Жабдықтарды құрастыру және бөлшектеу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтар жай-күйін анықтау	Жабдықтың жұмыс істеу принципі мен сипаттамасы
1-2)	Сорғыларды іске қосуды тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтар мен машина жұмысының технологиялық режимін орнату	Түрлі механизмдер мен жабдықтардың құрылысы мен пайдалану қағидасы

1-3)	Технологиялық қондырғылар, агрегаттар мен жабдықтардың жұмысындағы әртүрлі ақауларды анықтау және жою үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қызмет көрсетілетін жабдықтар, қондырғылар мен агрегаттардың ағымдағы жөндеуін жүзеге асыру	Ауамен салқындату аппараттары мен автоматты желдету қондырғылары, электрқозғалтқыштары, сорғы станциясы жабдықтары мен қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптары автоматизация құралдарының қолданылу мақсаты, пайдалану қағидасы
------	--	---	--

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі жер қабатына жұмысшы агентті айдау бойынша сорғы станциясының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	БӨА және А аспаптары арқылы бекіту және реттеу арматураларын, сорғыларды және электр қозғалтқыштарын бақылау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	БӨА және А аспаптары арқылы бекіту және реттеу арматураларын, сорғыларды және электр қозғалтқыштарын бақылау	Ағын суларды жинау және дайындау жүйелеріне қызмет көрсету жұмыстарын қауіпсіз жүргізу қағидасы, жеке қорғану құралдарының құрылысы және оларды пайдалану қағидасы
2-2)	Бақылау-өлшеу аспаптары көрсеткіштері бойынша жер қабатына суды айдаудың технологиялық режимін қадағалау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бақылау-өлшеу аспаптары көрсеткіштері бойынша жер қабатына суды айдаудың технологиялық режимін реттеу	Ұңғымаларға жеке коллектор бойынша мұнай горизонттына жұмысшы агентті сіңіру технологиясы мен режимі
2-3)	Қызмет көрсетілетін жабдықтарға күрделі жөндеу жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Қызмет көрсетілетін жабдықтарға күрделі жөндеу жүргізу	Ағымдағы және күрделі жөндеу түрлері. Қондырғыдағы орын алуы мүмкін апаттарды жою қағидасы
3-1)	Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика жұмысын бақылау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика жұмысын бақылау	БӨА және А міндеті, қолдану және пайдалану қағидасы
3-2)	Суды жер қабатына айдаудың технологиялық режимін сақтау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жеке ұңғымалар арқылы жер қабатына жұмысшы агентті айдау	Әр ұңғыма бойынша суды жер қабатына айдаудың технологиялық режимі, ұңғыманы қысым жоғары айдау құбырларына қосу сызбасы
	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу	Қолданыстағы нормативтік	

3-3)	үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	құжаттарға сәйкес техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы ресімдеу тәртібі
------	--	---	--

"Мұнай және газ кен орындарын пайдалану"
кәсіби стандартына 9-қосымша

Техник-технолог

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеушісі (КМЖ)	
Базалық топ	3111 "Техник-технолог" 3117"Мұнайды өндіру бойынша техник"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеушісі (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы №201-ө-м бұйрығымен бекітілген Басшылардың, мамандардың және басқа қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	-
С Б Ш біліктілік деңгейі	Мұнайды өндіру бойынша техник
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Өндірістік шуыл, діріл, биіктіктегі жұмыс, төмен температура, физикалық артық жүктеме, ауыр климат жағдайындағы жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары дәрежелі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық) мен практикалық тәжірибе.	2-3 деңгейде 3 жыл

5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4- деңгейде 4 жыл
---	--	-------------------

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функциялары) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Мұнай және газ кен орындарын пайдалану және игерудің технологиялық процестерін жүргізу
2	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдыктарына техникалық қызмет көрсету
3	Игерудің заманауи ұтымды жүйелерін зерттеу

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек атқарымы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Мұнай және газ кен орындары	Технологиялық регламент	1-1) Мұнай және газ кен орындарын пайдалану және игерудің технологиялық процестерін жүргізу
	Мұнай және газ кен орындары	Бақылау-өлшеу аспаптары, ЖҚҚ	1-2) Ұңғымаларды пайдалану және игерудің тиімді режимдерін бақылау және қолдау
	Мұнай және газ кен орындары	Бақылау-өлшеу аспаптары, компьютерлік бағдарламалар, ЖҚҚ	1-3) Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдыктарын пайдалану
2	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдыктары	Құралдар, жабдыктар, құрылғылар, ЖҚҚ	2-1) Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдыктарына техникалық қызмет көрсету
	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдыктары	Құралдар, жабдыктар, құрылғылар, ЖҚҚ	2-2) Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдыктарына ағымдағы және жоспар бойынша жөндеу жүргізу
	Мұнай және газ кен орындары	Технологиялық және техникалық құжаттама	2-3) Технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес рәсімдеу
3	Ғылыми-техникалық құжаттама және техникалық әдебиет	Ғылыми зерттеу	3-1) Игерудің заманауи ұтымды жүйелерін зерттеу
	Мұнай және газ кен орындары	Технологиялық регламент	3-2) Ұңғымалардың жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру бойынша геологиялық-техникалық іс-шараларды әзірлеу
	Мұнай және газ кен орындары	Технологиялық регламент	3-3) Мұнай және газ кен орындарында өндірістік жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай және газ кен орындарын пайдалану және игерудің технологиялық процестерін жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Кен орнын игерудің толық технологиялық циклін басқару	Мұнай және газ кен орындарын игеру кезеңдері; мұнай және газ кен орындарын игеру тәсілдері
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, ұңғымаларды пайдалану және игерудің тиімді режимдерін бақылау және қолдау үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Кен орындарын игерудің негізгі көрсеткіштерін бақылау	Мұнай және газ өндірудің технологиялық процестерін автоматтандыру құралдары; оның жұмысының оңтайлы режимдерін белгілеу және жабдықтарды таңдау бойынша есептеу әдістері
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтарын пайдалану сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жерүсті және ұңғыма жабдықтарын таңдау, жабдықтарды тиімді пайдалануды бақылау	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтарын таңдау, жабдықтарды әдістері мен қағидасы, пайдалану және жұмыс істеу принциптері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтарына техникалық қызмет көрсету үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғымалардың жерасты және жер үсті жөндеуге техникалық қызмет көрсету бойынша технологиялық операциялар	Ұңғымаларды жерасты жөндеу және жер үсті жабдықтарына техникалық қызмет көрсету бойынша технологиялық операциялар
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтарына ағымдағы және жоспар бойынша жөндеу жүргізу үшін жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Ұңғымаларды диагностикалау, ағымдағы және күрделі жөндеу	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдықтарын ағымдағы және жоспар бойынша жөндеу түрлері; жабдықтардың барлық түрлерінде аварияларды болдырмау шаралары
2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, технологиялық және техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттамаға сәйкес ресімдеу үшін	Қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес техникалық	Техникалық және технологиялық

жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	және технологиялық құжаттаманы жасау	құжаттаманы ресімдеу тәртібі
---	--------------------------------------	------------------------------

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі техник-технолог құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Игерудің озық, тиімді жүйесін зерттеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ұңғымаларды зерттеу және мұнай мен газды өндіру қарқынын ұлғайту	Ұңғымаларды зерттеу және мұнай мен газды өндіру қарқынын ұлғайту технологиясы
3-2)	Ұңғымалардың жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру бойынша геологиялық-техникалық іс-шараларды әзірлеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Ұңғымалардың дебитінің төмендеу себептерін анықтау мақсатында ұңғымаларды диагностикалау	Ұңғымалар дебитінің төмендеу себептерін анықтау мақсатында ұңғымаларды диагностикалау технологиясы
3-3)	Мұнай және газ кен орындарында өндірістік жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Мұнай мен газды өндіру, ұңғыма өнімдерін жинау және тасымалдау бойынша өндірістік жұмыстардың орындалуын бақылау	Өндірістік технология негіздері, мамандық бейіні бойынша басшылыққа алынатын нормативтік анықтамалық материалдар

Қазақстан Республикасы
Мұнай және газ министрінің
2014 жылғы 9 сәуірдегі
№ 70 бұйрығына 15-қосымша

"Жанармай құю станцияларын салу және пайдалану" кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт:

- 1) кәсіби қызметтің мазмұнына бірыңғай талаптарды әзірлеуге, еңбек нарығының қазіргі қажеттілігіне жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;
- 2) қызметкерлерді басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;
- 3) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеуге, сонымен қатар тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

4) кәсіби даярлықтарына бағалау жүргізуге және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттарды негізгі пайдаланушылар:

- 1) білім беру ұйымдарының түлектері, қызметкерлер;
- 2) ұйымдардың басшылары мен қызметкерлері, ұйымдардың қызметкерлерін басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;
- 3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
- 4) кәсіби даярлықты бағалау және мамандардың біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. Кәсіби стандарттардың негізінде қызметтің, лауазымның, біліктілікті арттырудың, қызметкерлерді аттестаттаудың, еңбекті ынталандыру жүйесінің және т.б. функционалдық модельдеріне қатысты ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады :

1) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерін құрылымдық жағынан сипаттау;

2) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне және құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

3) кәсіп – арнайы дайындық пен жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде алған арнайы теориялық білім мен практикалық дағдылар кешенін білуді талап ететін еңбек қызметінің түрі;

4) жұмысшы кәсібі – материалдық құндылықтарды жасау, өнім (қызметтер, жұмыстар) шығару процесімен тікелей айналысатын, сонымен қатар жөндеу, жүктерді алып өту, жолаушыларды тасымалдау, материалдық қызметтер көрсетумен айналысатын жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі.

5) кәсіби қызмет саласы – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функцияларының және құзыреттерінің ұқсас жиынтығын қарастыратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

6) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және оларды орындауға қажетті құзыреттерінің тұтас жиынтығынан құралған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

7) біліктілік деңгейі – орындалатын жұмыстардың күрделілігін, дербестілігі мен жауапкершілігін сипаттайтын қызметкердің біліктілігіне (құзыретіне) қойылатын талаптар деңгейі;

8) біліктілік – қызметкердің нақты бір жұмыс түрін орындауға кәсіби дайындығының дәрежесі;

9) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметінде білімін, білігі мен дағдысын қолдану қабілеті;

10) еңбек функциясы – бизнес-процесс айқындайтын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын көздейтін еңбек іс-қимылдарының кіріктірілген және салыстырмалы түрде автономды жиынтығын білдіретін еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – Салалық біліктілік шеңбері (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 13-қараша 2013 жылы №8904 тіркелген Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрінің 18-қазан 2013 жылғы №184 "Мұнай және газ саласы салалық біліктілік шеңберін бекіту туралы" бұйрығы);

БТБА – Жұмыс және жұмысшылар кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

ҚМЖ - ҚР ҚМЖ 01-2005 – ҚР Қызметтердің мемлекеттік жіктеуіші;

ҮБС - Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының Үлгілік біліктілік сипаттамалары;

ЖҚҚ - жеке бас қауіпсіздік құралдары;

БӨҚ - бақылау-өлшеу құралдары;

КМШ - концентрацияның мүмкін шегі;

МЖ - мамандықтар жіктеуіші.

2. КС паспорты

6. Экономикалық қызметтің түрі (кәсіби қызмет саласы): газ-мұнай және жанармай құю станцияларын салу және пайдалану.

7. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: газ-мұнай және жанармай құю станциялары объектілерін салу, пайдалану және жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.

Кәсіби стандарт "Газ-мұнай және жанармай станцияларын салу және пайдалану" кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайына, қызметкердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Еңбек қызмет, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері осы кәсіби стандарттың 1-қосымшасында көрсетілді.

Стандарт талаптары осы саланың мынадай қызмет түрлері мен кәсіптеріне қатысты қолданылады: электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик, жанармай станциясының операторы, жанармай станциясының мастері.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкалары

1-параграф. Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

10. Бқтимал лауазым атауы: слесарь-жөндеуші.

11. 2-қосымшаға сәйкес "Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик" кәсібі субъектіні электр жабдықтарына техникалық қызмет көрсету, жөндеу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

12. Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электриктің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

13. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

14. Кәсіби стандарттың бірліктерін және электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

15. Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 2-қосымшасының 5, 6 және 7-кестелерінде көрсетілді.

2-параграф. Жанармай станциясының операторы

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

17. Бқтимал лауазым атауы: жанармай станциясының операторы.

18. 3-қосымшаға сәйкес "Жанармай станциясының операторы" кәсібі субъектіні жанар-жағармай материалдарын қолмен және жанармай құятын колонкалармен құю жұмыстарын жүргізу бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

19. Жанармай станциясының операторының еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

20. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

21. Кәсіби стандарттың бірліктерін және жанармай станциясының операторы еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

22. Жанармай станциясының операторы құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 3-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

3-параграф. Жанармай станциясының мастери

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

24. Ықтимал лауазым атауы: жанармай станциясының мастери.

25. 4-қосымшаға сәйкес "Жанармай станциясының мастери" кәсіби субъектіні жанармай станцияларын пайдалану жұмыстарын ұйымдастыру бойынша негізгі функцияларды іске асырумен байланысты міндеттерді білуге және орындай алуға міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілді.

26. Жанармай станциясы мастерінің еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілді.

27. Кәсіби стандарттың бірліктер тізбесі осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілді.

28. Кәсіби стандарттың бірліктерін және жанармай станциясының мастери еңбегінің іс-қимылдарын сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілді.

29. Жанармай станциясының мастери құзыреттеріне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 4-қосымшасының 5 және 6-кестелерінде көрсетілді.

4. Осы кәсіби стандарттың негізінде берілетін сертификаттардың түрлері

5. Кәсіби стандарттың әзірлеушілері

Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігі

6. Келісу парағы

--	--

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Мұнай және газ министрлігінің Техникалық және кәсіби білімді және кадрлар даярлауды дамыту жөніндегі салалық кеңесі	

7. Кәсіби стандарттың сараптамасы және тіркелуі

Осы кәсіби стандартты _____ тіркеді
Кәсіби стандарттар тізбесіне _____ тіркеу № енгізілді
Хат (хаттама) № _____ Күні _____

"Газ-мұнай құбырларын және газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандартына 1-қосымша

Еңбек қызмет, кәсіп түрлері, біліктілік деңгейлері

Р/н №	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдістерін ескерумен кәсіптің атауы	01-2005 Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуішіне сәйкес кәсіп атауы	СБШ біліктілік деңгейі
1.	Электр жабдықтарына техникалық қызмет көрсету, жөндеу	Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик	Слесарь-жөндеуші	2-4
2.	Жанар-жағармай материалдарын қолмен және жанармай құятын колонкалармен құю	Жанармай станциясының операторы	Жанармай станциясының операторы	2-3
3.	Жанармай станцияларын пайдалану жұмыстарын ұйымдастыру	Жанармай станциясының мастері	Техник-механик	4-5

"Газ-мұнай құбырларын және газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану" кәсіби стандартына 2-қосымша

Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик 1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	5147 "Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-электрик"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Газ-мұнай құбырларын және газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	2-шығарылым, "Слесарлық және слесарлық-құрастыру жұмыстары" бөлімі
БТБА бойынша кәсібі	Электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-жөндеуші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар

2	2-3
3	4-5
4	6-8

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)		Мұнай-газ саласы кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Аса қауіпті жұмыс, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулелері
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары		ҚР Заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген біліктілік деңгейі, практикалық жұмыс тәжірибесі	-
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	СБШ бойынша 2-3 деңгейде 3 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Электр жабдықтарының жай-күйін тексеру
2	Жөндеу және авариялық-қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу
3	Жөнделген электр жабдықтарының сапасын тексеру

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Қызмет көрсетілетін жабдықтың технологиялық схемасы	1-1) Электр жабдықтарының жай-күйін тексеру
	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Құрал-саймандар, бақылау-өлшеу аспаптары	1-2) Электр жабдықтарының істен шығуларын және ақауларын анықтау

	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Аспаптар, құрал-саймандар, құралдар	1-3) Электр жабдықтарын, аспаптарды, құрал-саймандарды және құралдарды жөндеуге дайындау
2	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Құрал-саймандар, құралдар	2-1) Электр жабдықтарын дұрыс және жұмысқа жарамды күйде ұстау
	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Құрал-саймандар, құралдар	2-2) Жөндеу және авариялық-қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу
	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Бақылау-өлшеу аспаптары	2-3) Электр жабдықтарын жөндеу және реттеу
3	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Бақылау-өлшеу аспаптары	3-1) Жөнделген электр жабдықтарының сапасын тексеру
	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Бақылау-өлшеу аспаптары	3-2) Жөнделген электр жабдықтарын сынақтан өткізу, тапсыру және пайдалануға беру
	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтары	Бақылау-өлшеу аспаптары	3-3) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-жөндеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Электр жабдықтарының жай-күйін тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Көзбен шолып, тікелей және жан-жақты бағалайтын тексеру	АЖҚС және АГҚС электр жабдықтарының түрлері
1-2)	Электр жабдықтарының істен шығуларын және ақауларын анықтау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жөндеуге арналған ақаулы өнім тізімдемесімен жұмыс істеу	Бөлшектердің мерзімінен бұрын тозуын анықтау технологиясы
1-3)	Электр жабдықтарын жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жұмыстарды орындауға арналған құрал-саймандарды, жабдықтарды және технологиялық жарақтарды іріктеу	Орындалатын жұмыс ауқымындағы электр жабдықтарын монтаждау және жөндеу технологиясы

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-жөндеуші құзыретіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
2-1)	Электр жабдықтарын дұрыс және жұмысқа жарамды күйде ұстау үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жұмыстардың қауіпсіз жүргізілуін ұйымдастыру	Электр қозғалтқыштарды және электр аппаратураны тексеру, орнату және оларға қызмет көрсетудің аса оңтайлы тәсілдері, оларды кернеудің жоғарылауынан қорғау тәсілдері
2-2)	Жөндеу және авариялық-қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Электр жабдықтарын технологиялық процеске сәйкес жөндеу	Электр машиналарын, электр жабдықтарын және аппараттарын бөлшектеу, құрастыру, жөндеу және баптау бойынша операциялардың жұмыс технологиясы мен жүйелілігі
2-3)	Электр жабдықтарын жөндеу және реттеу үшін өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жабдықтарды есептеу техникасы құралдарын пайдалана отырып, тестілік бағдарламалар және стенділер арқылы диагностикалау	Электр қозғалтқыштарды іске қосу және токтату тәртібі

7-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь-жөндеуші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөнделген электр жабдықтарының сапасын тексеру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Сызбаларға, электрлік схемаларға, техникалық талаптарға сәйкестік	Өлшемдер мен бақылаулардың жүйелілігі және жүргізу техникасы
3-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жөнделген электр жабдықтарын сынақтан өткізу, тапсыру және пайдалануға беру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жөнделген электр қондырғылар мен бақылау-өлшеу аспаптары және автоматикасының (БӨА ЖА) сапасын анықтауға арналған сынақ жүргізу әдістерін пайдалану	Аспаптарды тексеру және сынау кезіндегі абсолюттік және салыстырмалы дәлсіздіктерді есептеу технологиясы
3-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттаманы жасау тәртібі, нысандары

Жанармай станциясының операторы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	8290 "Жанармай станциясының операторы"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Газ-мұнай құбырларын және газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	1- шығарылым "Экономиканың барлық салалары үшін ортақ жұмысшылардың кәсіптері" бөлімі
БТБА бойынша кәсібі	Жанармай станциясының операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2-3
3	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Мұнай-газ саласы кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
2	Қысқамерзімді курстар немесе жалпы орта білімі болған кезде кәсіпорында оқыту	-
3	Техникалық және кәсіби білімнің белгіленген деңгейі мен практикалық жұмыс тәжірибесі	-

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	Мұнай өнімдерін және сұйытылған көмірсутекті газдарды құйып алу
2	Көлік құралдарына мұнай өнімдерін және сұйытылған көмірсутекті газдарды құю
3	Автомобильдік жанармай құю колонкасының отынды дәл құюын тексеру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Жанармай құю станциясы	Мұнай өнімдері, сұйытылған көмірсутекті газ	1-1) Мұнай-газ өнімдерін және сұйытылған көмірсутекті газдарды құйып алу
	Жанармай құю станциясы	Жанармай құю құралдары	1-2) Жанармай тарататын жабдықтардың дұрыстығын көзбен шолып тексеру
	Жанармай құю станциясы	Жанармай құю құралдары	1-3) Қызмет көрсететін жабдықтардың ұсақ ақауларын жөндеу, тазалау және майлау
2	Жанармай құю станциясы	Жанармай құю құралдары	2-1) Көлік құралдарына жанар-жағармай материалдарын құю
	Жанармай құю станциясы	Бақылау-өлшеу аспаптары	2-2) Таблодағы ақпараттың дұрыстығын бақылау
	Жанармай құю станциясы	Бақылау-өлшеу аспаптары	2-3) Автомобильдік жанармай құю колонкасының отынды дәл құюын тексеру және бақылау
3	Жанармай құю станциясы	Техникалық құжаттама	3-1) Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу
	Жанармай құю станциясы	Мұнай өнімдері, сұйытылған көмірсутекті газ	3-2) Мұнай-газ өнімдерін және сұйытылған көмірсутекті газдарды құйып алу

5-кесте. СБШ бойынша 2-деңгейдегі жанармай станциясының операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Мұнай өнімдерін және жағармай материалдарын құйып алу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Мұнай өнімдерін жанармай құю пункттеріне жеткізуге өтінім беру	Қысқы және жазғы мезгілдері көлік құралдарына құю үшін пайдаланылатын мұнай өнімдерінің атауы, маркасы және сорты
1-2)	Жанармай тарататын жабдықтардың дұрыстығын көзбен шолып тексеру үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Отын және жанармай тарататын жабдықтарды, автоматика мен электр тарататын тұстаманың дұрыстығын тексеру	Қызмет көрсетілетін жанармай құю жабдықтары, бақылау-өлшеу аспаптарының құрылысы

1-3)	Қызмет көрсететін жабдықтардың ұсақ ақауларын жөндеу, тазалау және майлау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жұмыс барысында қызмет көрсетілетін жабдықты жөндеу, жүйенің бұзылған бөліктері мен түйіндерін жөндеу жұмыстарына қатысу	Өлшегіш аппаратура мен аспаптарды мемлекеттік тексеру мерзімдері
2-1)	Көлік құралдарына жанар-жағармай материалдарын құю үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Көлік құралдарының жүргізушілеріне мұнай өнімдерін беру	Резервуарларды, технологиялық құбырларды, отын тарататын жабдықтарды және электронды-автоматты басқару жүйелерін пайдалану қағидасы
2-2)	Таблодағы ақпараттың дұрыстығын бақылау үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Ақпарат жазылған перфотаспаны шешіп алу, кассеталарды ауыстыру, жады блогына жазба жазу	Жады блогына ақпарат әзірлеу және енгізудің негізгі әдістері
2-3)	Мұнай өнімдерін және жағармай материалдарын құйып алу үшін шектеулі жауапкершілікті және белгілі дербестік деңгейін болжайтын, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жанармай құю пункттеріне мұнай өнімдерін жеткізуге өтінім беру	Қысқы және жазғы мезгілдері көлік құралдарына құю үшін пайдаланылатын мұнай өнімдерінің атауы, маркасы және сорты

6-кесте. СБШ бойынша 3-деңгейдегі жанармай станциясының операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Автомобильдік жанармай құю колонкасының отынды дәл құюын тексеру және бақылау кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Жүйе түйіндерінің дәлдігін тексеру және баптау	Жүйе түйіндерінің дәлдігін тексеру және баптау қағидасы
3-2)	Техникалық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу кезінде өз бетінше жоспарлауды, жауапкершілікті көздейтін басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық қызмет	Техникалық құжаттама жасау	Техникалық құжаттама жасау тәртібі, нысандары

"Газ-мұнай құбырларының және газ-мұнай қоймаларының құрылысы және оларды пайдалану"
кәсіби стандартына 4-қосымша

Жанармай станциясының мастері

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

--

Қазақстан Республикасындағы Кәсіптердің мемлекеттік жіктеуіші (КМЖ)	
Базалық топ	8290 "Жанармай станциясы операторы"
Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі кәсіптер мен мамандықтар жіктеуіші (ҚР МЖ 05-2008)	
Мамандық атауы	Газ-мұнай құбырларын және газ-мұнай қоймаларын салу және пайдалану
Жұмыс және жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА)	
Шыарылымы, БТБА бөлімі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы № 201-ө-м бұйрығымен бекітілген Басшылардың, мамандардың және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
БТБА бойынша кәсіп	Жанармай станциясы мастері
СБШ біліктілік деңгейі	-
4	-
5	-

2-кесте. Еңбек жағдайына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша ықтимал жұмыс орындары (<i>кәсіпорындар, ұйымдар</i>)	Мұнай-газ саласы кәсіпорындары, компаниялары және ұйымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Аса қауіпті жұмыстар, зиянды заттардың немесе газдардың ШРК арту ықтималдығы, сәуле және жылу сәулесі	
Жұмысқа рұқсат берудің ерекше шарттары	ҚР Заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім беру және оқыту деңгейі	Талап етілетін жұмыс тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби даярлық), практикалық тәжірибе	2-3-деңгейде 3 жыл
5	Техникалық және кәсіби білім (немесе ортадан кейінгі білім) немесе жоғары білім, қосымша кәсіби білім беру бағдарламалары, практикалық тәжірибе	4-деңгейде 4 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің (кәсіптің еңбек функцияларының) тізбесі

Еңбек функциясының №	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірліктері)
1	АЖҚС, АГҚС және басқа жабдықтардың жұмыстарын ұйымдастыру
2	Жанармай құю станцияларының жабдықтары мен құбырларын пайдалану және техникалық диагностикалау
3	Жанармай құю станциялары жабдықтары жұмыстарының тиімділігін техникалық қадағалау және талдау

4-кесте. Кәсіби стандарттың бірліктер сипаттамасы (функционалдық карта)

Еңбек функциясы №	Еңбек мәні	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-қимылдары)
1	Жанармай құю станциясы және басқа жабдық	АЖҚС, АГҚС және басқа жабдықтарды пайдалану жөніндегі нормативтік құжаттар	1-2) АЖҚС, АГҚС және басқа жабдықтардың жұмысын ұйымдастыру
	Жанармай құю станциясының персоналы	Кассирлер, операторлар, электр жабдықтарын жөндеу жөніндегі слесарь – электрик (бар болса)	1-2) Персонал жұмысын ұйымдастыру, жанармай құю станциясы персоналының өндірістік тапсырмаларды өнімнің ауқымы және сапасы бойынша белгіленген мерзімде орындауын қамтамасыз ету
	Жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырлары	Бақылау-өлшеу аспаптары	1-3) Жанармай құю станциясының жабдықтары мен жүйелерін жұмысқа жарамды техникалық күйде ұстау
2	Жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырлары	Автоматика, аспаптар, құралдар, құрал-саймандар	2-1) Жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырларын пайдалану және оларға техникалық диагностика жасау
	Жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырлары, мұнай өнімдері және сұйытылған мұнай газы	Бақылау-өлшеу аспаптары, резервуарлар	2-2) Жабдықтар мен жүйелердің белгіленген режимде және тиімді, сенімді әрі қауіпсіз пайдаланылуын қамтамасыз ету, мұнай өнімдерінің сақталуын қамтамасыз ету, түгендеу жүргізу, есептілік жасау
	Газ-мұнай және жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырлары	Бақылау-өлшеу аспаптары	2-3) Техникалық қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарының уақытында және сапалы орындалуын ұйымдастыру, өндірістік тапсырманың өнімнің ауқымы және сапасы бойынша орындалуын қамтамасыз ету
3	Жанармай құю станциясы және басқа жабдық	Нормативтік құжаттар	3-1) Жанармай құю станциясының техникалық жай-күйін бақылау
	Жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырлары	Нормативтік құжаттар	3-2) Автокөлік құралдарына отынның дұрыс құйылуын, ілеспе тауарлар саудасын бақылау
	Жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырлары	Техникалық және технологиялық құжаттама	3-3) Техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу

5-кесте. СБШ бойынша 4-деңгейдегі жанармай станциясының мастері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
1-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, АЖҚС, АГҚС және басқа жабдықтардың жұмысын ұйымдастыру үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жанармай құю станциясын пайдалану бойынша жұмыстардың құжаттамасын жасау және бекіту	Жанармай құю станцияларын қайта қалпына келтіру, негізгі және қосалқы жабдықтарды жаңғырту жөніндегі нормативтік негіздер
1-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, персонал жұмысын ұйымдастыру, жанармай құю станциясы қызметкерлерінің өндірістік тапсырмаларды өнімнің ауқымы және сапасы бойынша белгіленген мерзімде орындауын қамтамасыз ету үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістік тапсырмаларды есептік құжаттамаға сәйкес орындау	Өнім сапасы және көлемі бойынша өндірістік тапсырма
1-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жанармай құю станциясының жабдықтары мен жүйелерін жұмысқа жарамды техникалық күйде ұстау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндірістік процестерді басқару	Жанармай құю станцияларының жабдықтары мен құбырларын пайдалану технологиясы Сапаны басқару негіздері
2-1)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жанармай құю станциясының жабдықтары мен құбырларын пайдалану және оларға техникалық диагностика жасау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жанармай құю станцияларының жабдықтары мен құбырларын диагностикалық бақылау және зерттеу технологиясы	Жабдықтар мен құбырлардың техникалық жай-күйін кешенді тексеру технологиясы
2-2)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, жабдықтар мен жүйелердің белгіленген режимде және тиімді, сенімді әрі қауіпсіз пайдаланылуын қамтамасыз ету, мұнай өнімдерінің сақталуын қамтамасыз ету, түгендеу жүргізу, есептілік жасау үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Өндіріс тиімділігін арттыру жоспарларын әзірлеу	Жабдықтар мен құбырлардың техникалық жай-күйін кешенді тексеру технологиясы, еңбек және персоналды басқару заңнамасы

2-3)	Бағынышты қызметкерлердің міндеттерді өз бетінше белгілеуін, норманың іске асырылуын ұйымдастыру мен бақылауын, техникалық қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарының уақытында және сапалы орындалуын ұйымдастыру, өндірістік тапсырманың өнімнің ауқымы және сапасы бойынша орындалуын қамтамасыз ету үшін жауапкершілікті көздейтін, басшылық етумен норманы іске асыру бойынша орындаушылық-басқарушылық қызмет	Жабдықтар мен құбырларды жөндеу, профилактикалық тексеру, жөндеу кестелерін жасау	Жанармай құю станцияларының жабдықтары мен құбырларына техникалық қызмет көрсету және жөндеу түрлері
------	--	---	--

6-кесте. СБШ бойынша 5-деңгейдегі жанармай станциясының мастері құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттің №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білік пен дағды	Білім
3-1)	Жанармай құю станциясының техникалық жай-күйін бақылау үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Өндірістік процестерді басқару, персонал жұмысын басқару, материалдар мен қосалқы бөлшектердің тиімді әрі оңтайлы пайдаланылуын қамтамасыз ету	Сапаны басқару негіздері
3-2)	Автокөлік құралдарына жанармайдың дұрыс құйылуын, ілеспе тауарлар саудасын бақылау үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Материалдар мен қосалқы бөлшектердің тиімді әрі оңтайлы пайдаланылуын қамтамасыз ету	Жабдықтардың, жеке түйіндер мен бөлшектердің жұмыс істеу талаптары
3-3)	Техникалық және технологиялық құжаттаманы қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес ресімдеу үшін технологиялық процесс учаскесі мен кәсіпорын қызметінің стратегиясы шеңберіндегі жауапкершілікті болжайтын басқарушылық қызмет	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау	Техникалық және технологиялық құжаттаманы жасау тәртібі мен нысаны